

A nemzetiségi
önkormányzatok
kulcsfontosságúak
lennének

4 - 5. oldal

Péterfala szeret
a köztudatban lenni

31 - 35. oldal

Egy város –
sarokba szorítva

36 - 38. oldal

www.onkormanyzas.sk

VIII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM, 2018. JÚNIUS

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

**Óvodafejlesztési támogatások
Dél – Szlovákiában**

54 - 60. oldal

Tartalom

A nemzetiségi önkormányzatok létrehozása kulcsfontosságú lenne nemzeti közösségünk számára	4
Jogkört gyakorolni hatékonyan csak akkor lehet, ha megvan az anyagi háttér is	6
Az önkormányzatisághoz is pénz kell	8
Az emberek szívesen rendben tartják a környezetüket	9
Az elképzelés jó, csak a megvalósítás nem gördülékeny	11
Falu a Szoroskő alatt	13
Önerőből és pályázatokból fejlődik Alsószeli	16
Borsi község ígéretes jövő elé néz	20
Feltörekvő falu a felvízcsatorna árnyékában	22
Fejlődik-szépül a legmagyarabb felvidéki város, Gúta	25
Félben minden lehetőséget megragadnak, hogy pályázati pénzhez jussanak	27
Péterfala szeret a köztudatban lenni	31
Egy város – sarokba szorítva	36
Újabb kihelyezett kormányülés volt Töketerében	39
Ötéves programban fogalmazta meg prioritásait a Pozsony megyei önkormányzat	41
Nyitra megyében folytatódik a megyei utak felújítása	44
Hatvanéves az ipolynyéki Balassi Bálint Alapiskola	45
Több magyar elsős lesz 2018 szeptemberétől Pozsony megyében	48
Tartják magukat a gondok ellenére is	49
Bodrogközi helyzetkép az iskolai beíratások tükrében	52

Az önkormányzatok élete sem fenékig tejfel, hiába vélik vagy állítják sokan. A lapunkban közölt beszélgetésekből, eszmecserékből is kiderül, egy dolog, hogy mit tartalmaznak a törvények és jogszabályok, más kérdés, hogy egy-egy konkrét településen – a szűkebb-tágabb jogszabályi környezetnek köszönhetően – mire futja és mire nem – minden igyekezet és jószándék ellenére.

Országos közgyűlésén a szlovákiai települési önkormányzatok legnagyobb érdekvédelmi szervezete (Szlovákia Városok és Falvak Társulása / ZMOS) is csak ráerősített tapasztalataival, szakterületi elemzéseivel arra, amiről régóta beszélünk, ám amire régóta nem akar megszületni a megoldás. A társulás elnöke szerint baj, hogy menet közben változnak meg törvények, mert a parlamenti képviselők tetszést akarnak aratni a lakosság körében, azt viszont nem mérik fel, kivitelezhető-e, amit törvénybe iktatnak. Mert az érintetteket meg sem kérdezik. Ilyen például, hogy a jövőben a helyi önkormányzatok felelnek majd a település összes járdájának tisztántartásáért. A saját költségeik terhére, természetesen. S ott is, ahol mondjuk részmunkaidős polgármester mellett és részmunkaidős hivatalnok dolgozik, vagy összesen két-három ember intéz minden ügyes-bajos dolgot.

Vagy itt van a személtlerakók használati díjának tervezett emelése. A nagyszabású hulladéktörvény igazából még el sem kezdte kifutni magát, a gazdasági szereplőknek – mint hulladékgyűjtőknek – könnyítéseket akarnak beépíteni a törvénybe, az önkormányzatokat meg tetemes tarifaemelés előírásával kényszerítene az uniós által előírt hulladékkezelés megoldására, mivelhogy az állami hatáskörben nem megy. Úgy fest, szemetet ebben a kis országban csupán az árucikkek megvásárlója „termel”, mert mániája, hogy agyoncsomagolt, agyon-műanyagozott, agyon-reklámozott cucc nélkül létezni sem képes... Hát fizessen a sok hulladék elhelyezéséért. Mert a szelektíven gyűjtött, ún. másodlagos nyersanyagok feldolgozóit sehol nem látni.

Szóval: lépten-nyomon belebotlunk ugyanabba a problémába. Ha a központi kormányzat tehetetlen, lerázza magáról a felelősséget, ráoktrojálja azt az önkormányzatokra. Nem számítanak még a korábban megkötött megállapodások sem. (Elég csak utalni a pedagógusbérek kikényszerített kétszeri emelésére!) Az sem, hogy törvénybe vésett szabályai vannak a helyi költségvetéseknek is. Máskor meg olyan jogköröket vonna meg, amiről egyetlen település sem szeretne lemondani (építésügyi döntések).

A törvényhozók néha furcsa logika szerint működnek. Mintha el akarnák venni az emberek kedvét az önkormányzatiságtól, az önmagukért viselt felelősségtől; mintha nemzetibizottsággá akarnának játszani ismét. Pedig a helyzet attól sem válna varázsütésre jobbá, tökéletesebbé, sőt.

Pénz nélkül, a jelenlegi adóhányadból származó bevételek mellett feszes a helyi gazdálkodás. Megtanultunk felelősen gazdálkodni. Akkor is, ha sokszor „fentről” rontják az esélyeinket.

Óry Péter

A nemzetiségi önkormányzatok létrehozása kulcsfontosságú lenne nemzeti közösségünk számára

A rendszerváltozás követően a helyi önkormányzatok fokozatosan egyre több olyan jogkört kaptak, ami addig az államé volt. Hogy birkóztak meg ezekkel a kihívásokkal?

– Szlovákia közigazgatási szerkezetének átalakulása a Cseh és a Szlovák Szövetségi Köztársaság tanácsa által elfogadott, Tt. 294/1990. számú törvényhez vezethető vissza. A nevezett alkotmánytörvény hatályon kívül helyezte a nemzeti bizottságokra vonatkozó rendelkezéseket, és önkormányzati szinten létrehozta a helyi önkormányzatokat. Ezt követően viszonylag rövid időn belül elfogadásra került a Tt. 369/1990. számú, községi önkormányzatokról szóló törvény, amely a Szlovák Köztársaság új társadalmi és politikai helyzetében megalapozta a helyi önkormányzatok működését. Megalakulásukat követően az önkormányzatok rengeteg kihívással küzdöttek. A közigazgatás finanszírozási rendszere egyrészt nem biztosított elegendő forrást a városok és a községek önkormányzati feladatainak az ellátására, másrészt az önkormányzatok számos, kormányzati szinten kezelt közszolgáltatás kérdésében továbbra is korlátozott hatáskörökkel rendelkeztek. A gazdasági és politikai alárendeltség mellett a decentralizáció tényleges megvalósítását gátolta továbbá a megyék késleltetett megalakulása is, amelyeket csak 2001-ben sikerült létrehozni, annak ellenére, hogy a Szlovák Köztársaság Alkotmánya a megyékkel, mint nagyobb önkormányzati területi egységekkel, már 1993-tól számolt.

Melyek a legfőbb kompetenciái a helyi önkormányzatoknak?

A helyi önkormányzatok saját hatáskörben és az átruházott államigazgatási feladatok ellátásában is fontos kompetenciákkal rendelkeznek. Saját hatáskörben a községek önállóan gazdálkodnak saját vagyonukkal és saját pénzeszközökkel, döntéseket hoznak a helyi adókra és illetékekre vonatkozóan, irányítják az önkormányzat gazdasági tevékenységét, ezen kívül a helyi utak és kommunikációk fejlesztéséért és karbantartásáért, va-

Településeink az utóbbi időben egyre több feladatkört látnak el, amikkel néha bizony nehezen birkóznak meg. Ugyanakkor az államhatalom olykor-olykor meglebegteti, hogy esetleg bizonyos hatásköröket visszavenne. E mögött az érintettek legtöbbször spórolási szándékot gyanítanak, esetleg a centralizációra való törekvést. A modern Európában viszont nincs helye a felülről és messziről való diktálásnak és annak sem, hogy beleszóljanak egy-egy falu működésébe. Arra vannak az önkormányzatok, hogy felelős döntéseket hozzanak, amivel elérhető egy-egy település hosszú távú fejlődése, felvirágzása. A helyi önkormányzatok kompetenciáiról, azok előnyeiről és hátulütőiről kérdeztük Kőrösi Ildikót, az MKP önkormányzati és közigazgatási alelnökét.

lamint a közrend fenntartásáért felelnek. Biztosítják továbbá a közszolgáltatásokat, pl. a kommunális hulladék kezelést és nem utolsósorban a lakosság igényeinek kielégítése érdekében befektetési és vállalkozói tevékenységet is folytathatnak. A szociális ellátás és az oktatás területén biztosítják az ápolói szolgáltatásokat és az iskolai étkezdék, klubok, óvodák, általános iskolák, szabadidőközpontok működését. Az átruházott államigazgatási feladatokkal kapcsolatban a községek el látják az építésügyi és anyakönyvvezetői feladatokat, döntenek az általános iskolák, az alacsonyabb szintű egészségügyi intézmények és a nyugdíjas otthonok létrehozásáról, továbbá fontos szerepet töltenek be a természet- és tájvédelemben.

Talán az egyik legfontosabb kompetencia az iskolák és óvodák fenntartása, ami sok település számára mind a mai napig az egyik legnagyobb anyagi kihívás, főleg ott, ahol kicsi a gyermeklétszám. Am ez egyfajta garanciát is jelent magyar

iskoláink megmaradására. Az utóbbi időben többször szóba került, hogy az állam visszavenné saját hatáskörbe az oktatási intézmények működtetését. Milyen célból tenné ezt és mivel járna iskoláink számára?

– Az oktatásügyi minisztérium hivatalos álláspontja szerint a probléma gyökerét az oktatásügyi rendszer megosztott államigazgatásában kell keresni, amelynek a gyakorlattal ellentétben egyfajta egységesítő erőként kellene működnie. A minisztérium azzal érvel, hogy a teljes oktatásügyi rendszer egységesítését a rendelkezésre álló szakmai kapacitásoknak köszönhetően megfelelően el tudja látni, és ezzel kezelni tudja azokat a problémákat is, amelyeket a minisztérium önkormányzati szinten is megnevezett. Elmondásuk szerint önkormányzati szinten, ahol mintegy 1500 önkormányzat tölti be az általános iskola alapítójának szerepét, különösen a kis önkormányzatok esetében, minimális az ilyen

feladatok ellátásához szükséges adminisztratív erőforrás. Ennek következtében a települések sok esetben önkéntes közös iskolai hatóságokat hoznak létre anélkül, hogy a helyi önkormányzatok szintjén szisztematikusan és egységesen megvalósult volna az oktatásügyi rendszer reformja. Személy szerint az oktatási rendszer ilyen szintű központosítási szándékát jelentős visszalépésnek tartom, hiszen a rendelkezésre álló szakmai kapacitások ellenére sem hiszem, hogy a minisztérium vagy a kormányhivatal megfelelő flexibilitással és objektivitással tudná kezelni az egyes települések és régiók szükségleteit és sajátosságait az oktatás területén.

Néhány éve több polgármester is még arra panaszkodott, hogy a kompetenciákat néha megfelelő anyagi fedezet nélkül kapják, ami terhet jelent számukra. Milyen hatáskörökről volt szó, és rendeződött-e azóta helyzet?

– A közigazgatás decentralizációjával kapcsolatban talán a legtöbb kritika a szociális szolgáltatások területét érintette, ahol a hatáskörök, a felelősség és a pénzügyi eszközök egyenlő meghatározása az állam, a területi és a helyi önkormányzatok között csak részben teljesült. A helyi önkormányzatokra a törvényből kifolyólag átszálltak az úgynevezett „lágy kompetenciák”, mint pl. az ápolási és szállítási szolgáltatások, miközben ezeket korábban az állam, a városok és települések csupán 49%-ban biztosították. A kritika terhe alatt az állam is elismerte az így kialakult aránytalanságot, és bevezette az adott önkormányzati hatáskörök gyakorlásához szükséges törvényes költségvetési támogatást, majd később két, a városok, települések és a nem állami szolgáltatók által végzett ápolói szolgáltatások támogatására irányuló nemzeti projektet. Sajnos, ezekkel az intézkedésekkel a kör nem zárult be, mivel a helyi önkormányzatok kompetenciái akár a szociális ellátás, akár a helyi kommunikációk karbantartásával kapcsolatban tovább bővülnek, megfelelő anyagi fedezet nélkül, így a polgármesterek kritikája mindig aktuális és mindig fennáll.

Egy polgármester ismerősöm szerint Európa más államaiban sokkal jobban van megoldva a hulladék kezelése, és azt is bevallotta, hogy az építési engedélyek kiadásához szakember segítsége kell, mert ez szakértelmet igényel. Az építési engedélyek kiadása valóban egy specifikus feladatkör, túl nagy falat a

helyi – sokszor egy-két alkalmazottal működő – hivatalok számára?

– Tapasztalatom szerint az építési eljárásra vonatkozó feladatok ellátását az önkormányzatok szakmai szempontból megpróbálják jól és szakszerűen kezelni. Mivel egy-egy határozathoz számos hivatal és külső szakértő véleményét, határozatát is mellékelni kell, az építési eljárásban ezek biztos alapot és hátteret nyújtanak a döntés meghozatalánál. Problémaként jegyzem viszont a túlzott bürokráciát, amivel az egyes megbízott vezetők szembesülnek az építésügyi eljárás során. Szükségsszerűnek látom az elavult Tt. 50/1976. számú, építési rendtartásról szóló törvény teljes módosítását, és a vonatkozó folyamatok racionalizálását, akár a közigazgatás elektronizálásának továbbfejlesztésével az érintett területre. Az építésügyi hatáskörök tervezett megvonása véleményem szerint elfogadhatatlan az önkormányzatok számára, ezt az energiát az állam részéről sokkal inkább az illegális épületek elleni jogérvényesítésre, az állami módszertani és oktatási támogatás javítására, valamint a megfelelő finanszírozás biztosítására kellene fordítani.

Ön szerint melyek azok hatáskörök, amiket az önkormányzatoknak kellene kapniuk, vagy melyek azok, amelyek inkább megyei vagy állami kompetenciák lehetnének?

– Az önkormányzati hatáskörök megerősítésével kapcsolatban, a magyarországi nemzetiségi önkormányzati rendszer két évtizedes működése igazolja, hogy még a szórványban élő és ezáltal az asszimilációs hatásoknak elkerülhetetlenül kitett nemzetiségi közösségek csökkenése is lelassítható vagy visszafordítható, ha az állam a nemzetiségek igényeit meghallgatja és lehetővé teszi a közösségeknek az önkormányzati intézményrendszerük felépítését. Nemzeti közösségünk megtartása és gyarapodása érdekében számunkra kulcsfontosságú reformnak számítana a nemzetiségi önkormányzatok létrehozása, amely állami költségvetésből finanszírozott széleskörű hatáskörökkel rendelkezne a nemzetiségi oktatás, a kultúra, a média és a nyelvhasználat területén.

Milyen adóbevételekből gazdálkodnak a helyi önkormányzatok és milyenből a megyei önkormányzatok?

– A Szlovák Köztársaság Alkotmánya értelmében a helyi és a megyei önkormány-

zatok a törvényben meghatározott feltételek mellett önállóan gazdálkodnak a saját vagyonukkal és saját pénzeszközökkel. Saját szükségleteiket elsősorban saját bevételeikből, illetve állami támogatásokból fedezik. A helyi és a megyei önkormányzatok gazdálkodását és költségvetését részleteiben a Tt. 583/2004. számú, a helyi önkormányzat pénzügyi szabályairól szóló törvény rögzíti. A törvény meghatározza, mely adók és illetékek képezik a községek bevételeit, és mely adók és illetékek a megyék bevételeit. A községek esetében bevételi forrásként szerepelnek a helyi adókból és díjakból származó bevételek, valamint az osztalékadó bevételei, melyből az összeg 70 százalékát a városok és a községek kapják, a maradék 30%-t pedig a megyék mint területi önkormányzatok között osztják szét. Ezen kívül a helyi önkormányzatok és a megyék számára is bevételi forrást jelenthet a saját vagyonukból, kamatokból, bírságokból, adományokból vagy a különböző támogatásokból származó jövedelem.

Várható-e a közeljövőben újabb hatáskörök átruházása, illetve véleménye szerint mekkora önrendelkezés jár a településeknek?

– Mivel a közigazgatás rendszerszintű reformja országunkban még mindig nem valósult meg teljesen, és erre az állam leginkább erősen fragmentált és tagolt intézkedésekkel reagál, a hatáskörök önkormányzatokra történő további delegálása borítékolható. Amennyiben ezek a folyamatok megfelelő, főként anyagi fedezettel párosulnak, a szubszidiaritás elvét követve egyértelműen támogatom a települések minél magasabb szintű önrendelkezését. Az így megvalósult decentralizáció viszont fontos kérdéseket vet fel, főként a mikro-települések számára, amelyek vagyoni, gazdasági és személyzeti szempontból sincsenek megfelelően berendezkedve az önkormányzati hatáskörök minél szélesebb terjedelmű ellátására. Megfigyelhetjük, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban a szakma is egyre többször szólal meg, így véleményem szerint jobb esetben az önkormányzatok esetleges együttműködéséről, rosszabb esetben az önkormányzatok esetleges összevonásáról is szó eshet a közeljövőben.

Jogkört gyakorolni hatékonyan csak akkor lehet, ha megvan az anyagi háttér is

Kolozsnéma az Alsó-Csallóközben, Komáromtól 29 km-re nyugatra, a Duna bal partján fekszik, a 2011-es népszámlálási adatok alapján 520 lakosából 482 volt magyar. A kisközség polgármesterével, Szalay Rozáliával beszélgettünk, az önkormányzatok jogköeiről.

– Mindig annak a pártján voltam, hogy önkormányzatról csak akkor beszélhetünk, ha annak megvannak a jogkörei. Ugyanis egy kisközség majdnem teljes mértékben irányítani tudja a saját maga életét. Azt vallom, hogy több jogkört kell adni az önkormányzatoknak, én a szociális ügyeket is mindet leadnám, mert nagyon sok pénzt elvisz az államapparátus, helyi szinten sokkal olcsóbban és sokkal hatékonyabban megoldható lenne minden. Nagyon lecsökkenteném az államapparátust és az önkormányzatoknak adnék nagyobb hatáskört. Nemcsak a szemétdíjat meg házadót és ilyen „apró-cseprő” dolgokat, amik lent vannak nálunk. A nagyobb hatáskörhöz viszont az kéne, hogy a pénzeket is megkapjuk hozzá, ugyanis jogkört gyakorolni hatékonyan csak akkor tudnánk, tudunk, ha ehhez megvan az anyagi háttér is. Az adórendszerrel kéne megfordítani, helyben kellene beszédni

az adókat, és aztán a törvényben meghatározott százalékot adni az államapparátusnak, amiből fenntartaná magát. Amíg ez nem így lesz, addig főlősleges jogkörök leadásáról beszélgetni, mert minden pénzzel jár, fejlesztésről is csak akkor tudunk beszélni, ha a helyi értékeket és az ott elvezetett adót egy az egyben visszakapnánk.

Hogy képzeljük el azt, hogy helyben szednék be az adókat?

– Mivel mi kisközség vagyunk és a lakosainktól az adót mi szednénk be, abból 20 százalékot elvezethetnénk az államkassza felé, a 80 százalékot itt hagyhatnánk, semmilyen dotációra nem lenne szükségünk; amíg ez nem így fog menni, és nem osztanak vissza elég pénzt az önkormányzatok felé, addig nem fog rendszeresen működni a jogkörök leadása, és az

önkormányzatok maximálisan tiltakozni fognak a feladatok ellen, mert nincs meg a megfelelő anyagi háttér.

Az osztrákoknál például helyben szedik be az adókat, egy bizonyos összeget adnak csak oda az államnak, hogy a saját kompetenciájába tartozó feladatokat el tudja látni. Ezzel, szerintem, a korrupció is visszaosztható lenne, mert ha nincs visszaosztás, akkor csak helyben tudnánk minket korrumpálni, a lakosok pedig gyorsan az orrunkra koppintának. Tehát, ha az önkormányzatokról beszélgetünk: jogkör nélkül nincs önkormányzat, csak hivatal van, a jogkörhöz pedig pénz kell, különben nem tudjuk teljesíteni a feladatainkat rendszeresen.

Vegyük sorba, önkormányzathoz tartozik az oktatásügy, az államtól a község megkapja a fejpénzt, de ha felújítani kell, akkor azt az önkormányzatoknak kell finanszírozniuk.

– Az iskolákat is sokkal jobban el tudnánk helyben látni, ha nem fejpénzt kapnánk, hanem valóban saját jogkör lenne. Úgy gondolom, úgy kéne meghatározni a jogköröket, hogy vagy teljesen átruházzuk az önkormányzatokra, vagy ne adjuk le, mert jelenleg az oktatási jogkör állami, de az önkormányzatok teljesítik, a feladat ellátásához adnak valamit, éppen az iskola ilyen, a kettőnek egy rosszul kialakított vegyülete, ez így soká nem működhet. Az iskolákat ezzel a fejpénzzel működtetni lehet, de lehet-e minőséget is biztosítani, mert egy iskolát nem csak működtetni kell, ott ugyanis a jövő nemzedékét neveljük?! Ahhoz pedig az kell, hogy minőségi iskola legyen, az pedig akkor lesz, ha a tanárt meg tudom fizetni úgy, hogy ne kelljen neki mellette biztosítási ügynökként dolgozni, mindenféle edényeket árulni, vagy csodapaplanokat eladni, hanem bizonyos szinten meg tudjon élni a tanári fizetéséből, és neki az ténylegesen kiesés legyen, ha elveszíti az állását. Vagyis: megérje anyagilag is, hisz mindenki pénzből él. Ezt ragozhatjuk, ahogy akarjuk, ha azt akarom, hogy a tanár teljesítsen, meg kell fizetnem, és ez mindenhol így van. Amíg ezt nem tudom megtenni, addig nagyon nehéz, főleg alap-, de középszinten is követelni a tanároktól és minőségi oktatást biztosí-

tani. Ezt is csak akkor tudnánk megoldani, ha az adóink helyben maradnának és meg tudnánk fizetni azokat, akik a jövő nemzedéket nevelik. Azzal, hogy a tanár kénytelen mindenféle más tevékenységet elvállalni, elfárad, eleve nem tudja magát tovább képezni, mert befejezi a tanítást és rohan valamit még csinálni, hogy el tudja tartani a családját, tehát nem azzal foglalkozik, amivel egy tanárnak foglalkoznia kell, ugyanakkor a társadalom elvárja tőle, hogy bizonyos szinten éljen, s ahhoz megint csak pénz kell. Ezt nem rosszul tudatból mondtam, de sajnos a gyerekek tudásszintjén is meglátszik, és majdhogynem tömegszakma lett a tanári, ha az önkormányzat meg tudná a tanárt fizetni, ahogy azt illik, akkor tudnék válogatni is, és az a tanár biztosan ott maradna, de ez vonatkozik más szakmákra is, például az orvosokra. Sajnos, mindent csak pénzzel lehet megváltoztatni.

A szociális intézmények is tartozhatnak önkormányzatokhoz, például az öregotthonok.

– Van egy saját öregotthonunk, amit igyekszünk úgy működtetni, hogy a kisnyugdíjasok is meg tudják fizetni, ők is igénybe vehessék, ők is emberek, róluk is gondoskodni kell, nem csinálunk belőle üzletet. A kolozsnémai öregotthon nem megyei fenntartású, mi a törvényből kifolyólag a minisztériumtól kapjuk a támogatást, kértük, hogy saját alapítói hatáskörű lehessen. 90 férőhelyes, ami támogatást kapunk rá, nagyon kevés, abból fejleszteni nagyon nehéz, de gondolnunk kell a kisemberekre is, akik – és a családjuk sem – nem tudnak kifizetni 6-700 eurót havonta. Nemrégiben hoztak egy új törvényt, hogy az öregotthonban bizonyos négyzetmétert kell biztosítani egy főre. Amit mondok, nagyon csúnyán hangzik, de tudni kell, hogy a mi öregotthonaink nem öregotthonok, hanem elfekvők. Sajnos, annak az idős nélinek, aki beteg, aki már nem tud megmozdulni, akit pelenkázni kell, annak már majdnem mindegy, hogy 16 négyzetméterre van-e, vagy kevesebb. Ha mi nem tudjuk biztosítani a 16 négyzetmétert – és sajnos, nem fogjuk tudni, mert nincs miből – csökkentenünk fog kelleni a férőhelyek számát, mikor így is elég sokan jelentkeznek, elég sok kérvény van beadva. Arra, hogy újat építsünk, az anyagiakat is biztosítani kellene, nem elég egy törvényt meghozni, körül kellene nézni, mi az, amit képesek vagyunk betartani. Tudnia kéne a parlamenti képviselőknek is, mit szabályoznak. Minden öregotthon szívesen építkezne, a fenntartók is örül-

nének a gyönyörű egyszobás panzióknak, de sajnos, azt egy kisnyugdíjas néni vagy bácsi – ahol a családtagoknak dolgoznia kell, nem tudnak róla gondoskodni – nem tudja kifizetni. Azt tapasztaljuk, az életük utolsó hónapjait töltik el otthonban az idősök, és ők is emberek, róluk is gondoskodni kell. Léteznek nyugdíjas napközik.

– Kolozsnémán ilyen nem is működik, de nem is lenne rá igény –, az kell, hogy a néni, bácsi járó, vagy legalább ülő legyen; amíg a nagyszülőkről gondoskodni tudnak a fiatalok, nem is kérik az öregotthonban az elhelyezésüket, csak mikor már nem tudnak gondoskodni és 24 óras felügyeletre van szüksége az idősöknek, akkor igénylik. Egyébként, jó ötletnek tartom a nyugdíjas napközit, mert az idősök nincsenek egyedül, de hozni-vinni kell őket.

Erre a mi országunkra az a jellemző, hogy az Európai Unióval takarózik, gyönyörű törvényeket hoz, még egyet is értek velük. De hol vannak a feltételek, hogy azt a mi lakosaink be tudják tartani? Olyasmit szabályoznak, ami nálunk nincs is, és nem valósítható meg. Az emberek versenyt futnak önmagukkal, hogy teljesíteni tudjanak, megfeleljenek, de ez sokáig nem működhet. Ez minden területről elmondható, feladatokat hoznak, szabályoznak minden téren: oktatásügy, szociális szféra, egészségügyi ellátás, a helyi személgazdálkodás, a fűkaszás és sorolhatnám. Be lehet szabályozni törvényekkel, mit hogyan kell és lehet csinálni, és mi mindent be is tartanánk, ha megkaptánánk hozzá az anyagi fedezetet, amíg pénz nélkül kapunk feladatokat, addig nagyon nehéz.

Hogyan tud a község gondoskodni a szociálisan hátrányos helyzetűekről?

– Mivel mi kis falu vagyunk, sajnos kevés a gyermekünk, minden évben, majdnem minden gyermeket, egy hétig ingyen táboroztatunk, elég sok rendezvényt is tartunk, próbáljuk a közösséget egyben tartani, hogy tényleg közösség maradjunk, mert ez ma már nagyon nagy érték. De a valódi közösségben jobban segítik egymást az emberek. Ha valakinek segítségre van szüksége, hála Istennek a falu lakossága összefog, és igyekszünk segíteni. Volt, mikor tüzelőt adtunk, vagy temetésnél besegítettünk, de ezek nem jó esetek. Azt tapasztalom, hogy az emberek egy kicsit szégyellik, ha segítséget kell kérniük.

Helyi szinten egyébként jobban tudnánk oldani a munkanélküliek helyzetét is,

vagy a szociálisan rászoruló helyzetét. Vannak, akik önhibájukon kívül nem találnak munkahelyet, őket kiemelném a lumpok közül. Helyben jobban ismerjük egymást, azt is jobban tudjuk, kinek miben lehetne segíteni, városi szinten biztosan máshogy működik ez is, de kisközségben tudjuk, kinek kellene fött ételt vinni, mert ha pénzben kap támogatást, az sajnos folyékonyvá válik...

Sokszor és sok helyen téma a kétnyelvűség, a kormányzat mennyire könnyíti meg a kétnyelvűséget, mennyire tudják a gyakorlatban az önkormányzatok is használni a kétnyelvűséget? Hol lehetne javítani a mai helyzetet?

– A kétnyelvűség akkor kétnyelvűség, ha az állam is kétnyelvűen reagál mindenre, ugyanis mi kiadhatjuk önkormányzati szinten két nyelven a dokumentumokat, de ezt csak mi csináljuk, a bíróságok nem adják ki kétnyelvűen, így igazából nem is beszélhetünk kétnyelvűségről. Én nagyon szívesen megírom magyarul-szlovákul, amit kérnek tőlem, az ügyféllel magyarul kommunikálok, de addig nincs értelme, amíg az állami okirat nem lesz két nyelvű, addig majdnem felesleges az önkormányzati kétnyelvűség. Kiadom kétnyelvűen az adórendeletet, vagy bármit, ami az önkormányzathoz tartozik, de ha már a bíróságra kerülünk, ott már csak a szlovákot alkalmazhatom, a magyart feleslegesen viszem. Nem az önkormányzati rendeletekkel van a gond, mert bejön a néni, bácsi, elmondom neki magyarul, leírom magyarul is, hogy megértse, de ha kap egy levelet a bíróságról, a közjegyzőtől, az ügyvéd-től, a villanytelepről jön, behozza, hogy segítsék neki lefordítani, elintézni, mert ő nem tud rendesen szlovákul. A legszomorúbb a kétnyelvűségben, illetve annak hiányában az, hogyha gyorsmentőt kell hívni, felhívunk engem, hogy hívjak mentőt, szomorú, hogyha a villanytelepnél reklamálni kell, akkor megint csak engem hívnak, mert nem beszélnek jól szlovákul, ők meg nem beszélnek magyarul, pedig mi ugyanúgy fizetjük a villanyt, a gázt, úgyhogy Szlovákiában nem lehet valódi kétnyelvűségről beszélni. Azt tartanám igazi kétnyelvűségnek, ha a villanytelepen, gázműveknél, az elsősegélyvonalon az állami szervek úgy, mint Masaryk idejében, magyarul is beszélnének, kétnyelvű iratokat adnak ki.

Az önkormányzatisághoz is pénz kell

Path kisközség Komáromtól 12 kilométerre, az ország legdélibb települése, a falunak a 2011-es népszámlálási adatok szerint 509 lakosa volt, ebből 432 magyar és 54 szlovák. A kisközség polgármesterével, dr. Szabó Olgával az önkormányzat munkájáról beszélgettünk.

A parlamenti pártok képviselői sokszor emlegetik, hogy meg kéne nyirbálni a helyi jogköröket. Ön polgármesterként mit tapasztal, mi hiányzik ahhoz, hogy igazán fontos kérdéseket helyben is meg tudjanak oldani?

– Nem csak a háborúhoz, az önkormányzatisághoz is pénz kell. Sok pénz. Húsz év polgármesteri tapasztalattal a hátam mögött állítom, hogy a helyi önkormányzatok és az ott dolgozók azok, akik ismerik a lakosok helyzetét, gondjait, és képesek lennének orvosolni is, ha nemcsak a jogköröket osztanák le nekik, hanem a teljesítésükhöz szükséges pénzeszközöket is. Nem a hatáskörök megnyirbálása a megoldás, hiszen átértük már, hogy nélkülünk, mások döntöttek rólunk. Az önkormányzatiság alapelve, hogy a gondokat ott oldjuk meg, ahol keletkeztek.

A tapasztalatok szerint a községek költségvetésének legnagyobb részét az oktatási és szociális intézmények fenntartása teszi ki, a keret mégis alacsony. Ön szerint hogyan lehetne javítani ezeknek az intézményeknek a működését?

– A válaszom ugyanaz. Pénzzel. Vegyük az oktatásügyet. Iskolánkat 1976-ban bezárták, csak óvodánk van. Annak fenntartása tavaly 57 ezer euróba került, pedig csak a legfontosabb dolgokra költünk. Hálásak vagyunk Magyarországnak, mert információink szerint, támogatja majd annak felújítását. A pályázat folyamatban van. A saját forrásainkból nem telne rá. Az 1929-ben készült épület nyeli a pénzt, tavaly a szociális helyiségek állapota miatt akarták időlegesen

lezárítani. A közegészségügyi intézet által megállapított hibákat, természetesen eltávolítottuk, hogy az óvoda üzemelhessen. Mindig csak azt javítjuk meg, amit nagyon kell, állandóan tüzet oltunk.

A lakosaink közel egy negyede betöltötte a hatvanadik életévét. Róluk és a tizetötödik életévüket be nem töltött gyerekekről karácsonykor emlékezünk meg, egy ünnepséggel, ajándékutalvánnyal, mikuláscsomaggal. Tudatában vagyunk annak, hogy ez nagyon kevés. Sajnos, nálunk annyi a kisnyugdíjas, hogy még a gondozószolgálat iránt sem volt igény, amikor azt az EU-források támogatták. Mondjam azt, hogy nagy szerencse? Mert most, hogy elfogyott a brüsszeli pénz, a községeket kötelezik arra, hogy üzemeltessék saját forásaikból. Nekünk pedig az nincs.

Idős lakosaink hetente egyszer klubba járnak, melynek fűtését, üzemeltetését mi fedezzük, úgyszintén hetente egyszer rendel a körzeti orvos, aki a rendelő helyiségét és a várótermet ingyen használja. Ha azt akarjuk, hogy legyen orvosunk, kénytelenek vagyunk biztosítani a kedvező feltételeket számára. A gyógyszereket a község alkalmazottja hozza ki a gyógyszerertárból, Komáromból, lakosainknak nem kell fáradniuk miatta.

Szinte minden településen gondot okoz a szociálisan hátrányos helyzetűek ellátása, milyen segítséget tud nyújtani az önkormányzat?

– Jövedelemadónkat egy életen keresztül az állam vágja zsebre, és amikor meg-

öregszünk, olyan alacsony nyugdíjat kapunk, ami az éhen haláshoz sok, de az élethez kevés. Az állam feladata lenne a rászorultak támogatása. A szociális hálon azonban nagyon nagy lyukak vannak, amiket az önkormányzatokkal hiába szeretnének befeltoztatni. Sajnos, kis község lévén, a szociálisan hátrányos emberek állandó támogatására anyagi források hiányában nincs lehetőségünk. Vannak egyedi helyzetek, amelyeket megtárgyal a képviselő-testület és dönt a segítségnyújtásról. Amiben lehet bízni, az az emberek szolidaritása, együttérzése.

Sokszor és sok helyen téma a kétnyelvűség, a kormányzat mennyire könnyíti meg a kétnyelvűséget, mennyire tudják a gyakorlatban az önkormányzatok is használni a kétnyelvűséget? Hol lehetne javítani a mai helyzeten?

– Nálunk a hivatalban ügyet intézők az anyanyelvükön beszélnek. Ez idáig a magyar volt, de az utóbbi időben az eladásra kerülő házak jelentős részébe szlovákok költöznek be. Sőt, van egy új jelenség is: ingatlanrodák vásárolják fel azokat, és bérbé adják olyan embereknek, akik még jobban megváltoztatják a lakosság összetételét és magaviséletükkel gondot okoznak környezetüknek. Lassan minden kapura lakat, ajtóra zár kerül.

Ahhoz, hogy kétnyelvű határozatokat, döntéseket adjunk ki, nem elég az egyetlen adminisztratív alkalmazott, aki munkaviszonyban van nálunk. Kellene még egy, de nincs rá anyagi fedezet. Röviden: pénz kellene a kétnyelvűség bebiztosításához is.

VNCS

Az emberek szívesen rendben tartják a környezetüket

Szímő Érsekújvártól 13 kilométerre nyugatra, Gútától 12 kilométerre északra található, a Vág bal partján fekszik. A 2011-es népszámlálási adatok szerint 2281 lakosából 1605 magyar, 445 szlovák és 184 roma. A község polgármestere Bób János, akitől megtudtuk, a a szímői nyugdíjasoknak napközije is van, de egy szegény roma fiút is támogat az önkormányzat.

Minden kisebb-nagyobb településen tapasztalhatjuk, hogy sok a nyugdíjas, Szímőn öregotthon nem működik, mégis gondoskodni tudnak az idős emberekről.

– Van egy szociális intézmény a faluban, ami teljesen friss és egyedi, nemrégiben alakult, napi ellátást biztosít az arra rászorulóknak. Az intézmény reggel héttől este hatig van nyitva, munkanapokon, tehát reggel 7-8 óra körül a családtagok beviszik az idős vagy rászoruló páciens, este pedig munka után hazaviszik, leginkább időseknek való napköziként jellemezném. Nem a község tartja fent, de mi is támogatjuk, illetve a megyei önkormányzat is. Nagyon jó ötletnek tartom ezt a megoldást, mert sokszor az a gond az idős emberekkel, hogy a családtagok nem tudják őket napközben ellátni, de ha elkerülnek szociális, bentlakásos otthonba, megváltoznak az életkörülményeik és gyorsan lerövidül az életük is. A napközis megoldással az idős emberek otthon maradnak, nincsenek kiszakítva a családból, az otthonból, a saját környezetükből, és napközben, míg a fiatalok dolgoznak, ők közösségben töltik az időt, egy kimondot-

tan nekik kialakított helyen, ahol felügyelet alatt vannak és ellátást kapnak. Ez a szolgáltatás nemcsak a szímőieket segíti, a környező falvakból is vihetnek oda a családtagok időseket. Napközben gondozók vannak az öregekkel, akik különböző foglalkozásokat is biztosítanak nekik.

Pénzügyileg tud-e a község segíteni a rászorulókon?

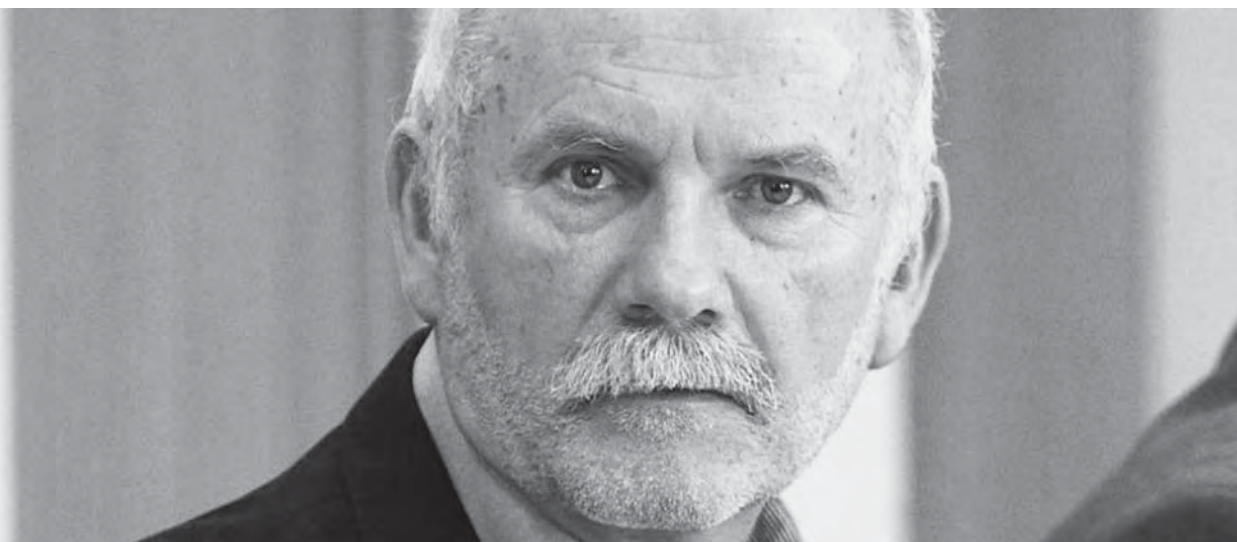
– A község költségvetésében van egy a képviselő-testület által jóváhagyott összeg, és van hozzá egy általános érvényű rendelet, amelyről polgármesterként én dönthetek, tehát ha valaki rászorul, veszélyeztetet be, akkor nem kell összehívni a képviselőket, rögtön tudunk pénzügyi segítséget nyújtani. Ilyen eset, ha valaki elhalálozik és a család nem tudja miből eltemetni, vagy valamilyen tragédia történik, valamiért nehéz helyzetbe kerül valaki, akkor tudunk segíteni. De van egy fiatal roma srác, aki nagyon jó tanuló volt, elment szakácsnak tanulni, de a család csak nehezen tudta bebiztosítani az utaztatást, iskoláztatást, neki sikerült támogatást nyújtanunk, illetve az

Arriva vállalaton keresztül megoldódott az utazása is, tőlük kaptunk ingyen bérletet. Reméljük, a srác esete példaértékű lesz a többi roma számára is, ha kitanul szakácsnak és el is tud helyezkedni. Próbáljuk az útját igazgatni, felkarolni őt.

A tapasztalatok szerint a községek költségvetésének legnagyobb részét az oktatási intézmények fenntartása teszi ki, a keret mégis alacsony. Ön szerint hogyan lehetne javítani ezeken az intézményeknek a működését?

– Az a pénz, amit mi kapunk az oktatási intézményekre, a működésre elég. De ha az iskola épületén kell javítani, beruházni, azt természetesen mi fedezzük, pályázat útján, vagy önerőből. Szerencsére az elmúlt években sikerült előre lépniünk, fejleszteniünk. Most május elején is adtunk be pályázatot a Bethlen Gábor Alaphoz, az óvoda programba, reméljük, sikeresek leszünk. Ahogy említettem: a fejlesztést magunknak kell megoldani.

Sokszor esik szó róla, hogy változnak a helyi jogkörök, az önkormányzatoknak

gyakran új feladatokkal kell szembenézni.

– Valóban, kaptunk egy új feladatot, amihez mi nem ragaszkodtunk, mégpedig: hogy a közterületek rendben tartásáért mi feleljünk. Őszintén: ezt nagyon rossz döntésnek tartom, nem is tudom, hogy aki ezt a törvényt megalkotta, járt-e már falun. Arról van szó, hogy a falvak és városok területén ezentúl az önkormányzatok feladata a fűkaszás vagy a fametszés, vagy télen a hó eltakarítása. Ezt teljesen abszurdnak tartom. Szímőn, de ahogy a kollégákkal beszélünk, más falvakban, de még a kisvárosokban, vagy nagyobb városok kertvárosaiban is, mindenki kötelességének tartotta eddig, hogy saját maga rendbe tegye a járdáját, a háza elé fűvet, bokrot, fát ültessen, és azt utána le is vágja, ápolja. Úgy vélem, ez a falukban, kisebb városokban természetes. Vegyük a gyakorlatot, ha télen fél óra alatt leesik 10-20 centi hó, mi a 25-30 kilométernyi szakaszon nem tudjuk egy óra alatt eltakarítani, egyrészt, nincs emberünk hozzá, a technika is kevés, és nem is fér oda mindenhova, másrészt anyagi fedezetünk sincs rá. A lakosaink pedig, úgy tapasztaltuk, szívesen elsöprik a havat. Tehát ennek a feladatnak nagyon nem örülünk.

Ebbe a feladatba nem lehet bevonní a közmunkásokat?

– Szímőn egyre kevesebb a közmunkás, mert nagyon alacsony a munkanélküliség, szerencsére, az ő részükre tudunk is munkát biztosítani, sokszor több munkásra lenne szükség. Probléma az, hogy elég magas a rokkantnyugdíjasok száma, őket sajnos, nem tudjuk közhasznú munkásként alkalmazni, mert nem munkanélküliek.

A környezetvédelmi minisztérium tervei szerint a falvaknak többet kell majd fizetnie a kommunális hulladéklerakók használatáért. A céljuk, hogy a lakosság fele szelektálja a hulladékot. Hogy működik ez Szímőn?

- Szímőn hetedik éve működik hulladékgyűjtő udvar és komposztáló. Tehát a lakosok már szelektálhatják a szemetet, sőt ingyen hozhatják a hulladékot a lakosok, a tavalyi évig a zöld hulladékért kellett fizetni, de a törvény módosítása óta azért sem kell. Azt tapasztaltuk, hogy a lakosaink megtanulták ezalatt az idő alatt szelektálni a szemetet, nem azt mondom, hogy probléma- vagy zökkenőmentes, de egész jól működik.

A költségekbe viszont, sajnos, nem férünk bele, mert olyan magas illetéket mi nem tudunk megszabni, hogy abból fedezni tudjuk a kiadásokat. A zöld hulladékot tudjuk darálni, de rájöttünk, hogy nekünk jobban megéri, ha nem daráljuk. Két-három évig daráltuk, és a szövetkezet szétszórta műtrágyaszórával, a lakosok nem nagyon vitték a komposztot, ingyen adtuk a szövetkezetnek, örültünk, hogy kellett neki. Most ledarálattuk egy olyan céggel, amelyik ezt utána el is vi-

szí, nyersanyagnak, fűtőanyagának, így nem kerül pénzünkbe a feldolgozása, a községnek gazdaságosabb ez a megoldás. Mikor kialakítottuk a gyűjtő-komposztáló udvarunkat, akkor kaptunk az építkezésre támogatást, viszont a fenntartásáról már teljes mértékben nekünk kell gondoskodnunk, és bizony vannak ott is kiadások: a bérek és az energia, a javíttatások is komoly összegbe kerülnek.

Szímőn magas a magyarság részaránya, az önkormányzat munkájában tudják használni a kétnyelvűséget?

- Volt egy esetünk, egy képviselőnk nehezményezte, hogy nem államnyelven vezetem a testületi üléseket, és ezzel nem tartom be a nyelvtörvényt. Eleget tettem neki, de nemcsak szlovákul, hanem magyarul is elmondok mindent, mert az igaz, hogy van egy nyelvtörvény, de van egy alkotmány is, abban pedig az szerepel, hogy minden embernek joga van az anyanyelvét használni. De egyébként korábban is betartottuk a törvényeket, hiszen az összes határozat, jegyzőkönyv szlovák nyelvű.

Vadkerti Neszméri Csilla

Az elképzelés jó, csak a megvalósítás nem gördülékeny

Érsekújvárbán az a szokás, hogy két alpolgármester tevékenykedik: egy szlovák és egy magyar nemzetiségű, annak ellenére, hogy a 39 464 lakosából a legutóbbi, 2011-es népszámláláskor mindössze 8863 fő vallotta magát magyarnak, vagyis a lakosság valamivel több, mint 22 százaléka. A járási székhely magyar alpolgármesterével, JUDr. Nagy Dáviddal beszélgettünk.

Központi – országos – politikusok sokszor fészegetik, hogy meg kéne nyírni a helyi jogköröket, ön alpolgármesterként mit tapasztal, mi hiányzik ahhoz, hogy igazán fontos kérdéseket helyben is meg tudjanak oldani?

– Az önkormányzás a közügyek hasznos és effektív igazgatásának módja. Az alapötlet magában a szóban is rejlik: önmagunk dolgainak a kormányzása – irányítása. Véleményem szerint az adott községben, illetve térségben élő emberek látják át legjobban a helyi viszonyokat és tudnak ésszerű megoldásokkal előállni. Ez viszont nem mindig megy gördülékenyen.

Sajnos gyakran visszaköszön a szlovák közügyekből jól ismert hiba, miszerint az elképzelés jó, csak a megvalósítás már nem annyira gördülékeny. A decentralizált közigazgatás alfája és ómegája az átruházott jogkörökre rendelkezésre bocsátott anyagi keret nagysága. Vegyük csak példának a községek hatáskörébe tartozó óvodákat és iskolákat. Nincs olyan önkormányzat, amely ezeknek az intézményeknek teljes mértékben ki tudná elégíteni minden igényét. Ez főleg annak tudható be, hogy a községek megkapták a hatáskört, de az erre szánt keret nem felel meg a valós szükségleteknek. Tehát az önkormányzatiság egyik legnagyobb hiányossága, hogy a községek gyakran magukra maradnak a rájuk ruházott hatáskörrel, felelősséggel meg a szükségek anyagiak előteremtésének gondjával.

Pedig pénzre igencsak nagy szükség lesz, hiszen a környezetvédelmi mi-

nisztérium tervei szerint a falvaknak és városoknak többet kell majd fizetnie a kommunális hulladéklerakók használatáért. A céljuk, hogy a lakosságnak legalább a fele szelektálja a hulladékot. Hogy működik ez Érsekújvárbán?

– A szelektív hulladékgyűjtést nagyon fontosnak találom, és jómagam is alkalmazom. Érsekújvárbán próbáljuk megteremteni a feltételeket a hulladék szelektív gyűjtésre. Jelenleg is zajlik a konténerek cseréje a lakótelepeken. Nem csupán esztétikusabbak lesznek a lerakóhelyek, de ügyelünk a szétválogatásra is. Így természetesen külön gyűjtjük a műanyagot és az üveget. A családi házak lakóinak továbbá módjukban áll a bio-hulladék leadására is. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy a minisztérium a helyes megoldást választotta. Minden újdonság meghonosításához idő kell. Nem látom az illetékek megemelésének pozitív, nevelő hatását, sőt. Az emberek úgy fognak reagálni rá, hogy no, lám, szétválogatva gyűjtjük a hulladékot, s még a költségeit is fizessük! A megoldás az lehet, ha az új generációkra, iskolásokra fektetjük a hangsúlyt és rávezetjük őket a tudatos környezetvédelemre. Így akár a szülőkre is hatással lehetnének.

A tapasztalatok szerint a községek költségvetésének legnagyobb részét az

oktatási és szociális intézmények fenntartása teszi ki, a keret mégis alacsony. Ön szerint hogyan lehetne javítani ezeknek az intézményeknek a működését?

– Valóban kiemelt problémáról van szó, ahogy arra fentebb is utaltam. Az intézmények mellett megemlíteném még a községek alá tartozó közutak és járdák karbantartását is. Érsekújvárbán szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen a városháza jól gazdálkodik. Így sok mindent magunk is meg tudunk oldani. Erre kiváló példa a nagyszabású járdafelújítás: egy év alatt több, mint 30 ezer négyzetméter járdát újítottunk fel. Mindezt önerőből, saját, erre a célra vett gépekkel, alapanyaggal. Továbbá segítenek a különböző pályázatok is. Végül az egyes intézmények a magán-szektorhoz is fordulhatnak közvetlen támogatásért. Sajnos mindez elkerülhetetlen, mivel az állam nem folyósít a feladathoz megfelelő keretet az önkormányzatoknak.

Szinte minden településen gondot okoz a szociálisan hátrányos helyzetűek ellátása, milyen segítséget tud nyújtani a város?

– Érsekújvárbán nagy hangsúlyt fektetünk a szociálisan hátrányos helyzetű polgártársaink életminőségének javítá-

sára. Munkánkat szociális munkatársak végzik, akik tanácsokkal látják el a rászorultakat és segítenek nekik az ügyesbajos dolgaik elintézésében. Továbbá kialakítottunk egy pontrendszert, mely lehetőséget nyújt az ebben részt vevő polgároknak a begyűjtött pontjaikat élelmiszerre váltani. Ebben több üzletlánc is a partnerünk. Szezonálisan jótékony-sági gyűjtéseket szervezünk, melynek keretén belül a feleslegessé vált ruházatot gyűjtjük. Ezt természetesen ingyen adjuk tovább a rászorulóknak. Hetente kétszer meleg levest osztunk a városban, amelynek nagy sikere van. Továbbá egyszeri anyagi támogatást is biztosítunk a rászorulóknak, amelyet főleg orvosi költségekre használnak fel. Természetesen hajléktalanszállót is üzemeltetünk. A városi hivatal szociális ügyekért felelős osztálya rendkívül becsületes munkát végez e téren. Nem győzzük viszont

hangsúlyozni, hogy a fő célunk a szociálisan hátrányos helyzetű embereknek egy új kezdet biztosítása.

Sokszor és sok helyen téma a kétnyelvűség, a kormányzat mennyire könnyíti meg a kétnyelvűség gyakorlatát, mennyire tudják az önkormányzatok alkalmazni is a kétnyelvűséget? Hol lehetne javítani a mai helyzeten?

– Az anyanyelvhasználat nagyon fontos. A nemzeti megmaradásunk egyik záloga. Véleményem szerint Szlovákiában az anyanyelvhasználat előfeltételei nincsenek kellőképpen biztosítva. Elég, ha csupán a kisebbségi nyelvhasználatról szóló törvényt említem, amely főleg lehetőségeket kínál, de nem kötelezi az állami/önkormányzati hivatalokat a kisebbségi nyelv használatára. Természetesen vannak kivételek, de általánosság-

ban ez a törvény legfőbb hiányossága. A törvény ugyanis bizonyos feltételek teljesítése mellett garantálja ugyan az anyanyelvhasználatot mondjuk a községi hivatalban, illetve városházán történő ügyintézés során. Ugyanezen törvény 7 §-a viszont kimondja, hogy közigazgatási szerv és alkalmazottai nem kötelesek a kisebbségi nyelvet ismerni. Ez a „nеше semми, fogd meg jól” tipikus esete. Az említett hiányosság könnyen kiküszöbölhető lehetne, ha minden egyes közigazgatási szerv alkalmazottjai közül, legalább egy tudna az adott kisebbségi nyelven értekezni. Valójában ez megalapozott elvárás is lehetne a jogérvényesítés szempontjából, hiszen hiába a kisebbségi nyelvhasználatról szóló törvény, ha sok esetben az nyelvtudás híján alkalmazhatatlan.

Vadkerti Neszméri Csilla

Falu a Szoroskő alatt

A tornai katlan nyugati részén, a Szoroskő lábánál megbúvó Torna-patak menti négy község – Tornagörgő, Szádalmás, Jablonca és Körtvélyes – közül Körtvélyes 330 lelket számláló kis magyar falu, amely a festői Evetes-patak völgyében, a Szlovák Nemzeti Parkban majd 17 km²-en terül el. A mesés táj több történelmi, természeti érdekességet és legendát is rejteget...

Természeti és épített örökség

A **körtvélyesi halastavak** – két tó – a Szoroskő idillikus környezetében, mintha csak pihenésre csábítanának. Ma a halastavak gazdag horgászterületként szolgálnak, bőséges pontyállományuk van, de csuka, keszeg, angolna, fogas is horogra akad. A tavak partjait vízimadarak népesítik be: vadkacsák, cserregő nádiposzták és néha hattyúk is.

A **Sólyomkő várrom** a monda szerint a Bebek család hét várából az egyik. A középkori végvársánc és a várak maradványaira a Sólyom-patak völgyének végén, Jablonca falu közelében lehet rábukkanni. A Sólyomkő jellegzetes sziklaképződménye egységet alkot a kis falu végén lévő erdővel. Azonos nevű a több mint 11 hektáros természetvédelmi terület is. A szikla lábánál karsztforrás ered, és az északi oldalán nyílik a Zsiványbarlang.

A **Szent Anna – kápolna** 14. századi gótikus kápolna Körtvélyestől kb. 3 km-re az erdő és a szőlőhegy alatti réten található. A bencések tulajdona volt, akik gyümölcs-, zöldség- és szőlőtermesztéssel foglalkoztak. Évente egyszer, Szent Anna ünnepén, búcsújáráhely.

Ilyen és ehhez hasonló, látogatókat csalogató rövid bemutatókkal találkozunk, ha a község múltja után kutakodunk. Jogosan, hiszen Körtvélyes gyönyörű környezete felkapott víkendházas terület. Elképesztő látvány a Szoroskő alatt kifelé haladva a

hegyoldalon a sok kis rendezett házikó. A községben és a szőlőhegyen is vannak magántulajdonban levő szálláshelyek, amelyek akár a több napra ide érkező turistákat is szívesen fogadják. A község is kis dombos utcákkal teli, amelyet az Mezes-patak szel ketté.

A falu a tornai birtokhoz tartozott. Később a pelsőci Bebeké volt. Lakosai gyümölcsstermesztéssel, szőlőtermeléssel és mezőgazdasággal foglalkoztak. A Gólya Kúria valamikor az Andrássy grófok tulajdona volt, melyet időnként vadászatok alkalmával

használtak. A kúria berendezése a 19-20. század fordulójának stílusát képviseli. Három szobája, előszobája korabeli kályhával, konyhája és saját korabeli borospincéje

van. Ma szálláshelyet kínál. Nem csoda, hogy az Andrássyknak is kedvelte helye volt a település vadregényes tája. A körtvélyesi erdőssztyepp napjainkban természeti rezervátum, gazdag növényzettel és állatvilággal.

Raisz Keresztély tiszteletére, aki a Szoroskőn át vezető hegyi út tervező-építője volt, emléktáblát avattak. Végakarata szerint a község előtti almáskertben található nyughelye, az ottani sírkertben, az Evetesben pedig a Lükő család sírkertje, valamint egy hősi halottakat magába záró hármassír hely is van a Felsőhegyen.

„Községünk területén és annak határában több történelmi, vallási és természeti vonatkozású látnivaló, valamint emlékhely van, amelyek kellő vonzerőt jelenthetnek a turisták számára, de az egyáltalán

nem mondható el, hogy nagy számban özönlenének ide. Úgy gondolom, ez más községek esetében is kihívást jelent. Természeti kincseink közt említeném a halastavakat, valamint a körtvélyesi barlangot, amely egyike az UNESCO világörökségi jegyzékébe felvett gömöri karszt barlangoknak. Azonban épp a csodálatosan szép díszítettségére, s az abban található élőhelyek védeltségére való tekintettel sajnós a nagy közönség számára elrejtett kincseket fed” – közli sajnálattal Parti Gábor polgármester, majd folytatja községének bemutatását: „A Szőlőhegy nyugati végében található a Szent Anna tiszteletére szentelt kápolna, amelynek faszindelyes tetőszerkezete megújított, azonban egy ideje már semmilyen egyéb karbantartási munka nem zajlik ott. Úgy tűnik, a római katolikus egyház, amely az ingatlan tulajdonosa, nem kíván abba anyagiakat fektetni a közel jövőben sem, bár a hívek a szokásos éves búcsú idején még felkeresik azt” – ismerteti a helyzetet a polgármester.

A falu lakossága túlnyomó részt magyar ajkú. A hivatalban mindenki két nyelven tudja intézni ügyeit, s az ide látogató a község megnevezését is két nyelven olvashatja. A turisztikai információs központ kijelzőjén is kétnyelvűen köszöntik az ide érkezőket.

„Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!”

„Ez a Kölcsey-idézet a mottóm. Minden téren és minden viszonylatban egy rendezett községet szeretnék az utókornak átadni. A Leader programokon keresztül több beruházás is megvalósult községünkben. Ilyen volt például a pálinkafőzde revitalizációja, amely az e célra jóváhagyott 23 ezer eurós támogatásból valósult meg. A pálinkafőzde épületére is emelet került, amely jelenleg a Turisztikai Információs Központnak ad otthont. A község egy részében felújított utak aszfaltburkolati munkálatait is ebből a forrásból finanszíroztuk, 114 ezer euró értékben” – tudtuk meg a falu első emberétől.

A politikai változások után a község delimitációval átvette a községi hivatal épületét, valamint a kultúrházat is. A pálinkafőzde épülete – annak ellenére, hogy tűzoltószertárként működött korábban – nem kerülhetett ily módon a tulajdonukba, mivel abban az időben már vállalkozásként hasznosították. Ezért azt a község az államtól vásárolta meg 170

000 koronáért, míg a benne lévő berendezések megvásárlására újabb 40 000 koronát költött.

A kétezres évek elején sor került a pálinkafőzde felújítására, ez még önerőből valósult meg. A falufejlesztési program keretében új buszmegálló épült. Felújították a közvilágítási rendszert, amely az új technológiának köszönhetően sokkal költséghatékonyabb. Felújításra került a község felső részének fő utcája és mellékutcai, valamint egy, a Szőlőhegy felé vezető aszfaltozott út is.

Sor került a gázhálózatának a kiépítésére is. A község önerőből halottasházat is épített, melyet 1999-ben adtak át, s ez idő óta nincsenek háztól–udvarról történő temetések a faluban. Pályázatokon keresztül sikerült megfinanszírozni a kultúrház szigetelését és nyílászáróinak cseréjét, valamint a községi hivatal hasonló jellegű felújítását is. Szintén pályázati finanszírozással kezdtek el a község szennyvízhálózatának a kiépítését, amely befejezésre vár még.

„A szennyvíztisztító állomás már megépült, a hálózat jelentős része is elkészült, de a teljes befejezéshez még így is hiányzik 162 ezer euró. Mindenképpen és minél előbb szeretnénk befejezni a szennyvízhálózat már hosszú idő óta húzódo kiépítését. Mi ennek érdekében eddig is megtettünk és ez után is megteszünk mindent. Évente benyújtjuk ez irányú pályázatainkat, amelynek pozitív elbírálásában, ismerve a politikai helyzet instabil voltát, csak reménykedhetünk. További terveink közt szerepel a községi utcák felújításának folytatása, és a Szőlőhegy nyaraló övezetébe vezető második út felújítását is.

Nem titkolom, tervezem azt is, hogy újra megmérettetem magamat a helyhatósági választásokon, mint polgármester-jelölt, hiszen célom, hogy a következő választási ciklus végén – ha ezeket a beruházásokat sikerül megvalósítani – egy minden tekintetben rendezett község vezetését adhassam át az utánam jövő ifjabb nemzedéknek” – vallja be a polgármester, majd folytatja községének, tevékenységüknek bemutatását és a falu vonzóbbá tételéért kifejtett erőfeszítéseik ismertetését: „Mindén évben megrendezzük a „Pálinka és Szilva Fesztivált”. Általában augusztusban. Idén ötödször szervezzük meg. A rendezvény kivitelezésében kitűnő partnerek is segítenek, akik rendszeresen szponzorálják az eseményt, melynek célja, hogy a község, de a környék lakosai is egy vidám napot tölthessenek önfeledten, a gondokat hátra hagyva szórakozással. Sokakat vonz a magyarországi mulatós zene képviselőinek rendszeres fellépése és a hajnalig tartó utcabál is” – mondja.

Talán ez a község legnagyobb rendezvénye, hiszen nehéz egy kis község tekintetében a kulturális életéről beszélni, mert azt behatárolják lehetőségeik. „Lakosságunk igényei, összetétele, számossága, de még az is, hogy az internet világában sem könyvtárakra, sem mozokra és sok minden másra sincs szükség. Kultúráról csupán ezek tükrében lehet beszélni, s azt mondani, megteszük mindazt, ami tőlünk telik. Cirkusz-varieté előadások rendszeresen vannak, s fellépett az elmúlt esztendőben nálunk a pozsonyi Szóttos Néptáncgyűttes is. Van könyvtárunk, de a könyvek iránt egyre kisebb az érdeklődés. Ha pedig valakinek a kultúra iránt komolyabb érdeklődése van, az a városok felé tud

orientálódni” – ismerteti Parti Gábor a kultúra terén falujukat jellemző helyzetet.

Hít, nevelés, emberség

A községben két felekezet (római katolikus és református) hívei, valamint egy vallási közösség (Jehova Tanúi) tagjai tevékenykednek. A lakosok közül legtöbben reformátusnak vallják magukat. A községben lakik a lelkészük is, ami nagy közösségépítő erővel bír. Kevesebben vannak a katolikusok. A Jehova Tanúinak közössége a roma lakosság egy részénél aktív.

A roma lakosság aránya a községben 48%-ot tesz ki. Ez annak, aki ide látogat, egyáltalán nem szembeötlő, mivel e ma még kisebbség, a község távolabbi végében él, viszonylag rendezett körülmények között. „Úgy vélem azzal, hogy a községben óvoda működik, nagyban segítjük a roma gyerekek felzárkóztatását. Az óvodában lehetőségük nyílik, már kis korukban elsajátítani az alapvető higiéniai és szociális viselkedési szokásokat. Ennek köszönhetően az iskolába már úgy érkeznek, hogy a támasztott sokrétű igényeknek és követelményeknek megfelelnek” – magyarázza Parti Gábor.

A községi hivatal épületének első emeletén elhelyezett óvodát 14 gyermek látogatja. A Bethlen Gábor Alap által nyújtott, valamivel több, mint 16 és fél ezer eurós támogatásból a szociális helyiségek komplett felújítása valósult meg idén. Ezt követte a falak festése és a laminált padló lerakása. Minden helyiségben felszerelték a lámpákat és a kapcsolókat, átfestették az ajtókat, felszerelték az új kilincseket, a bejárati lépcső felett pedig kicserélték a tetőt.

„Az osztályterembe interaktív tábla és annak tartozékai kerültek. A pályázati időszak befejezése előtt megkaptuk az új szőnyeget, íróasztalt és a hozzá tartozó széket, szekrényt, valamint a gyerekek részére a testnevelési eszközöket. A konyhába is megérkezett az új fagyasztós hűtőszekrény” – tudtuk meg a falu első emberétől.

Az oktatási intézmény egyike volt azon óvodáknak a járásban, amelyek a Szövetség a Közös Célokért segítségével felújíthatták az óvoda berendezését a Bécsből érkezett, használt, de jó állapotban lévő minőségi fabútorokkal. A gyerekek és szülei így a falu vezetésével közösen örülhettek az április 24-én átadott, teljesen megújult oktatási intézménynek.

„A községben ifjúsági klub is működött. Ennek szociális helyiségeit a közelmúltban újítottuk fel, de mivel az elmúlt időszakban nem igazán elképzeléseink és elvárásaink szerint működött a klub, ideiglenesen zárva tart. Az új szabályzatban tisztázott elvek alapján felelősen fogják tudni a fiatalok azt újra használatba venni. Ugyanakkor a fiatalok egy csoportja kéthavonta táncmulatságot szervez, ahol találkozhatnak, és együtt szórakozhatnak az ifjak” – válaszolja a fiatalokkal való tapasztalatát a polgármester.

A község lakosainak száma jelenleg 330 fő, ebből mintegy 190 aktív korban levő és 65 nyugdíjas. „Október havában mindig megemlékezünk nyugállományba vonult polgárainkról. Ilyenkor kisebb kultúrműsort szervezünk számukra a helyi kultúrházban, s megvendéglésre is mindig sor kerül. Rendszeressé vált, hogy ilyenkor egy 5-eurós vásárlási utalvánnyal kedveskedünk nekik, amelyet a helyi boltban vásárolhatnak le. Ugyanakkor orvosi előadásokat is szervezünk és egészségügyi kontroll vizsgálatokat is biztosítunk számukra. Volt, hogy komplett szemészeti kivizsgálásra is lehetőségük volt a nyugdíjnap keretén belül. A köszöntés részeként mindig megemlékezünk az előző évben eltávozottakról is, egy-egy mécses szimbolikus meggyújtásával” – magyarázza Parti Gábor.

Mindezek tükrében elmondható, hogy községünk a politikai változások után is dinamikusan tudott fejlődni. Olyan infrastrukturális beruházások valósultak meg, illetve közelednek a sikeres megvalósulás felé, melyek számos, lélekszámát s így anyagi lehetőségeit is jobban kihasználható községben sem tudtak mindenütt megvalósulni, és ez komoly siker. Dolgaink rendben vannak, s ha valami negatívumot is láttatnom kell, az éppen a község elhelyezkedéséből fakad. Nemzeti park területén, komoly természetvédelmi korlátozások miatt egy kicsit gúzsba vagyunk kötve. Itt nem épülhet meg egy fotovoltaikus erőmű, s máig nem épülhet egyetlen üzem sem, amely a helyieknek, ha csekély számban is, de munkát biztosítana. A gázállomás leépítésével, amely a tőzsomszédságunkban üzemelt, nehezebbé vált az itt élők élete, s itt tartásuk is. A turizmus pedig egyelőre még csekély mértékben sem tudta pótolni ezt a hiányt. A község kasszájából e mellett hiányzik az a pénz is, amit a kataszterben található erdőterületek adója jelentene, de mert hivatalosan ezeket nem használják gazdasági célra, így meg kell elégednünk egy nagyon csekélyke ebből befolyó bevétellel” – zárta beszélgetésünket Parti Gábor polgármester.

Beke Beáta

Önerőből és pályázatokból fejlődik Alsószeli

Alsószeli ősi mátyusföldi község. A település határát jelző táblák mellett egy felirat jelzi, 800 éves múltja van a falunak. A Nagyszombati kerület, Galántai járásához tartozik, a legutóbbi népszámláláskor lakosainak 72 százaléka magyarnak vallotta magát. A település a nyár elején a híradások középpontjába kerül, ugyanis ekkor szervezik meg a nagyszabású Jurtanapokat, amely évente több ezer embert megszólít. Kovács Lajos, a község polgármestere ismertette a mindennapokat, a sikereket és a nehézségeket.

„Tavaly ünnepeltük Alsószeli első írásos említésének nyolcszázadik évfordulóját. Az első írásos említés nem azt jelenti, hogy ennyi éves a település, hanem azt, hogy ekkor szerepelt először, Zele néven egy okiratban a falu. A település neve az évszázadok során változott” – kezdi a település bemutatást Kovács Lajos polgármester. A falu korábbi neveit az utókor is bármikor megtekintheti, hiszen a kultúrház előtti téren egy márványtáblára vésték azokat évszámokkal együtt. Így a falu a különböző történelmi időszakokban viselt hivatalos neve mindenki számára elérhető. 1217-ben Zeleként, 1323-ban Zelyként említik, már 1492-ben megjelenik a megkülönböztető előtag a falu nevében, ekkor ugyanis Alzely, 1553-ban pedig már Alsó Szely néven említik. Nagyobb változást a falu elnevezésében a huszadik század hozott, amikor a magyar megnevezést szlovákosították, és Dolné Saliby-nek nevezték el. 1994-től, szerencsére, ismét használható hivatalosan is a falu magyar megnevezése.

„A község folyamatosan formálódott, volt olyan időszak, amikor a fél település

leégett, sőt, állítólag a falu eredetileg másutt terület el, nem a jelenlegi helyén. A tavalyi évben minden hónapban megszerveztünk egy-egy rendezvényt, ami összefüggött a nyolcszázadik évfordulóval. Voltak kulturális és sportesemények, háromnapos falunapot szerveztünk, voltak színházi előadások és beszélgetések, volt fogathajtóverseny és először állítottunk a faluban közös májusfát a szervezetekkel, volt disznótoros rendezvény is. Az évforduló évében nagyjából harminc rendezvényt tartottunk” - emlékezett vissza a polgármester a falu első írásos említésének évfordulójára szervezett rendezvény-sorozatra.

Minden lehetőséget kihasználunk

Kovács Lajos első ciklusban tölti be a polgármesteri tisztséget, előtte önkormányzati képviselőként dolgozott a településért. Az elmúlt három évben számos fejlesztés, útfelújítás történt a faluban. „Tíz évig pályázatokat írtam, az Öreg-Feketevíz Helyi Akciócsoport elnöki tisztségét is betöltöttem. Korábban a kistérség menedzsereként dol-

goztam, így volt kellő tapasztalatom a falufejlesztés területén. Megválasztásom óta éves szinten nagyjából tíz, kisebb-nagyobb beruházást végeztünk Alsószeliben. Egy része pályázatokból, egy része saját forrásból valósult meg” – mondta el Alsószeli polgármestere.

Megyei beruházások is folytak a községben. Felújították a másod- és harmadosztályú utakat Felsőszeli és Galánta felé. „A falu költségvetéséből elkezdjük rekonstruálni az utakat, járdákat, közterületeinket. Kítakarítottuk a régi Dudvág medrét. A legnagyobb kihívás a helyi utak karbantartása, felújítása. A korábban megvalósult csatornázás után közútjaink állapota leromlott. A megbontott utak helyreállítása távolról sem volt tökéletes, egyes szakaszok beszakadtak, helyenként járhatatlanná váltak. Választási ígéreteim közé tartozott az úthálózat fejlesztése, ezért közösen a képviselőkkel, az első évtől próbáltunk az utakra fókuszálni. A legrosszabb állapotban lévő és a legfrekvenciáltabb útszakaszt már felújítottuk, elkészült az alszeri és sósuszta mintegy nyolcszáz méternyi út teljes felújítása. A pótléki új negyedben kiépítettük az infrastruktúrát, hogy az ott kialakított telkeket értékesíteni tudjuk. Nagy az igény az új építkezési területek iránt, ha lenne még hűs telkünk, gond nélkül el tudnánk adni. Ez a beruházás segíti a falu fejlődését, és ennek köszönhetően a lakosság száma is növekszik. Az utak felújítását saját forrásból biztosítottuk,

illette a kormányhivatal tartalékalapjából kaptunk harmincezer eurós támogatást a pénzügyminisztériumon keresztül, de ez a beruházás elenyésző része” – sorolja az elvégzett feladatokat Kovács Lajos, majd tovább folytatja a sikeres beruházások ismertetését. Az idősök otthona melletti közterületet is felújították, Kovács Lajos szerint már olyan rossz állapotban volt a terület, hogy az idős vagy fogyatékkal élő lakók alig tudtak közlekedni rajta. A 750 négyzetméternyi közterület felújítása során az esővíz elvezetését is megoldották. „A felújítás esztétikailag és biztonsági szempontból is nagy előrelépést jelentett. Ahogy az utak felújításánál, úgy a közterületeknél is figyelembe vesszük az adott terület állapotát és terheltségét, vagyis hogy mennyire forgalmas az adott rész. Nagyjából 10-15 évbe telik, míg az összes utat fel tudjuk újítani. Júniusban újabb útszakasszal folytatjuk a munkát, hogy saját forrásból, vagy hitelből kezdjük el, még kérdéses, de a tervek elkészültek, a közbeszerzési eljárás lezajlott, így újabb 400 méter hosszú út újulhat meg” – avat be a tervekbe Kovács Lajos.

E mellett felújításra kerültek a focipálya szociális helyiségei, új vezetékeket, új zuhanyzót építettek, hiszen két évvel ezelőtt a helyi futballcsapat feljutott a negyedik ligába, városi klubokkal játszik. A községi hivatal szociális helyiségei is megújultak. A kultúrház előtti terület is rendezettebb lett, és megújult a kerítés is.

Alsószeliben egészségügyi központ is van. Három évvel ezelőtt az épületben még szénnel fűtöttek. „Az első hivatali napomon hívtam a gyermekorvos, hogy hidd meg az egész rendelőben, a beteg gyerekek nem vetkőzhetnek le. Addig szénnel

fűtöttünk, pedig van gáz a faluban. Reggel négykor ment a fűtő, de nem tudta felfűteni az épületet. Még abban az évben elindítottuk az új fűtőrendszer megtervezését, így a következő szezonban már gázzal fűtöttünk. Az egészségügyi központ belső részét is elkezdjük felújítani.” Az épületben túl magas volt a mennyezet, ezt lejjebb hozták, új vezetékeket építettek be, kifestettek, lecserélték a negyvenéves műanyag padlózatot. Kovács Lajos elismeri, az épület kívülről még felújításra szorul, de legalább a rendelők és a várótermek megújultak. Mintegy harmincezer eurót fektettek be az egészségügyi központba a falu költségvetéséből.

Gyarapszik a község vagyona

Az önkormányzatok nagy része mindent megtesz azért, hogy a község vagyonát gyarapítsák. Alsószeliben ez sikerült. A falu talán egyik legszebb része a Kandia. A halastó és környéke a falu természeti kincse. „Megvettük a régi kertészet területét, a Kandia halastavat kilencven százalékban, azóta további részt sikerült rendeznünk, a focipálya mögötti terület és a temető melletti rész ezzel a község tulajdonába került. A 9,5 hektáros terület nyilvános árverésen vettük meg, ez egy olyan befektetés, amit nem akartunk, nem akartam elszalasztani.” A területet 123 ezer euroért sikerült megvásárolnia az önkormányzatnak. Ez nem egy „kirkat” befektetés, viszont a község vagyona ezzel gyarapodik, nem melleleg: ez egy természeti kincs. Sportolási lehetőségre is adott, télen korcsolyáznak, nyáron szabadidős tevékenységre alkalmas a terület. Nem titkolt célja a jelenlegi önkormányzatnak, hogy a régi kertészet helyén néhány építkezési telket alakít-

sanak ki, hiszen van igény a telkek iránt Alsószeliben.

Évente nagyjából 15-20 személlyel nő a falu lakossága – mondja Kovács Lajos, aki azt is hozzátesszi: nem szeretnének olyan lakosságszaporodást, mint a Pozsony környéki településekre jellemző. Az itt élők jogos elvárása, hogy az új lakosok a helyi szokásokat is figyelembe vegyék és ahhoz alkalmazkodjanak.

Alsószeli több európai uniós pályázata lett sikeres, évente több kérelmet beadnak, amiből nem mindegyik jár sikerrel, de a tervek nagy részét meg tudják valósítani. „Tavaly kitisztítottunk a régi Mácalaposból egy hektárnyi területet. Ezen a területen több évtizedes szemét van, az illegális személtelakat nagyjából három hektáron terül el. Erre sikerült 30 ezer eurós támogatást szerezni a Környezetvédelmi Alapból, de további 25 ezer euró saját forrást is felhasználtunk. Nagyjából 1000 tonna építkezési hulladék és 800 tonna szemét, 1200 tonna föld lett eltakarítva a területről. E mellett elkezdtünk dolgozni a komposztálón. Kiepítettünk egy hatszáz négyzetméteres területet, rövidesen üzembe helyezzük a vágógépet, ami a faágakat és gázt fel tudja aprítani, hogy az két-három év alatt komposztálódjon. Április végén ismét beadtunk a gyűjtőudvar kiépítésére egy pályázatot, ami első körben nem lett sikeres, bízunk abban, hogy most sikerrel járunk. Az udvaron saját forrásból már kiepítettük a víz- és szennyvízhálózatot, a kiszolgáló épületet, a kerítést, ezt a közegészségügyi hivatal megköveteli. A pályázati pénzből be szeretnék fejteni a gyűjtőudvart, a világítást, a betonterületet, és gépeket is akarunk vásárolni.”

Kovács Lajos azt is elmondta: a lakosok szelektálják a szemetet, a papírt, a műanyagot, a textil, a fém, az üveget külön gyűjtik. Évente nagyjából 120-130 tonna szemetet válogatnak szét. Körülbelül 80 – 90 tonna faágat is összegyűjtöttek, amit aztán ledarálva eladnak. Ez rengeteg munkával jár, de jól működik – vallja a polgármester. Az építkezési törmelék is gyűjtik és hasznosítják, az új járdák és utak alá használható a feldolgozott törmelék.

A lakosok biztonságát szolgálja a kamerarendszer, amelyet pályázati pénzből szereltek fel. Nagyon fontos megyei befektetés volt az Alsószelit Felsőszelivel összekötő kerékpárút kiépítése is, amelyet nagyon sokat használnak. Sok gyermek kerékpárral jár iskolába, jó időben bizton-

ságosabban eljutnak az alsószei gyerekek Felsőszelibe.

A falu központjába érve, a községi hivatal előtt egy szépen kivitelezett, praktikus piactér várja a vásárlókat és az árusokat egyaránt. Ezt tavaly a falunapon adták át. „A piac beváltotta a hozzá fűzött reményeket, sokan járnak erre, ez egy frekventált út, veszélyes volt, amikor csak az út mentén rakodtak le az árusok, most biztonságos az árusítás” – mondta Kovács Lajos. A piac környéke is szépen rendezett, padokkal, közösségi térrel.

A faluban két óvoda és két kisiskola működik. Az iskolai konyha már korábban megújult, erre is saját költségvetésből fordítottak pénzt. A magyar óvoda felújítására a Bethlen Gábor Alapnál pályázott Alsószei, és sikerrel jártak. „115 ezer eurót nyertünk, hamarosan elkezdődik a felújítás. Az egész óvoda megújul, ha nem nyertünk volna pénzt a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Programnak köszönhetően, akkor a magyar óvoda épületét be kellett volna zárni, mivel balesetveszélyessé vált. A keresztfalak is megrongálódtak, az alapoktól kell felújítanunk az óvodát, az elnyert pénzhez még nagyjából hatvanezer euróval saját forrásból is hozzá kell járulnunk. Júniustól egy osztályba járnak majd a magyar óvodások, és a nyári hónapokban a szlovák óvoda épületét használják majd. Egyébként már tavaly nyáron is egy épületben működött a két óvoda, hiszen szünetben nem jár mindenki. A magyar iskola ablakcseréjére is adtunk be pályázatot” – tudjuk meg Kovács Lajostól, aki még egy oktatást érintő pályázatot megemlít, amelyet a csehországi testvértelepülésükkel közösen adtak be a Csehország – Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködés programban. A Říčanice községgel közös projekt része a természet, az állatvilág megfigyelése. Az Alsószei gyermekek mennek Csehországba, és a cseh tanulók jönnek majd Szlovákiába. Lesznek interaktív előadások az óvodások és iskolások részére. A projekt keretében elkészül egy 15 perces természetfilm Alsószei természeti világáról és kiadvány is megjelenik, amelyben szlovákul, magyarul, angolul és latinul is szerepelnek majd a megnevezések. „Most adtunk be még egy pályázatot a csehországi partnereinkkel, ezt is már másodjára, mivel első körben nem jártunk sikerrel. Ebben egy kinti pódium építésére pályáztunk. Körülbelül egy hónap múlva lesz a pályázat kiértékelése” – mondta el Alsószei polgármestere, majd hozzáteszi Římanicével a tavalyi ünnepi falunapon ír-

tak alá együttműködési megállapodást, de több testvértelepülése is van Alsószeinek. Magyarországon három: Pannonhalma, Zomba és Csátalja.

A polgármester szerint további lehetőségek is vannak. „Mint említettem én vagyok az Öreg-Feketevíz Helyi Akciócsoport elnöke. Több település és több magánvállalkozó tagja a HACSNak, Alsószei mellett Felsőszzei, Tallós, Vezekény Eperjes, Királyrév, Nádszeg, Alsóhatár. A Leader programban nyertünk 777 ezer eurót, ebből nagyjából 630 ezer eurót projektekre használunk fel. Az egyik felét az önkormányzatok, a másik felét a vállalkozások használhatják fel. A tervek szerint, két-három hónap múlva megjelenik az első felhívás, amire reagálhatnak a kérvényezők. A kérelmek ide, Alsószeibe futnak majd be, hiszen itt van a HACSIrodája.”

„Nagy probléma a faluban az esővíz-elvezetés megoldatlansága. Az elmúlt időszakban négy helyen sikerült a gondot megoldani: a Zselléruccán a házak előtt állt a víz, a régi focipálya felé elvezettük a vizet. A másik gócpont Sósusztnánál volt, az új negyedhez vezető útnál is állt a víz, itt az új út építésénél árokrendszerrel és az út megfelelő lejtésével vezetjük el a vizet. A buszmegállónál, a MONA étterem előtt esős időben kisebb kacsásztató keletkezett, itt is sikerült elvezetni a vizet a régi csatornarendszerbe. A piactérnél is a régi csatornába vezetjük el a vizet. Vannak még ilyen területek, a sok évtizedes probléma felszámolásához idő kell” – mondta el a polgármester.

Kisiskolák – nagy gondok

A sok fejlesztés mellett és a pályázatok beadásán túl is van élet Alsószeiben. Számos rendezvény várja a lakosokat, újságot és könyvet is ad ki az önkormányzat. „Tavasszal kiadtuk az Alsószei hagyományos receptjeit összegyűjtő könyvet. Ötszáz példányban nyomtattuk ki, nagyjából 40 darab maradt, szóval sikertörténet lett ez a kiadvány” – nyújt betekintést a szellemi életbe Kovács Lajos.

Az oktatási intézmények fenntartása is komoly terhet ró az önkormányzatra. Magyar és szlovák óvoda, valamint kisiskola működik a településen. A magyar óvoda helyzete hamarosan megoldódik, de az iskolákkal is vannak tennivalók. „A kisiskola fenntartása problémás. A két iskola költségvetését körülbelül harmincezer euróval kell kiegészítenünk. Látom a probléma gyökerét, nem lenne hiány, ha az összes szlovák iskolaköteles gyerek Alsószeiben járna iskolába. Míg a magyar iskolások mindegyike a helyi iskolát látogatja, addig a szlovák tanulók közül évente 12-15 gyermek más település iskolájába jár. 24 tanuló van a szlovák iskolában, ha ide járna mindenki, akkor 36 gyermekünk lenne, velük akár négy osztályt is működtethetnénk. A pedagógusaink előtt le a kalappal, jól felkészült, fiatal oktató gárda. Azokra a gyerekekre, akiket máshova hordanak el iskolába a szüleik, nem kapjuk meg az ún. fejkvótát, ha kiszámoljuk, éppen ebből adódik az a mínusz, amivel ki kell egészítenünk az iskolák költségvetését. A magyar iskolát 33 gyermek látogatja”

– ismerteti a kisiskolák helyzetét a falu vezetője.

Idősothon és légköbméterek

Alsószeliben működik idősök otthona. 58 lakóval üzemel az intézmény. 2018 év végéig az új szabályok szerint át kell alakítani az otthon, ugyanis 0,8 négyzetméterrel kisebbek a szobák, mint az előírásban szerepel. A községeket kötelezik arra, hogy a hiányosságokat kiküszöböljék, amit saját költségvetésből kell megoldaniuk. Ha nem nagyobbítanak meg a szobákat, akkor tízzel kevesebb lakója lehetne az otthonnak. Ez azzal járna, hogy kevesebb pénzt kapna az intézmény, valamint el kellene bocsátani néhány dolgozót, gondot okozna az idősök elhelyezése is. A tervek készek, hamarosan elkezdik az otthon átépítését, a munkálatok valószínűleg szeptemberben kezdődnek.

Nemcsak az otthonban gondoskodnak az idősekről, akik igénylik, azoknak hordanak ki ebédet. E mellett, aki gondozói szolgálatot szeretne, a szociális hivatalon keresztül igényelheti azt.

Helyi gazdaság is van

Alsószeliben a huszadik században virágzott a mezőgazdaság. A régi szövetkezet elég sokáig működött, de végül mégis megszűnt, illetve átalakult. Talán ennek a következménye, hogy kevesebb a vállalkozó, hiszen az emberek hozzászoktak, hogy alkalmazottként dolgoztak. Az állattenyésztés szinte minimumra csökkent, csak baromfit nevelnek. Néhányan magángazdaságot vezetnek, de a mező-

gazdaságban minimális a foglalkoztatás. Egyébként a faluban minimális a munkanélküliség. „Sokan dolgoznak Galántán, Pozsonyban - az építőiparban is sokan helyezkedtek el. Két nagyobb magánvállalkozás van Alsószeliben a V-Tettag, melyben raklapokat gyártanak negyven-ötven alkalmazottal, a másik nagy cég, ahol sok az alkalmazott, a Mona cukrászda és az üzletek. Jelentkezett egy vállalkozó, akinek Farkasdon volt péksége, hogy érdeklődik a helyi pékség iránt, így megfelelő fejlesztés után Alsószeliben újra megnyílt a pékség” – mondta el Kovács Lajos. Nyelvhasználati buktatók

A faluban kétnyelvű információs táblákat látni mindenütt, a községnek van magyar honlapja is, Kovács Lajos úgy véli, mégsem tudják betartani a kétnyelvűséget. A községi hivatalok sokasodó feladata mellett a kétnyelvűség betartására nem marad annyi energia, amit az megkövetelne. Vannak hiányosságok – mondja kritikusán a polgármester. „Igyekszünk a honlapot is két nyelven írni, a Facebookon is két nyelven kommunikálunk, a helyi lap is két nyelven jelenik meg, de a törvény nem egyértelmű. Minden egyes dokumentumot nem tudunk lefordítani. Az adó- és illetékhatárokat természetesen magyarul is kiadjuk. De az önkormányzati rendeleteket, jegyzőkönyveket nem bírjuk fordítani, nincs rá kapacitásunk. A Magyar Közösség Pártja részéről van kezdeményezés, a kormányhivatal jelenleg inkább csak ellenőrizni, felmérni próbálja a kétnyelvűség betartását, de ez nem elég. Nagyon örülnék, ha a kormány kisebbségi osztálya szorosabban együttműködne az önkormányzatokkal az alapvető dokumentumok fordítása terén. Külön fordítót nem tudunk alkalmazni, legalább a sablonszövegek elkészítését egységesen, központilag kéne megoldani.”

A polgármester szerint az adóhányad elosztása nem igazságos, a hegyvidéki falvak ugyanis arra hivatkozva, hogy hosszabb a fűtésszezon, magasabb hányadot kapnak. Miközben a déli falvakban például két hónappal korábban kell elkezdni a köztérnek kaszálását, és öntözni is kell, hiszen nagy a szárazság. A középületekben a déli járásokban klímát kellene használni a hőség miatt, északabbra, a hegyvidéken még elviselhető a meleg. A vegyes nyelvű területeken pedig a kétnyelvűség is plusz terhet ró az önkormányzatokra. Ha nem a polgármester vagy a hivatal alkalmazottja fordítja le a határozatokat és okiratokat, akkor valakit meg kell fizetnie. Az iskolából és óvodából is kettőt kell eltartani

a vegyes nemzetiségű falvakban, városokban, és ehhez sem adnak magasabb adóhányadot a településeknek.

A teljes kétnyelvűség elérése mellett a helyi bérlakások is okoznak némi problémát a falu vezetésének. Négy bérlakás épült összesen, amelyben összesen 26 lakás található. Az önkormányzat nem tervezi a jövőben további bérlakást építeni. Időnként néhány lakó nem fizet, ilyenkor ki kell költöznie a bérlőnek. A legnagyobb gond azonban az, hogy a lakótömbökben gyakoriak a meghibásodások, annak ellenére, hogy 6-7 évvel ezelőtt épültek a lakások. A község a lakásokat 30 évig nem adhatja el, erre kötelezi őt a lakásalaptól kapott támogatás. Kovács Lajos szerencsésnek érzi, hogy további bérlakások építésébe nem ment bele az önkormányzat. A jelenleg rendelkezésre álló községi bérlakás elégséges a polgármester szerint.

Nagyon sok közösségi rendezvény van a faluban, évente 15-20 rendezvényt tartanak. A legnagyobb ezek közül a községben a Jurtanapok Kulturális Fesztivál és Nyári Szabadegyetem, aminek egyik támogatója az önkormányzat. A község alkalmazottai is segítenek, a területet is az önkormányzat tartja rendben. A rendezvény idején naponta körülbelül kétezer látogató érkezik a faluba, a helyieket nem számolva, összességében több ezer ember fordul meg a rendezvényen.

Neszmeri Tünde
Fotó: Neszmeri Tünde

Borsi község ígéretes jövő elé néz

Utóbbi időben egyre több szó esik a sajtóban a bodrogi Borsi településről. A tőketerebesi járásbeli település neve hallatán mindenkinek II. Rákóczi Ferenc szülőháza, a borsi várkastély jut eszébe. Igen, a várkastélyról lett híres a falu. Itt született 1676. márciusában II. Rákóczi Ferenc fejedelem. A várkastély vonzza ide a látogatókat, az szolgál számos rendezvény helyszínéül, és a település jövőjét is nagyban meghatározza.

A község polgármesterével, Varga Anna Tündével a múlttól, jelenről és az ígéretes jövőről beszélgettünk. 2014 óta áll a község élén, amikor független jelöltként indult az önkormányzati választásokon. Nem volt számára ismeretlen a község, hiszen 1994 óta a község főkönyvelőjeként dolgozott. Hétfős önkormányzattal vezeti a falut, közülük 6 fő független jelöltként, egy pedig a Magyar Közösség Pártja jelöltjeként jutott be a képviselő-testületbe. Elmondása szerint jó az együttműködés az önkormányzattal, egyetértésben hozzák meg a falut érintő döntéseiket. A település évente 900 ezer eurós költségvetésből gazdálkodik. Ebből az összegből kell kigazdálkodniuk az épületeik, intézményeik fenntartását – tehát ebben benne van az óvoda és az alapiskola költségvetése is –, esetleges pályázati pénzek önrészeit is ebből kell fedezniük, de saját forrásból a község útjainak aszfaltozására is tudnak időnként költeni. Igyekeznek

hatékonyan gazdálkodni, és inkább kis lépésekkel előre menni, de kiegészítő költséggel működni.

Közös épületben működő szlovák tanítási nyelvű óvodája és alapiskolája van a községnek. Aktív tevékenységet folytat a községben a Csemadok helyi alapszervezete, a sport területén a labdarúgók és az asztaliteniszezők klubja, a kiskertészek társulása, a Vöröskereszt, a borászok társulása és a sokak által ismert II. Rákóczi Ferenc Polgári Társulás. Az egyházakkal is kiváló kapcsolatot ápol az önkormányzat. Az önkormányzat által szervezett hagyományos és új rendezvények mellett minden szervezetnek megvan a maga rendszeresen megszervezett programja. Működési költségeikhez és rendezvények kiadásaihoz az önkormányzat lehetőségeihez mérten minden évben hozzájárul.

A községben működő szervezetek közül ki kell emelni a II. Rákóczi Ferenc Pol-

gári Társulást, amely több évre visszamenőleg számos rendezvény szervezője, és a Rákóczi-kultusz ápolója. Évente Rákóczi emlékünnepeket tartanak a Fejedelem születésének évfordulója tiszteletére, Új Kenyér Ünnepeket szerveznek, s elsősorban: pályázati források felhasználásával igyekeznek a várkastélyt és környékét a látogatók számára vonzóbbá tenni, és a fejedelem emlékét méltóképpen ápolni. Legutóbb éppen a fejedelem szobrának talapzatát újították fel. Vitathatatlan, hogy a társulás tagjai szívükön viselik a kastély sorsát, de a kastély épülete nem a polgári társulás tulajdona, így sem felújítási munkálatok elvégzésére, sem a kastély üzemeltetésére nincs jogosultságuk. Ezen kérdések tisztázása okozott és máig okoz némi feszültséget a Társulás és az önkormányzat között, de a polgármester asszony minden igyekezetével azon van, hogy ezt a feszültséget megszüntesse, és emberségesen, de a törvényes kereteket figyelembe véve tudjanak együttműködni.

A település lakosainak száma a legutóbbi népszámlálási adatok szerint 1268 fő. Borsi községet nem fenyegeti kifejezetten az elöregedés, hiszen számos fiatal család is otthonra lelt a faluban. Bár a munkahelyek hiányából fakadó

elvándorlás itt is érezteti hatását, de elnéptelenedéséről nem lehet beszélni. A hivatalos adatok alapján a lakosság nemzetiségi összetételét tekintve közel fele vallja magát szlovák nemzetiségűnek, de magyar anyanyelvűnek többen vallják magukat, mint amennyien magyar nemzetiségüket vállalták. Ez azt jelenti, hogy a magyarul beszélő, magyar gyökerekkel rendelkezők egy része is szlovák nemzetiségűnek vallja magát.

A település jelenét bemutató rövid leírásból ki kell emelni az iskola kérdését. Rákóczi szülőhelyén nincs magyar tanítási nyelvű oktatási intézmény. A polgármester elmondása szerint nincs rá igény a szülők részéről. Az ő polgármestersége ideje alatt ugyan nem, de korábban többször végeztek felmérést a szülők körében ez ügyben. Borsiban csak néhány olyan szülő akad, aki magyar oktatási intézményben taníttatja gyerekeit. A közeli Bodrogszerdahelyre vagy Sátoraljaújhelybe járatják magyar iskolába gyerekeiket. A Rákóczi Szövetség többször is kezdeményezni próbálta Borsiban a magyar iskola megnyitásának ügyét, sajnos, nem járt sikerrel. Ami egyszer megszűnt (1971-ben), nehéz feltámasztani. Így Borsiban közel 50 éve a magyarajkú gyerekek nagy része is a helyi szlovák tanítási nyelvű óvodát és alapiskolát látogatja. A Rákóczi-kultusz ápolása sem elég motiváció ahhoz, hogy a magyar szülők körében igényt teremtsen arra, hogy az oktatás terén éljenek törvényadta jogukkal, az anyanyelven való művelődés jogával.

Megújul a várkastély

A múltat, a jelent és a jövőt összekapcsoló kérdés a várkastély felújításának kérdése. 1990 óta az épület Borsi község tulajdona. Az épület fenntartási költségeit az önkormányzat finanszírozza. Jelenlegi állapota mellett is aránylag sok látogatót vonz a kastély. Az utóbbi két évben 8000 látogatót fogadtak. Belépőként csak minimális összeget kérnek, mivel szolgáltatásaik nem igazán mondhatók magas színvonalúnak. Csak néhány terem látogatható, ahol az összegyűjtött vagy ajándékba kapott tárgyak láthatók, amelyek Rákóczi korához köthetők. Nagyobb rekonstrukciót utoljára 2005-ben hajtottak végre a várkastélyon. Az állagmegőrzés szempontjából is nagy szükség van a felújításra.

A tervek szerint a kastély műemlékszárnnyában múzeum, konferenciaközpont, a fejedelem emlékét és szellemiségét ápoló szervezetek termei, valamint a környékbe-

li magyar termelők tokaji borait bemutató vinárium kap majd helyet, míg a kastély 20. századi szárnyában kisebb szálloda és étterem nyílik. Mindez magyar állami támogatásból valósul meg úgy, hogy arról 2013-ban kormányközi megegyezés született a szlovák és a magyar fél részéről. A polgármester asszony úgy nyilatkozott, hogy ilyen segítség nélkül nem tudtak volna előbbre lépni a kastély felújítását illetően. Nagy öröm számukra, hogy mindez megvalósulhat. Minden igyekezetükkel támogatják és közreműködnek a sikeres megvalósulás érdekében.

Magyarország kormánya a Teleki László Alapítvány javaslatát elfogadva döntött arról, hogy a magyar költségvetésből támogatásban részesíti a borsi Rákóczi-kastély rekonstrukcióját a 2017-es állami költségvetés terhére. Erre a célra 800 millió forintot fordítanak, melyből a rekonstrukció első szakasza valósul meg, melynek köszönhetően várhatóan a külső homlokzati rekonstrukció, a tetőfelújítás, a nyílászárók cseréje és elhelyezése.

A tervek szerint önfenntartó lesz a létesítmény.

A második szakaszban várható az épület teljes belső megújítása, valamint olyan funkciókkal való ellátása, amelyek a turisztikai-idegenforgalmi hasznosítást is lehetővé teszik, így vendéglátóegységek és szálláslehetőségek kialakítására is sor kerülhet az épületkomplexumon belül. Ez elősegítheti, hogy a kastély a jövőben önfenntartó legyen, „hiszen jóllehet elsőrendű cél az objektum kulturális célokra való hasznosítása, ezt azonban úgy kell megvalósítani, hogy az lehetőséget adjon a nonprofit üzemeltetésre” - hangzott el a támogató részéről. A nonprofit üzemeltetést célozta meg a Teleki László Alapítvány, amikor kezdeményezte, hogy Borsi község önkormányzatával hozzanak létre egy közös nonprofit szervezetet, és az legyen a projektgazda. Így a borsi székhellyel létrehozott II. Rákóczi Ferenc nonprofit szervezet fogja a beruházás mindkét ütemét megvalósítani. A felújítás két szakasza a tervek szerint 2020-ra fejeződhet be, vagyis ekkorra II. Rákóczi Ferenc szülőháza Borsiban impozáns külsővel és belsővel várhatja a látogatókat.

Az előzetes tervek szerint 1,6 milliárd forintba fog kerülni a teljes beruházás. Minderről hivatalosan is bejelentést tettek az illetékesek a 2018. február 14-én megtartott sajtótájékoztatón Borsiban.

Dr. Latorcai Csaba, a magyar miniszterelnökség társadalmi és örökségvédelmi ügyekért, valamint kiemelt kulturális beruházásokért felelős helyettes államtitkára, és dr. Diószegi László, a II. Rákóczi Ferenc nonprofit szervezet igazgatója tájékoztatta a nyilvánosságot a várkastély felújításával kapcsolatban. Latorcai Csaba elmondta azt is, hogy a mai Szlovákia területén – Borsiban – található kastély nemzetpolitikai és a felvidéki magyarság identitásának megőrzése szempontjából egyaránt kiemelkedő épület, a magyar kormány ezért tartja fontosnak, hogy jelentős összeggel támogassa annak felújítását és hasznosítását. A sajtótájékoztatón jelen volt Haraszi Attila kassai főkonzul, Pásztor Péter műépítész és Wittinger Zoltán tervező-építész, a felújítási tervdokumentáció készítői, valamint Krcho János műemlékvédelmi építész, aki a kutatási munkálatokat és a dokumentációt állította össze, továbbá a II. Rákóczi Ferenc nonprofit szervezet igazgatótanácsának és felügyelőbizottságának tagjai, köztük Varga Anna Tünde, Borsi polgármestere.

A Szlovák Műemlékvédelmi Hivatalnak a magyarországitól eltérő szemlélete nem könnyíti meg a munkálatok megkezdését, de öröndetes, hogy a magyarországi szakemberek ennek ellenére elismerően nyilatkoztak a szlovák műemlékvédelem segítőkész hozzáállásáról, ami nagy mértékben segítheti és felgyorsíthatja a kivitelezési munkálatokat.

Jó hír, hogy nem kell 2020-ig várni a megnyitásra. A tervek szerint már a felújítási munkálatok első szakaszának lezárása után szeretnének egy kamarakiállítást megnyitni, s a kastély bizonyos részeit korlátolt üzemmódban látogathatóvá tenni a munkálatok második szakaszának kivitelezése során.

A polgármester abban bízik, hogy a helyiek még büszkébbek lesznek falujukra, ha a várkastély megújul, és az sem elhanyagolható, hogy a beruházás munkahelyeket és bevételi forrást is teremt az üzemeltetési költségek fedezésére. Szeretné, ha mindannyian együtt tudnának örülni a Borsi községet gazdagító beruházás sikerének.

Ősszel önkormányzati választások lesznek. Varga Anna Tünde jelenlegi polgármester szeretné folytatni a megkezdett munkát, tehát független polgármester-jelöltként ismét megméretteti magát az idei önkormányzati választásokon.

Feltörekvő falu a felvízcsatorna árnyékában

Felbár 1245 lakost számláló település a Dunaszerdahelyi járásban: Pozsonytól nagyjából 35 kilométerre, közvetlenül a bósi vízerőmű felvízcsatornája mellett fekszik. Valaha Bodak község is a része volt, ám az erőmű megépítése után a két település különvált, hisz elválasztotta őket a felvízcsatorna, és az egykori 2 kilométer helyett ma 24 kilométerre fekszik egymástól. Szerencsére a köldökzsinór a Báron építkezett bodakiaknak köszönhetően azóta sem szakadt el a két falu között. Felbár ma már csak Sülyvel alkot egy közös községet, közös önkormányzattal. Mindkét település ősrégi: Felbár első írásos említése 773 éves, Sülyé pedig 781. Ez utóbbi temploma bár nem műemlék, igen értékes, hiszen alapjai még a 14. századból valók. A falu polgármestere immár a harmadik választási időszakban Bodó István.

Felbár mindig is központi faluként funkcionált. Ezt a jellegét mind a mai napig megőrizte, hiszen orvosi rendelői, patikája, postája, üzlethálózata és kilenc osztályos alapiskolája van, így aztán a környékbeli falvakból is napi szinten többen felkeresik.

„2008-ban sajnos be kellett zárunk a sülyi óvodát, mert a gyermekek száma hétre csökkent, és Báron sem volt csak 14 kisgyermek. Ezért jónak és gazdaságosabbnak láttuk a két intézményt összevonni, és a modernebb-újabb felbári óvodaépületben elhelyezni. Most 38 kisgyermek második otthona, ahol két osztályban gondoskodunk a kicsikről” – tudjuk meg a polgármestertől. Kérdésünkre elmondja, hogy néhány szlovák anyanyelvű kisgyermek is látogatja, akik szépen megtanulnak magyarul.

Néhány éve az iskola léte is veszélybe került, hiszen a gyermeklétszám a kritikus száz alá csökkent. Mára a helyzet javult, igaz, annak köszönhetően, hogy a dercsikai, a csallóköznádasdi és bakai is-

kola sajnos megszűnt, s az ottani diákok egy része – nagyjából 20 gyermek – ezért a felbári iskolába jár. Az iskola fejlesztése folyamatos, a polgármester szívügye. Nemrég a konyha belső berendezése esett át felújításon, a tornaterem modernizálására pedig pályázatot nyújtottak be, de a fűtési rendszer is korszerűsítésre szorul. Kihelyezett zeneiskola is működik az iskolában.

Bodó István boldogan meséli, hogy gyakran ő viszi a gyermekeket a tanulmányi versenyekre, velük örül a sikereiknek és büszke rájuk. Az iskola túlélését és az utánpótlást is segítik azzal, hogy jelenleg 21 házhely kimérése és közművesítése folyik, ahol falubeli fiatalok vásárolhatnak maguknak telket, valamint további 15 + 12 telek kialakítását tervezik. Itthon szeretnék tartani a fiatalokat.

Faluház épül

A községben nagyon hiányzik egy a 21. századnak megfelelő művelődési központ, ami alkalmas lenne társadalmi és

kulturális rendezvények lebonyolítására. Ez egy régi probléma és még a vízerőmű építésének idejére nyúlik vissza. Akkor már kész voltak a falu központjában építendő új kultúrház tervei, amit azonban a járási nemzeti bizottság elvetett. A magyarázat az volt, hogy a faluban épül egy új komplexum, a vízerőműé, aminek ré-

sze lesz egy 450 férőhelyes kultúrház is, s ez azután is a falut szolgálja majd, ha az erőmű elkészült. Csakhogy másként történtek a dolgok, az épületbe a dunaszerdahelyi kórház egyik részlege költözött, a komplexum pedig Nagyszombat megyéé lett, nem a falué. Ennek egyenes következményeként az épület kultúrház része idővel lepusztult, tönkrement.

„Jelenleg épp a hitelt intézzük, amiből a falu központjában található öreg kultúrházunkat szeretnénk felújítani, amolyan faluházzá alakítani. Új tetőre, padlózatra, nyílászárókra lesz szükség. Ha valóra válnak elképzeléseink, akkor egy 90 személy befogadására alkalmas létesítményt tudunk kialakítani, ami rendezvényeinknek otthont adhat, esküvők, halotti torok céljára is megfelelne” – tudjuk meg a falu első emberétől. Már kész vannak a látványtervek, a projektdokumentáció, lassan indul a közbeszerzés. Hozzáteszi, hogy a sülyi falurészben lévő kultúrházat az elmúlt években sikerült felújítani, ahol nyugdíjasklub is működik. Ezt az épületet a báriak is gyakran igénybe veszik születésnapi ünnepségek és más alkalmak tartására. Hamarosan átadásra kerül a felbári nyugdíjasklub is, az óvoda melletti épületben, ahol majd rendszeresen találkozhatnak az idősek lakosok.

A község híres szülöttje a szegények orvosaként ismert boldog Batthyányi-Strattmann László, akinek tiszteletére különösen odafigyelnek. Az iskola néhány éve felvette a nevét, emléktáblát is kapott a templom külső falán és minden év januárjában szentmisét tartanak emlékére – püspökök, papok és zarándokok részvételével. Bodó István nem titkolja, nagy álmuk válna valóra, ha sikerülne elérni szentté avatását. Batthyányi-Strattmann László itt

gyerekeskedett a faluban, ideje nagy részét az édesanyjával töltötte, majd később Ausztriában lett ismert szemgyógyász. Ott sem felejtette el azonban a felbáriakat, hiszen a klinikán, ahol dolgozott, szívesen fogadta és gyógyította őket, még hozzá a szegényeket ingyen.

A közeljövőben Felbáron új játszótér épül, a tűzoltószertár is megszépül és a község-házára is szeretnék költeni. A közvilágítás korszerűsítése januárban megvalósult, s már most érezhető, hogy milyen sok energiát sikerül vele megtakarítani. A faluban minimális a munkanélküliség, a legtöbben Pozsonyban dolgoznak, de sokan átjárnak Ausztriába vagy Magyarországra is. Mesterembereket, vagy olyanokat, akik a fűvet lekaszálnák a közterületeken, viszont alig lehet találni.

Nem profitálnak az erőműből

Milyen előnyei származnak Felbárnak abból, hogy közvetlenül a vízerőmű mellett fekszik? - tettük fel a kérdést Bodó Istvánnak. Válaszából kiderül, hogy az előző kormány idején bizonyos támogatásokhoz könnyebben hozzájutottak. Megemlíti a két elvezető csatorna feletti hidacsát, amelyek a biztonságos közlekedést szolgálják és amelyeket a vízgazdálkodási vállalatnak köszönhetően sikerült megépíteni.

„Abból, hogy közvetlenül a dunai felvízcsatorna mellett terül el községünk, nem profitálunk, de nagyon ránk férne, ha a turizmust fejleszteni tudnánk, hiszen van itt, Báron egy tó, amit szeretnénk volna revitalizálni és strandolásra alkalmassá tenni” – mondja a polgármester. Rögtön hozzá is teszi, a múltban láttak hajlandóságot arra, hogy ehhez segítséget nyújtsanak a vízerőmű üzemeltetői, ám közben változások történtek a Fekete-tengerig hú-

zódo kerékpárút útvonalán és a terv nem valósulhatott meg.

Akik még emlékeznek a vízerőmű építésére, gyakran emlegetik, hogy mi mindent ígértek az itteni lakosságnak a tönkretett természetért, ez elvesztett területekért, a lebontott házakért, a sok kellemetlenségért cserébe: olcsó villanyt, olcsó vizet és sok más egyebet... Ebből semmi sem valósult meg.

Az R7-es út megépítése attraktívabbá tette a falut a pozsonyiak számára

Felbár még Pozsony vonzáskörzetének számít, telekárjai is magasabbak, mint pár faluval odébb. A rendszerváltozást követő években több szlovák család is leköltözött a faluba.

„Báron mindig is éltek szlovák családok – kettő-három. Nagyon jól lehetett velük együtt élni, volt, hogy még munkához is segítették a falubelieket. Később néhány újabb család is beköltözött, azután ez a folyamat megállt. Jelenleg a lakosság 10-12 százaléka szlovák nemzetiségű. Az igazsághoz viszont az is hozzátartozik, hogy az utóbbi egy-két hónap leforgása alatt kezdjük hatványozottabban érezni, hogy Pozsony vonzáskörzetéhez tartozunk. Pontosabban, mióta kiderült, hogy megépül az R7-es út, ami megkönnyítheti a Pozsonyba való utazást, ami most még katasztrofális. Észrevettük, hogy bizony emelkednek a telekárak, és az utóbbi pár hétben 3-4 család is érdeklődött hivatalunkban telek vagy ház iránt. Ugyanakkor nagy a fluktuáció is, most költözik el innét egy család, mely alig három éve jött hozzánk lakni. Talán azért is, mert nem tudnak beilleszkedni. Felbár ugyanis még mindig őrzi sajátos jellegét, saját kultúráját és magyar mivoltát” – tudjuk meg a faluvezetőtől.

A község peremén – nagyjából 600 méterre a helységnevtáblától – néhány éve, magánterületen, elkészült egy jégcsarnok, amelynek közvetlen környezetében lakóházak is épülnek, és az oda beköltözők a falutól járda építését kérik. Jelenleg azonban erre nincs pénz, talán, ha a bicikliút erre vezetne, akkor azon járda kialakítására is mód nyílna. De ez még a jövő zenéje, hiszen most olyan kerékpárutak építésére igényelhető támogatás, amelyek központi helyekre visznek, ahonnét tömegközlekedéssel lehet az emberek továbbszállítását biztosítani.

„Az én elképzelésem a bicikliutakról mindig is olyan volt, hogy azok összekössék egyik települést a másikkal, mégpedig lehetőleg úgy, hogy forgalommentes útvonalakon, például földutakon vezetnek. Nem a forgalmas főutak mellett, sokkal inkább a természetben lehet élvezni a kerekézést. Ez kedvezett volna az agroturisztikának is” – mondja a polgármester.

A már említett sajátos kultúrához tartozik a dőrejárás hagyománya is, amit pár éve élesztettek újjá Papp Tímeának és a Csevadoknak köszönhetően. A jelmez, vicces, farsang végi felvonulás, alakoskodás az idén sajnos, szervezési gondok miatt elmaradt. A kultúra és a sport támogatása a faluvezetés számára prioritás. Hatodik ligás focicsapatuk játékosainak zöme falubeli, bár a polgármester nem titkolja, az utánpótlás biztosítása nem egyszerű feladat. A bári gyerekek közül ugyanis egyre többen inkább a kajákat választják, a közeleli Somorján tanulnak kajakozni.

Felbár harminc éve testvértelepülési kapcsolatot ápol Győrasszonyfával, egy Pannonhalma melletti településsel, ami nem merül ki az évente kétszeri falunapi találkozókban. Évente többször is szerveznek közös programokat, a nyugdíjasklubok és az iskolák is együttműködnek. A csatornahálózat megépítése már nem tűr halasztást

Felbár a környékbeli településekkel – Csallóköznádasddal, Dercsikával és Bakával – együtt most azon dolgozik, hogy mielőbb elkészüljön a négy község közös csatornahálózata. Hogy erre égetően nagy szükség van, azt megmutatták a múlt év végi történések, amikor kiderült, hogy három faluban is szennyezett volt az ivóvíz.

„Pozitívum, hogy a Nyugat-Szlovákiai Vízművek is be akar szállni a beruházás-

ba, már a vezérigazgatóval is találkozunk. Olyan költséges, nagy volumenű beruházásról van szó, amit önerőből sehogyan sem tudnánk megvalósítani. Csúppán az önrész tetemes költségeket emészt fel, kölcsönökbe kell vernünk magunkat. A projektekért már eddig több mint 30 ezer eurót fizettünk ki. Most újabb 8 ezer eurót kell költenünk a koordinálásra, s azóta újabb, szigorúbb feltételrendszer lépett életbe, ami a dotációhoz szükséges. Például környezetvédelmi tanulmányra van szükség. Ez mind rengeteg költség” – sorolja a polgármester.

Szerinte a vízszennyezési ügy minden illetékest rá kell, hogy ébresszen arra, a Csallóköz alatti ivóvízkincs védelemre szorul, és ehhez bizony a csatornahálózat kiépítése elengedhetetlen. Más kérdés, hogy sokkal olcsóbban meg lehetett volna valósítani ezt a nagy beruházást még a bósi vízerőmű felépülése után, ami bizony negatív hatással van a talajvíz mennyiségére és minőségére. Ennyit igazán megérdemelnének a környékbeli falvak. Felbár és Süly például elveszítette az összes erdejét, területeinek komoly részét, amikor megkezdődött az erőmű építése. Holdbéli tájjá változtatták a munkagépek a vidéket.

Bodó István még jól emlékszik a vízerőmű előtti időkre, amikor bár a töltés gyenge volt, és ha jött az ár, akkor néhány órán belül métereket emelkedett a vízszint, de a víz kristálytiszta volt és halban gazdag. Az erdők pedig bőven ellátták vaddal a vadászokat. A vízerőmű építése komoly és drasztikus beavatkozás volt a falu és a környezet számára, szinte mindent megváltoztatott. Felbár és Süly megszenvették mindezt, cserébe sokkal többet érdekeltek volna.

B. Vida Júlia

Fejlődik-szépül a legmagyarabb felvidéki város, Gúta

Alig fél év múlva ismét az urnákhoz járulhat Szlovákia lakossága azért, hogy a helyhatósági választások során bizalmat szavazzon a polgármester- és képviselőjelölteknek. A közelgő esemény apropóján Horváth Árpádot, a legutóbbi népszámlálás végeredménye alapján a legmagyarabb felvidéki városnak nyilvánított, Komáromi járásban található Gúta MKP-s polgármesterét kérdeztük az időszerű választási ciklus során elért eredményekről és a további tervekről.

Idézzük fel a legutóbbi helyhatósági választásokon elért gútai eredményeket: mely pártok képviselői milyen arányban kerültek be a városi önkormányzatba, illetve milyen volt a lakosság részvételi aránya?

– A 2014-es önkormányzati választások Gútán nem hoztak különösen meglepő eredményeket. A 17 tagú képviselőtestület közel 70 százaléka az előző négyéves választási ciklus képviselőiből állt össze. Gútán is ugyanúgy, mint az országban mindenütt, erősödött a független képviselők előretörése. Így a 17 tagú testületben a Magyar Közösség Pártja (MKP) 6 tagja és 11 független képviselő foglal helyet, miközben az utóbbi képviselők további 3 csoportosulásba tartoznak. Egyébként a 11 500 lakosú, 80 százaléka magyar nemzetiségű városkában a lakosok 51 százaléka járult az urnák elé.

Ön négy évvel ezelőtt az MKP színeiben hányadik választási ciklusát kezdhetette meg Gúta élén, s a képviselőtársai-val együtt milyen prioritásokat tűzött ki maga elé?

– Polgármesterként már harmadszor vállaltam a megmérettetést, s az MKP színeiben a négy induló jelölt közül immár harmadikban nyertem el a lakosok bizalmát. Csapatként, kemény összefogással kértük a gútaiak bizalmát. Választási programunk egy átfogó, az élet minden területét érintő, észszerűen kidolgozott program volt, amit a polgárok pozitívan értékelték. A sikerhez azonban az előző négyéves választási

ciklus sok-sok sikeres beruházása is hozzájárult.

Az eltelt időszakban hatékonyan, zökkenőmentesen sikerült-e együttműködnie a városi önkormányzattal?

– Városunkban már közel két évtizede csak a Magyar Közösség Pártja és a független képviselők alkotják a testületet. További pártoknak ugyanis sosem sikerült mandátumhoz jutniuk. Zökkenőmentesről nem beszélhetek, de a közös útkeresés, a kompromisszumkészség mindig meghozta az eredményét. Természetesen ilyenkor, a választások előtti hónapokban felerősödnek a politikai fennhangú, kampányizú megjegyzések.

Önerőből, illetve megyei és/vagy állami támogatásból e megbízási időszakban milyen infrastrukturális beruházásokat, építkezéseket sikerült megvalósítaniuk Gútán?

– Szerencsére, a város anyagi helyzete sokat javult a gazdasági válság óta. Azért saját pénzeszközökből vagy kisebb célirányos hitelből sikerült néhány helyi utat és járdát felújítanunk. Egy központi korszerű konyha, kifőzde és étterem pedig már óvodásaink, alap- és középsiskolásaink étkeztetését biztosítja. Az egész város területén korszerű LED-közvilágítás létesült koncesszió keretében, 70 százalékos fogyasztáscsökkentéssel. Továbbá uniós pénzeszközök felhasználásával épült meg a Komárom – Gúta közti kerékpárút. A tavalyi év végére ugyancsak uniós támogatással készült el a városi hivatal 50 éves épületének teljeskörű felújítása.

Megyei pénzek segítettek a Vág folyó felett átívelő híd felújításában. Önerőből szinte évente javítjuk, újítjuk, korszerűsítjük óvodáinkat, iskoláinkat. Nagy hangsúlyt fektetünk a felszíni vízelvezetések újbóli kitisztítására és a csatornarendszerek rendbehozatalára is. A megváltozott időjárási viszonyok új kihívások elé állították a településeket. Különböző beruházási területeket érintő, nagyon sok tervdokumentációt készítettünk el azért, hogy az esetleges pályázati felhívásokra rögtön reagálni tudjunk.

Városukban milyen mértékű a munkanélküliség, illetve érezhető-e a fiatalok munkalehetőségek hiánya miatti tömeges elköltözése?

– Ez év áprilisában néhány tizeddel 5 százalék feletti a munkanélküliség városunkban, s ez megfelel a Komáromi járás átlagának. Vannak, akik már hosszabb ideje munkanélküliek, és sikertelenül keresik az elhelyezkedési lehetőséget. Eközben azonban az is igaz, hogy maguk a vállalkozók is sikertelenül keresik a megfelelő szakmunkásokat. Jelenleg hiány van vendéglátósokból, kőművesekből, villanyszerelőkből, továbbá ácsokat és bádgosokat is keresnek a munkáltatók. Segédmunkaerő is több szereléssel foglalkozó és mezőgazdasági vállalatnál hiányzik. Öröndetes, hogy egyre csökken a hazai fiatalok Nyugat-Európába történő kivándorlása, sőt, azt is elmondhatom, hogy egyre többen érkeznek haza azzal a céllal, hogy itthon találjanak munkát, és családjukkal Gútán alapozzák meg jövőjüket.

A gútaiak igénylik-e bérházak építését, vagy inkább a régebbi családi házak fel-

újítására, illetve újak építésére vállalkoznak?

- Azt tervezzük, hogy a közeljövőben bérlakásokat építtetünk, mivel a gútaiak részéről van azokra igény. Egyrészt a fiatal kezdő családok fordulnak hozzánk ilyen kéréssel, másrészt a családi házat egyedül fenntartani nem tudó idősök szeretnének kisebb helyi bérlakásba költözni. Jelenleg nálunk 140 bérlakás van városi tulajdonban. Szerintem akár 50 új lakásra is volna igény. Ezen lakások bérleti díja egyébként is kisebb, mint a magánkézben lévőké, ezért is kopogtatnak nálunk a lakást keresők. Jelenleg több eladó gútai családi ház van. Azokat új tulajdonosaik folyamatosan felújítják, megszerépítik. Ritkábban épülnek új házak, évente talán csak alig egy tucat építése kezdődik el.

Kérem, szóljon a városi cégeknél véghezvitt esetleges változtatásokról is!

- Kiemelném, hogy nagyon büszkék vagyunk a Gúta Service elnevezésű, városi közterület-karbantartó vállalatunkra. Az elmúlt évtizedek gyakorlata megmutatta, hogy a legjobb megoldás teljesen városi kézben tartani ezen munkálatok elvégzését, ellenőrzését, s azokra nem felkérni külső bedolgozó cégeket. Városunk ugyanis a Gúta Service-nek köszönhetően tiszta, illetve zöldterületeink, parkjaink gondozottak - rendezettek. Városi temetőnket pedig az idelátogatók őszinte dicsérete minősíti. A felújított közvilágítás is hosszú évek tervezett beruházása volt, most ezzel is gazdagodtunk. A hulladékbegyűjtést is magunk végezzük – a begyűjtéstől a szállításig, valamint az osztályozott hulladék értékesítéséig. A téli – nyári útkarbantartás is komoly feladat, de a gyakorlott szakemberek e téren sem vullanak szégyent.

Milyen előrelépés történt a helyi egészségügyi és szociális létesítmények fejlesztése terén?

- Az elmúlt évtizedben nagy figyelmet fordítottunk a városi tulajdonban lévő egészségügyi központunk korszerűsítésére és szépítésére. Már eddig sem csak a gútai betegeket, hanem a környékbeli települések polgárait is szolgálta. Városunkban magánkézben van az egynapos sebészeti rendelő, amely ugyancsak a korszerű egészségügyi ellátást szolgálja. Megyei MKP-s képviselőtársammal, Viola Miklós doktorral, aki egyébként a helyi önkormányzatban és a megyei testületben is az egészségügyi bizottság elnöke, azon

dolgozunk, hogy a nemrég kiírt uniós pályázat támogatásából 800 ezer euró értékben tovább fejlesszük, bővítsük az egészségügyi központot. Célunk az is, hogy egyre több szakorvost csábítsunk Gútára, így biztosítva a környező falvak, városok magasszintű egészségügyi ellátását.

Ugyancsak nagy gondot fordítunk arra, hogy városunk idős polgárai békességet, nyugalmat és színvonalas ellátást találjanak a 90 férőhelyes nyugdíjas-otthonunkban. Reméljük, hogy szeptembertől majd ismét kapunk állami támogatást a gondozószolgálat biztosítására, hiszen egy bevált, jól működő szolgáltatásról van szó, amellyel 30 rászoruló személyt tudunk ellátni. Mivel az állam szünetelteti a pénzforrásokat, az önkormányzat saját pénzeszközeiből biztosítja az ellátást.

Beszélhetünk-e égető romakérdésről helyi viszonylatban, illetve milyen előrelépések történtek a roma családok életkörülményeinek javítása és társadalomba történő integrálása terén?

Nem egyszerű feladat, de naponta azon dolgozunk, hogy a városunkban élő romák közösségünkbe történő beilleszkedése minél jobb legyen. Gondot az elmúlt években csak a városunkba betelepülő „idegen“ roma családok okoztak. Szerencsére, ők lassacskán visszazivárogtak eredeti lakóhelyükre, településeikre. Fontosnak tartjuk, hogy a roma gyerekek

már óvodáskorban megismerkedjenek a közösségi élettel, valamint elsajátítsák az alapvető higiéniai készségeket, s életük részévé váljon a rendszeres tanulás. A szülőket folyamatosan ösztönözzük csemetéik óvodába való beíratására, valamint iskola előtti foglalkozásokra hívjuk őket.

A novemberi helyhatósági választásokig a városi önkormányzat támogatásával még milyen fontos terveit szeretné mindeképpen megvalósítani?

- Szeretném elérni azt, hogy Gúta továbbra is egy élhető, tiszta, otthonos városka legyen. Még idén pályázati pénzekből és saját forrásokból bővül a kérékpárút hálózata, új játszóteret akarunk átadni, továbbá korszerűsítjük a zöldhulladék feldolgozását, illetve megújulnak utaink és parkolónk.

Van még bőven feladat, néha gondokkal is küszködünk, tudatosítva azt, hogy a polgármesteri hivatás és a képviselői munka azok kiküszöböléséről is szól. A sikerek azonban erőt adnak a további munkához. Tizenkét évnyi polgármesteri tevékenység után az őszi helyhatósági választásokon azért vállalom majd az újabb megmérettetést, mert érzem a gútai polgárok támogatását, ami erőt és bizodalmat ad e munka folytatásához.

Nagy Miskó Ildikó
Fűri Gábor felvételei

Félben minden lehetőséget megragadnak, hogy pályázati pénzhez jussanak

Oktatási intézmények bővítése, küzdelem a munkanélküliséggel

Fél község Pozsonytól 18 kilométerre fekszik, közigazgatásilag a Szenci járás települése. A 2011-es népszámláláskor a lakosság negyvenöt százaléka magyarnak vallotta magát. A faluban a nemzetiségi viszonyok a leginkább a második világháború utáni kitelepítéskor változtak meg, majd a huszonegyedik században, amikor is Pozsony közelsége miatt egyre több új lakó érkezett a településre.

Félben magyar és szlovák óvoda, valamint kilencosztályos iskola működik. Annak ellenére, hogy Pozsony megyei településként az európai uniós kohéziós alapokhoz nem pályázhat az önkormányzat, minden lehetőséget megragadnak, hogy a fejlesztésekre pénzt szerezzenek. **Pomichal István** polgármester azt mondja: „Pályázati lehetőségek vannak és mi ezekkel élünk is, de ezek sikeressége nagyon alacsony. Évente 20 pályázatot adunk be, ezekből nagyjából négy sikeres. Az elkészült pályázatokat általában újra beadjuk, és bízunk a sikerben. Néha sikerül nagyobb támogatásokat is elnyernünk.”

Sok pénzt költenek fejlesztésükre

A környező településeken nem épültek községi bérlakások, Félben azonban az elmúlt időszakban többet is átadtak. „Negyvennyolc bérlakás van a településen, a tervek már régebben elkészültek. Vissza nem térítendő állami támogatásból és hosszú távú hitelből épültek a lakások. De úgy véljük, hogy a projektnek köszönhetően a község vagyona nagyban gyarapodott, hiszen negyvennyolc lakása van az önkormányzatnak. Az legutóbb huszonhárom lakásos házat adtunk át, ez volt az utóbbi években a legnagyobb beruházás a községben” – mondta Pomichal István, aki szerint így több családnak sikerült otthon teremteni. Ahogy más községekben, Félben is elsősorban a helyi, fiatal családokat részesítik előnyben.

A község saját költségvetéséből, a karbantartást leszámítva, nyolcvanezer eurót fordít beruházásokra. Ez nagyon kevés, ezért ezt általában önrésze fordítják, ami a pályázattól függően öt vagy tíz százalék. „Ha nem költjük el ezt az összeget, mert kevés a nyertes pályázatunk, akkor elköltjük másra a pénzt, járdákat újítunk

fel, parkolót csinálunk. A beruházások nagyon sok pénzt felemésztenek” – árulta el Pomichal István.

A Pozsony megyei önkormányzathoz évente adnak be pályázatot. A néhány éve elfogadott szabályok értelmében egy község maximum húszezer euró támogatást kaphat pályázatát útján a megyétől. Soha nem sikerült még a maximális összeget megkapnia Félnek.

Sikeres iskolafelújítás és bővítés

„Tavaly tizenötezer eurót kaptunk a Pozsony megyei önkormányzattól, ehhez a község hozzáadott a költségvetéséből, valamint hitelt vettünk fel, hiszen egy nyolcvanhétezer eurós beruházást valósítottunk meg az iskolák előtt egy biztonságos parkolót építettünk ki. Ez egy nagyon fontos beruházás volt. Sikeresen pályáztunk az iskolaügyi minisztériumnál is. Negyven ezer eurót kaptunk az óvoda felújítására, bővítésére, ezt is ki kellett egészítenünk, hiszen az egész beruházás százötvenezer euró volt, így ehhez a fejlesztéshez is hitelhez kellett folyamodnunk, szerencsére az önkormányzatnak sikerül alacsony, 1

százalékos, kamatú hitelt felvennie. Az óvodai konyhát is ki kellett bővítenünk és korszerűsíteni is, hiszen az óvodában jelenleg hét osztályunk van, öt szlovák és két magyar. Hosszú idő után sikerül két magyart osztályt nyitnunk az óvodában, ezért is kellett felújítani a konyhát, hogy a higiéniai előírásoknak is minden megfeleljen, ez egy ötvenezer eurós befektetés volt” – sorolja az oktatási intézményekben elvégzett feladatokat Pomichal István. Majd elmondja: a Bethlen Gábor Alap óvodafejlesztési felhívására most adtak be pályázatot. Ebből szeretnék a kerítést és a kaput felújítani, hogy biztonságos legyen, valamint bővíteni a magyar óvoda felszerelését, pergolát építeni az udvarra, hogy a gyerekek minél több időt tölthessenek a szabad levegőn. Interaktív táblát is szeretnének vásárolni, valamint ki kell festeni az osztályokat és felújítani a padlózatot.

Új óvoda is épül

Az integrált regionális operatív programba is pályázott a község, 950 ezer eurót nyert egy új óvoda kiépítésére. „Éberharddal közösen pályáztunk, de Félben épül meg az óvoda, hét osztály nyílik majd, ebből kettőbe öt évig biztosan az éberhardi gyerekek járnak majd. Konyhát és étkezőt is ki kell alakítani. Az új szlovák óvoda az iskola udvarán épül majd meg. Bízunk benne, hogy ősze lezajlik a közbeszerzési eljárás, és jövő szeptemberre el is készül az új intézmény. Mivel az idei évben választások lesznek, ez nagyon komoly kihívás. A gond abból adódik, hogy a községnek nagyjából 200-250 ezer euróval még hozzá kell járulnia az építkezéshez, ugyanis a megkapott összeg nem fedi teljes mértékben a költségeket” – mondta Fél község polgármestere. Majd hozzátette „ugyanebben a programban pályáztunk szaktantermekre, mivel sem a magyar, sem a szlovák iskolában nincsenek szaktantermek. Hat helyiséget tudtunk így kialakítani. Pályáztunk két nyelvi laboratóriumra, kémiai és biológia szaktanteremre, számítástechnikai osztályra, munkára való nevelés osztályra. Ennek köszönhetően hat osztályt sikerült kiépítenünk. Valamint elkészült egy ebédlő, erre azért volt szükség, mert mind a szlovák, mind a magyar iskolában nőtt a tanulók száma. A két iskolában együtt már négyszáz gyerek tanul. Több mint 290-en tanulnak a szlovák iskolában és valamivel több mint százan a magyarban. Jövőre várhatóan még több diák lesz.” Ugyanekkor Pomichal István azt is elmondja: „Gond, hogy a környező magyar falvakban bezártak a magyar

iskolák, úgy gondolom: nagy baj, hogy a kisiskolákat bezárták.”

Fél Polgári Társulás névvel létrehoztak egy egyesületet a községben, amelynek szerződése van a Munka-, Szociális és Családügyi Hivatallal. Azokkal a polgárokkal foglalkozik a társulás, akiknek alkoholproblémáik vannak, a munkakerülőkkel, illetve az ifjúsággal is. „Együttműködünk a közmunkásokkal is. Kitaláltunk egy munkához szoktatási programot, amelyet sikeresnek ítélek meg. Szakértőket is bevontunk a munkába. Több polgári társulással együttműködünk, aminek köszönhetően kialakult egy hálózat, a szociális problémákkal küzdők gondjait szeretnénk így megoldani. Az eredmények már most láthatóak. Azzal kezdtük, hogy a tartósan munkanélkülieket hozzászoktattuk a munkához, jelenleg már nincsen hajléktalan a faluban. A polgári társulás tagjai az alkoholproblémákkal küzdők kezelésében is segítenek, a kábítószer-függőség ellen is tesznek, a családokat leültetik megbeszélni a gondokat. A munkaterápia része, hogy a községben segítenek a kőműves segédmunkákban, ennek köszönhetően később helyet találnak a munkaerőpiacon.”

A munkára szoktatás terápiaja

Amikor a társulás megkezdte a munkáját, felkutatták a munkanélkülieket, segítettek nekik az irataik elintézésében, hiszen volt köztük olyan is, akinek nem volt egészségügyi kártyája vagy személyi igazolványa. Segítettek a csődeljárás megszüntetésében, ingyenes jogi tanácsadást szerveztek. A község jogásza elkészíti a beadványokat, tanácsod ad, ennek kö-

szönhetően több évek óta húzódó probléma megoldódott.

A polgári társulás által végzett munka eredménye a nyugdíjas klub felújítása. „A munkára szoktatás keretében ugyanis az építkezési munkákat elvégezték, bontottak, építettek, festettek, és elkészült egy új közösségi ház a nyugdíjas klubból. A szakmunkákat szakemberek csinálták, de a munka nagy részét a polgári társulás által elindított szociális programban résztvevők végezték el” – ismerteti az eredményeket Pomichal István.

A sportegyesület korábban a sok gondal küzdött. Pomichal István sikerként könyveli el, hogy előrelépések történtek a sportklub finanszírozásában. A község támogatja a sportklubot, amely a Pozsony megyei harmadik ligában játszik. Megalakult a B csapat is, nagyjából ötvenezer eurós költségvetéssel működik az összes futballcsapat, a gyerekektől a felnőttekig bezáróan. „Gyarapodott a nézőlétszám, egy hazai meccsen kétszáz néző szokott lenni. A vezetővel egyeztetve felemeltük a belépődíjak összegét, így két eurót kértnek az A csapat meccsén és egy eurót a B csapatén. Ennek köszönhetően évente növekszik a saját forrásuk. E mellett a csapat reklámszerződéseket kötött több helyi vállalkozóval, aminek köszönhetően a klub bevétele nem csökkent, holott az önkormányzat a teljes bevételnek már csak a felét adja támogatásként” – tudtuk meg a polgármestertől. „Mindez mellett közös erővel újítjuk fel az iskola területén lévő sportlétesítményeket. Először a tornaterem újult meg, a füves pályát is felújítottuk, automata öntöző berendezéssel szereltük fel. Most pedig újra nekifogunk egy

újabb terület felújításának. Már többször adtunk be kérelmet egy műfüves pálya kialakítására, végre sikerrel jártunk. 38 ezer euróból egy új műfüves pálya épül majd.” Több faluvezetőhöz hasonlóan Fél polgármestere is az úthálózatot, mint az egyik legnagyobb problémát említi. „A karbantartás mellett a felújítás is nagy gondot okoz, valamint a megnövekedett közlekedés is. Az úthálózat bővítése elkerülhetetlen” – mondja Pomichal István.

Problémás elektronikus ügyintézés

„Sikerült felújítanunk a községi hivatalt. A kormányhivaltól kaptunk tizenháromezer eurót a külső tatarozásra, amiből szigeteltük az épületet. Az irodákat önerőből újjítottuk fel, ki kellett cserélni a vezetékeket, mert azok már nem feleltek meg a mostani követelményeknek. Erre azért is szükség volt, mert a községeknek egyre több a feladatkörük, az elektronikus ügyintézés óriási kihívás, és a községnek nagyon sok pénzébe kerül. Problémának látom, hogy a községek erre nem kapnak forrásokat. Itt látom a hiányát annak, hogy a Pozsony megyei települések nem pályázhatnak európai uniós forrásokra, míg a többi megye települései az elektronikus rendszer kialakításában is kaphattak EU-s forrásokat, mi nem. A többi megye települése relatíve egyszerűen át tudott térni a rendszerre, ingyenesen megkapták a Dekom programot, míg nekünk a minidekomos pótmegoldás nem volt megfelelő, ezért rengeteg pénzt kellett költenünk a szoftver megvásárlására, hogy a slovensko.sk által nyújtott szolgáltatásokat használni tudjuk. Az elektronikus kormányzat kiépítése miatt a község

már százezer eurót költött az elektronikus rendszerre és még mindig számos hiányossággal küzdünk. Azok a számítógépek, amiket az anyakönyvvezetéshez kapott az önkormányzat, sajnos, nem működnek megfelelően, sok a hiányosság lakossági nyilvántartási rendszerben is, gyakran leáll a rendszer, nem tudjuk kiadni az igazolásokat” – vázolja az elektronikus rendszerre való áttérés problémáit Pomichal István.

A szelektív hulladékgyűjtésre is odafigyelnek Félben, annak ellenére, hogy a szemégyűjtő udvarra többször adtak be pályázatot, sajnos sikertelenül. Így vannak e téren is hiányosságok. A polgármester problémának nevezi azt is, hogy a szennyvíztisztító hálózatot nem tudják befejezni, valamint újítani kellene a tisztítóállomás technológiáját. „A falu 85 százaléka rá van kötve a szennyvíztisztító hálózatra. Háromezer lakosú a kapacitása a szennyvíztisztítónak. Elértük a napi négyszáz köbös feldolgozottságot, bővítenünk kellene a tisztítót, legalább 250 köbméterrel. Erre az államtól nem kapunk támogatást” – ismerteti a környezetvédelmi gondokat Pomichal István.

Fél impozáns kastélya miatt nagyon népszerű helyé vált. A felújított kastély miatt nagyon sokan odafigyelnek a falura. Évente akár 60 esküvőt is tartanak falai között, ezek többsége polgári esküvő, ez egy teher a községnek, ugyanis nagyon sok esküvő külföldiek között köttetik meg, a községnek pedig az adminisztrációt el kell végeznie. Pomichal István szerint ugyanakkor nagyon sokan el is válnak a Félben összeházasodottak közül, ami szintén a féli hivatal adminisztrációját ter-

heli. Az anyakönyvvezetőnek állandóan képeznie kell magát.

„A kastélynak köszönhetően nagyon sok turista érkezik a faluba. A kastélyban és parkjában filmeket, reklámfilmeket is forgatnak, aminek mi nagyon örülünk, de látni kell, hogy sokszor nem győzzük a saját köztereinken a munkát, holott az ide-érkezők a falura is kíváncsiak, tartanunk kell a lépést a kastéllyal és parkjával, de ez nagyon nehéz.”

Változik a lakosság összetétele

Pomichal István szerint nagy gond, hogy a lakosság összetétele változik. 1989 után elindult a belső migráció. Elvándoroltak az emberek az ország nyugati részébe munkahely után. Míg más települések elnéptelenednek, a Pozsony környéki falvak túlszűfoltta válnak. Sok esetben a gazdagabb emberek költöznek ebbe a régióba. A fiatal családok gyerekeket vállalnak, a községnek pedig biztosítani kell az óvodai nevelést és az iskolát. 2007-ben fogadták el a területfejlesztési tervet, évente nagyjából 20 építkezési engedélyt ad ki a falu. Az idei év kivétel, ugyanis nagy valószínűséggel az engedélyek száma eléri az ötvenet. Ez újabb terhet ró a községre, hiszen az infrastruktúrát fejleszteni kell, új trafóállomásokra is szükség lesz, de ahogy az előbb már szó volt róla: a szennyvíztisztító-hálózat fejlesztésére is szükség van. A polgármester úgy véli, nem jó, ha túl gyorsan megugrik a lakosok száma, hiszen a szolgáltatásokat is fejleszteni kell, és a nagyarányú növekedéshez nem tudnak megfelelő fejlődést biztosítani. Félben bevezették a fejlesztési illetéket, az egy négyzetméterre kiszabható legma-

gasabb összeggel, 35 euróval. „Sajnálatos módon sokan haladékat kérnek és nagyon sokan késnek a befizetésekkel, ezért végrehajtási eljárást kell kezdenünk. A játékszabályok szellemében külön számlára kell befizetni az egyszeri fejlesztési illetéket, külön könyveljük le. A testület határozata értelmében útfelújításra költjük az összeg egyik részét, a másik részét viszont a sikeres pályázatok önrészeire kívánjuk felhasználni.”

Az egészségügyi központ kibővítése is időszerű lenne. Pomichal István szerint országos probléma, így Fél községet is érinti, az orvosok hiánya. Fialat gyermekorvos és belgyógyász kellene a faluba, ugyanis a most szolgálatban lévő gyermekorvos már elérte a nyugdíjkorhatárt, belgyógyászra pedig nagy szükség lenne. Jelenleg a községben körzeti és gyermekorvos rendel, van fogorvos és nőgyógyász. Szeretnék bővíteni az intézetet. „Orvosainkkal állandó kapcsolatban vagyunk. Az ő tapasztalataik szerint, sajnos, romlik a lakosság egészségi állapota. Az igaz, hogy az átlagéletkor nő, de ezzel együtt mégis sokkal több a betegség.”

Hiányzó kölcsönösség

A Szenci járásban két teljes szervezett-ségű magyar tanítási nyelvű alapiskola működik. Ebből az egyik éppen Félben. Ennek ellenére a polgármester úgy véli „hiányzik a kölcsönösség a magyar-szlovák együttélésben. A törvények is ezt segítik elő. Erre nagyon jó példa a nyelvtörvény. Ha egy magyar szervezet nyilvános rendezvényt hirdet, akkor két

nyelven kell feltüntetnie az információkat a meghívón. Ha egy szlovák szervezet hirdet nyilvános rendezvényt, semmi sem kötelezi arra, hogy magyar nyelven is közöljék az információkat. Akkor sem, ha a községben a magyarság van többségben. Apáink idején a nyelv kérdése még nem merült fel. Akkoriban még alkalmazkodtak egymáshoz az emberek. Még létezett a nemzetek közötti kölcsönösség. A mi régióinkban is több nyelven beszéltek a lakosok, magyarul, németül, szlovákul, több esetben még cigányul is megértették egymást az emberek. A gyerekeknek ez természetes volt. A többnyelvűség néhány évtizede még alapérték volt. A szlovák nemzeti öntudat építése két generáció alatt elérte, hogy a szlovák nyelv váljon elsődlegessé. A magyar feliratokat eltávolítják, megrongálják, a magyar műemlékeket szintén megrongálják. Sajnálatos az is, hogy a világháború után önkényesen megváltoztatták őseink személyneveit is. Gyulából Július lett, Istvánokból Štefan. Anomália, hogy egy nagy nemzet a kisebb nemzethez asszimilálódik. Ez ellen nagyon nehéz védekezni. Azt gondolom, ha egy szlovák ember beköltözik egy magyar faluba, jogos elvárás, hogy megtanuljon magyarul. Ez a természetes. Helyette, ha egy szlovák megjelenik például a lakossági fórumon, akkor a polgármester vagy két nyelven vezeti az ülést, vagy áttér a szlovákra.”

Az önkormányzatiság jobb, mint a központosított hatalom

A felső - csallóközi faluban a Fél Polgári Társulás és a sportegyesület mellett

további civil szervezetek is kiveszik a szerepüket a község életéből. Az adóbevételek mintegy tíz százalékát támogatásként az önkormányzat kiosztja civil szervezetek között. Szerencsére nagyon aktívak a szervezetek, köszönhető ez annak is, hogy mind két óvodának és iskolának van szülői szövetsége, működik a tűzoltóegyesület, van Csemadok és Matica Slovenská, van egy nyugdíjas klub, és a Csemadok mellett most alakul meg az idős csemadokosok csoportja, akik jól megszervezik magukat, de működik az egészségkárosodottak klubja is. A Csemadokon kívül csak a cserkészet és a magyar tanítási intézmények szülői szövetségei működnek magyar nyelven.

Félnek több testvértelepülése van: a magyarországi Halászi és Mórág, valamint Berg. Halászival nagyon régi a kapcsolat, valódi baráti viszony alakult ki. A második világháború után Mórágyra telepítették a féli magyarokat, ennek köszönhetően velük valóban testvéri a viszony, annak ellenére, hogy nagyon messze van, hiszen ők ide hazajárnak.

Pomichal István a beszélgetés végén elmondja: ha nem is működik tökéletesen az önkormányzatiság, még mindig jobb, mint a központosított államhatalom. A központi hatalom ugyanis elidegenedik a polgárok problémáitól, míg a helyi politikusok emberi módon próbálják megoldani az emberek gondjait.

Neszméri Tünde
Fotó: a szerző

Péterfala szeret a köztudatban lenni

Gömörpéterfala a Barkóság központja és legjellegzetesebb települése. A Besztercebányai kerületben, a Rimaszombattól 22 km-re, a szlovák-magyar határtól 1 km-re fekszik. Már 1244-ben említik. Nagy múltú, most már kisközség, alig 200 lakossal, de van mivel dicsekedniük, pedig sok mindent önerőből kell elérniük. Itt született Tózsér Árpád, s a világ közepének nevezte. Lépten-nyomon magyar emlékekkel találkozunk az idelátogató, s magyar szimbólumok fogadnak a közösségi házban. A székely kapun keresztül, a palóc himnusz soraival díszített padok mellett, a hősök emlékműve előtt elhaladva jutunk el a plébániatemplomig. A községben három helyen is megtaláljuk a Szent Koronát, mely a péterfaliaknak jelzi, hogy magyar település, s az is akar maradni. Köből Gyula polgármester a negyedik választási ciklusát tölti. Úgy fogalmaz: kicsik vagyunk, de ismertek. A jelenről, a tervekről beszélgettünk.

Mit kell tudni Péterfaláról?

– Három történelmi megye találkozásánál fekszik: Nógrád, Gömör és Borsod. Van is egy olyan dűlőnevünk, hogy Hármashatár. S valóban, azon sokat szórakoznak, hogy Péterfala a világ közepe vagy teteje. Nálunk ered a Macskás-patak, a Gortva pedig Medvesaljáról jövet itt fordul meg, s folyik tovább Almágy felé. A néphagyomány úgy tartja, hogy ide esett egy aranyalma, s ott fakadt fel a forrás. A falu ivókútja őrzi ezt a történetet. Lehet, hogy Tózsér Árpád Kossuth-díjas költőnk is idézőjelbe írhatta ezt le, mert mondhatni, hogy valamikor a világ vége volt a falu. Illetve lett, amikor meghúzták trianoni határt. Ma a busz is itt fordul meg. Valamikor a Zólyom – Eger főútvonal itt haladt el, ahol ma a horgászto van, s nem voltunk elzárva a világtól.

Azóta nagyon lecsökkent a falu lakossága?

– Valamikor sokkal több lakosa volt a falunak, de sajnos minket is utolért az utóbbi évek elnéptelenedése. Az 1930-as

években még 630 körüli volt a falunak a lakossága. 2018-ban papíron mindössze 194 főt jegyzünk, de aki fizikálisan is itt van, az csupán körülbelül 140 személy. Az én két fiam is Magyarországon dolgozik, egy hónapban egyszer jönnek haza. A mi családjuk nem egyedi eset, a legtöbb családban így vannak. Inkább menjenek, hogy tudják a jövőjüket építeni, minthogy itt maradjanak a munkanélküliségben. A fiatalok mennek a munka után, az öregek maradnak. Nagyon sok az olyan ház, ahol egy vagy két személy lakik.

A faluban akkor nincs is munkahely?

– A mezőgazdasági kft. működik, gyártnak itt üdítőt, s vannak kisebb vállalkozások, üzlet, kocsmá. A mi vidékünk nem egy ipari vidék. Hiányzik az infrastruktúra, de a későbbiekben a turizmusra lehetne alapozni.

Erre van már példa is és szárnybontogatás az Almás-pusztán.

– A Völgy néven fut Medve Ferenc vállalkozó pénzügyi támogatásával egy tu-

risztikai kezdeményezés. Ez számunkra pozitív. Itt rendezte meg a Palóc Társaság a rovásírás-vetélkedő országos döntőjét május 18-án. Tudnak rólunk, eljönnek hozzánk. Egyik különlegességünk, hogy már 2008-tól rovásírással ki van írva a falu neve, sőt két éve már kiírtuk az utcaneveket is, ezek Kopecsni Mikolt keze munkáját dicsérik.

Egy ilyen kicsi faluban az is érdekes, hogy vannak utcanevek.

– Hivatalos utcanevek nincsenek. A népnyelvből próbáltuk visszahozni ezeket a megjelöléseket: Alvég, Felvég, Mocsolyás-völgy, ahol valamikor kenderáztatók voltak, vagy a Káposztáskert, aminek a neve is mutatja, hogy ott valamikor káposztát termeltek. Ilyen a Köből-had rész. A falu valamikor nem így nézett ki, volt két utcája, ahol az Illések és a Pellék laktak, s volt, ahol a Köbőlök laktak, ezt nevezték Köbőlhadnak. Ezzel is szeretnénk megőrizni ezeket a neveket, hiszen valamikor az emberek minden kis dombnak, hajlatnak külön nevet adtak: Far-

kasverem, Bika szölleje, Világos laposa, Kikínyes, Fenek, ahol a tájvédelmi körzet is van, s van ott egy mocsár.

Legutóbb lovasok barangolták be ezt a tájat. Hiszen itt állomásoztak a IV. Bargósági Lovastúra résztvevői.

– Sőt Péterfala volt a központja a 2018. május 18-20-i rendezvénynek. Nálunk, a sportpályán táboroztak a lovasok. Innen indultak ki. Pénteken Détériben, szombaton Dobfenekben, majd Jesztén bemutatóztak, ahol kopjafaavatás is volt. A programba végig bekapcsolódott a Felföldi Baranta Szövetség is. Elkísérte a lovasokat a Fölszálott a páva-díjas Parapács zenekar is. Péterfalán működik a Palóc kocsmá, itt tartottak huszártoborzót. Vasárnap, pünkösöd alkalmából pedig huszáregyenruhában jelentek meg a szentmisén, előtte megkoszorúztuk az 1848-as emlékművet. Majd innen még Gesztetére mentek. Nagyon színvonalas rendezvény volt, s a hétköznapokat ez is szebbé tette.

Hol máshol lát még lehetőségeket a turizmusban?

– Ott van a horgászto, itt ki lehetne építeni egy rekreációs központot. Ez óriási plusz lenne, s munkahelyeket is hozna. Szlovákiai egyik legjobb horgászvíze itt található. Ismerik a horgászok, ott nyáron tömve vannak, sátrak, lakókocsik. De még ott sincs kiépülve semmi. Két éve fejeződött be nálunk a tagosítás, reméljük, most már lesz előrelépés ebben az irányban is. Vesszik a telkeket, turisták, horgászok, óriási az idegenforgalom ezen a téren. Ahogy említettük, most mar a Völgy is besegít, és persze meg kell említeni Kopecsni Gábert, a Felföldi Baranta Szövetségnek az alapító-elnökét. Baranta-edzéseket tart, és országos szinten nyári táborokat szervez gyerekeknek, felnőtteknek. Szeretnénk készíteni egy emlékművet IV. Béla tiszteletére is, aki a legenda szerint a muhi csata után Péterfalán keresztül menekült, s megállt a régi templomban imádkozni az országért.

Egyébként erre a sok ötletre, terve hány munkaeörös a községi hivatal?

– Talán most már leszünk vagy másfelen. Ugyanis én is és a titkárnő is, csak rész munkaidőben dolgozunk, s van egy takarítónő, aki kétórás. Egyszerűen olyan kicsi a költségvetés, hogy nem jön ki több. S ezt is úgy kell elképzelni, hogy csak papíron vagyunk így, mert amikor menni kell valahová, vagy hétvégén is ott kell lenni, ak-

kor nem tehetem, hogy nem megyek, mert letelt a munkaidőm. Lehetnének, ahogyan a törvény előírja, teljes munkaidőben, de akkor minden pénz arra menni, és semmit sem tudnánk csinálni a faluban.

Lényegében, akkor önmagán spórol a falu javára?

– Évente 2-3 ezer eurót meg tudunk így spórolni. De ehhez mindenki hozzájárul, a titkárnő, a takarítónő, vagy akik társadalmi munkában eljönnek segíteni, s nem várnak érte viszonzást.

Hány embert tud foglalkoztatni az aktívációs munkán?

A munkanélküliség itt – a régióhoz viszonyítva – szerencsére alacsony, 12%. Mindössze 7 ember van a falunál, és persze nekik így több munka jut, mint máshol, ahol vannak több tucatnyian, vagy még többen. Nagyon nagyok a területek, sokat kell kaszálni. Épületeinkből is sok van és nagy, amit rendben kell tartani. S ha kell, akkor terítenek, mosogatnak, súrolnak. Ha dekorációt kell készíteni, azt is ők csinálják. Ha a korlátot kell felújítani, kőművesmunka van, azt is ők végzik. Meg kell jegyezni, hogy nagy hiány, hogy a munkaeszközökre, kellékekre nem kapunk támogatást, azt magunknak kell kigazdálkodni. Ez most lehet, hogy rosszul jön ki, de irigylem azokat, ahol el vannak látva ilyen munkaeörével. A másik oldalon meg azt mondom, hogy ez szerencse, mert inkább menjenek munkába, s legyen meg a mindennapi biztonságuk. Az a legrosszabb, amikor egy család nem tudja

azt, hogy holnap mi lesz, ha nincs meg a mindennapi létbiztonság.

Hogyan néz ki a polgármesternek egy munkanapja?

– Két egyforma nap nem létezik. Mindegy, hogy mennyi a lakosság, mindent ugyanúgy el kell végezni pl. a személtelhordás, a közvilágítás terén. A gondok is ugyanazok, mint egy nagyobb településen. Sőt. Egy kisfaluban bármilyen problémával csak hozzánk jönnek. Főleg, hogy idősebb polgáraink vannak, rokonaik messze élnek. Segítünk akár a telefonnal, villanytal, tévével van gondjuk. Ennek szívesen eleget is teszünk.

Úgy élnek, mint egy nagycsalád. De abból mégis adódik nehézség valamilyen téren, hogy ilyen kis település?

– Ami gond nekünk, az az uniós pályázatok. Ezek általában utófinanszírozottak. Nekünk arra sincsen pénzünk, hogy a tervdokumentációt kidolgoztassuk. Ezen lenne jó változtatni valahogy, pl. hogy ezt az állam megelőlegezné. Ha csak egy százezer eurós pályázatot veszünk, annak a tervdokumentációja legalább tíz százalék, s azt előre ki kell fizetni a tervezőnek, s még meg kell csináltatni a közbeszerzést, csak úgy pályázhatnánk. Mi még kölcsönt se tudunk felvenni, mert annyira kevesen vagyunk, s olyan kevés az évi költségvetésünk, amit az államtól kapunk a természetes személyek adó-visszatérítése címén, hogy erre még kölcsönt se adnak a bankok, mert bizonyos idő alatt nem tudjuk visszafizetni. Ez egy ördögi kör.

Nálunk hatványozottan érvényes, hogy csak addig nyújtózkodjunk, amíg a takaró ér. Az út újraaszfaltozása már évek óta szükséges lenne, de meg kell gondolnunk, hogy most ezért eladósítsuk-e a falut, s hosszú éveken át ezt fizessük.

Így akkor csak kisebb pályázatokba tudnak bekapcsolódni. Ezt kihasználják?

- Falufelújítási programon már több pályázatunk is sikeres volt. Pályázatból újjítottuk fel a közvilágítást, a hangszóró rendszert, úgy, hogy nálunk már a hang a villanyvezetéken megy. A Bethlen Gábor Alaphoz is szoktunk pályázni. Ott is a

központi pályázaton nagyon nehéz nyerni, mert ott sok a pályázó, s nincs annyi pénzük, hogy mindenkit ki tudjanak elégíteni. A regionális pályázaton kisebb összeget adnak, de sokkal nagyobb a valószínűsége, hogy nyerjünk. Kaptunk már a tájház felújítására, amit tovább kellene építeni, berendezni. Vagy például a Barkó Virtusra, a Parasztoimpiára a Csemadok alapszervezete már harmadszor nyert, ha csak kisebb összeget is. S most nem tudom különvenni a különböző szervezeteket, hiszen úgyminden a faluhoz jön. Jóformán mindenhol ugyanazok az emberek vannak.

Mégis minden rendezvényre kapható a község.

- Igen, mert szeretünk benne lenni a köztudatba. Nálunk, ha valamilyen akció van, akkor csak ugyanazokat az emberek tudom megszólítani, s hála Istennek jönnek is. S bármilyen akció van, még mindig pozitív volt a visszhang. Az emberekben szeretet, kedvesség, vendéglátás van, s mindig azt próbáljuk nyújtani, ami tőlünk telik. Ez is mindennapos dolog, s hozzátartozik a hivatalnak, a falunak az életéhez.

A faluban már nem működik oktatási intézmény, volt valamikor?

- Persze, az egy-négyet még én is Péterfalán jártam. Aztán ahogyan csökkent a lakosság, először megszűnt az alapiskola, s lassan megszűnt az óvoda is. Mi még hat éve négy gyerekkel is fenntartot-

tuk egy fél évig, de már akkor a következő félévre nem maradt pénzünk, s minden megspórolt pénzünk ráment. Utána rá voltunk kényszerítve, hogy bezárjuk az óvodát is. Kévé a gyerek. Jelenleg is 15 éves korig a faluban összesen tíz egynéhány gyerek van.

Most mely szervezetek tudnak együttműködni?

- A helyi Csemadokkal nagyon jó a viszony, nyilvánosan is csak dicsérni tudom őket. Bármilyen rendezvény, ők mindig az első szóra jönnek. Énekkart is működtetnek, fellépnek, s mindig színvonalas műsort tudnak adni. A vadásztársulattal is jó a kapcsolat. Mivel kicsi közösség vagyunk, muszáj összetartanunk. Van még az úrbéresi társulat, ők is sokat segítenek a falunak, az egyháznak. Péterfala a Medves mikrorégióinak tagja, ahol nagyon jó az együttműködés. Ezen kívül a Cerovina Akciócsoportba (MAS), azaz a Cseres Kistérségi Társulásba is beletartozunk, aminek Feled a központja. Itt most olyan lehetőségek voltak, amelyekbe egyelőre nem tudtunk beszállni.

Vannak-e a falunak testvértelepülései vagy magyarországi kapcsolatai?

- Igen, Detk község az, mely Gyöngyös mellett található. Tőlünk nagyságrendekkel nagyobb, kb. 1300 lakosú. A polgármestert Pelle Sándornak hívják, s tudja datálni, hogy 1694-95-ös évben az ő ősei Péterfaláról vándoroltak oda, mentek a munka után. Valamikor Gyöngyösön a

könyvtárnak is az igazgatója volt és a mezőgazdasági főiskolán is tanított, s huszonvalahány évvel ezelőtt még az előző polgármester, Ádám István, aki azóta sajnos már elhunyt, vette fel velük a kapcsolatot. Aztán egy időre megszakadt a kapcsolat, majd mikor én kerültem ide, felújítottuk, s aláírtunk egy kétoldali együttműködési szerződést.

Detk is dinamikus falunak jellemzi önmagát, ahol minden fejlődik, szépül. A községgel gyümölcsöző kapcsolat alakult ki?

– Nagylelkűségük a faluban nem is egy helyen látható. Lélekharangot, székelykaput adományoztak a falunak. Tőlük kaptuk a templom új ólomüveg ablakait: Szent István, Boldog Gizella, Szent Imre, Szent László látható rajtuk. Pelle Sándor polgármester úron keresztül megismertünk értékes embereket, Both László erdélyi fafaragómester, Máté István és Lantos Györgyi művészházaspárt, ők készítették az ólomüveg ablakokat. Megismerték a falut, szívesen jönnek ide, s már több munkájuk is díszíti a falut. Pelle Sándornak pedig a hosszú évekgig tartó kedvességéért, önzetlenségéért, a péterfalai emberek iránt való odaadásáért 75 éves kora tiszteletére díszpolgári címet adományoztunk.

Hogyan zajlott a díszpolgári ceremónia?

– Pelle Sándor péterfalainak tartja magát, s most már papírja is van róla. A díszpolgári ünnepségre 2018. április 22-én került sor. Az ünnepi szentmise keretén belül felszentelésre kerültek a Szentháromság Plébániatemplom új, Szent Imre herceget és Szent László királyt ábrázoló ólomüveg ablakai, amelyet a díszpolgári cím átvételének a tiszteletére adományozott a falunak. A Szent László ablakon az is van felírva: „Hazatérésem emlékére, Pelle Sándor”. Eljött a polgármester fia, unokái, barátai, a gyöngyösi egyetem egykori lektora. Itt volt az alpolgármester a családjával. Szép, bensőséges ünnepséget tartottunk. A szentmise érte és családjáért volt felajánlva. Sipos György atya, a mi plébánosunk és a detki plébános Urbán Imre atya közösen celebrálták. Aztán a kultúrházban volt egy kis kultúrműsor, a fellépők között voltak fiatalok, mint Lukács Szófia Írisz és Trizna Márton Levente, fellépett a Péterfalai Menyecskekorús és kántorunk, Foglár Gábor, aki megzenésített verseket adott elő. Majd átadtuk a díszpolgári plakettet és az oklevelet. Azt hiszem, Pelle Sándor úr is meghatódott,

látszott rajta, hogy emberileg ez nagyon megérintette.

Ugyanilyen megható volt a Szent Korona másának beavatási ünnepsége.

A Szent Korona Czibolya Gábor, a budapesti Szent László Társulat elnökének az ajándéka, melyet Gégény Ferenc szobrászművész alkotott és a Magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága támogatott. A Felvidékre a Szövetség a Közös Célokért Rimaszombati Területi Irodájának a szervezésében még tavaly, a Szent László-emlékévben érkezett. Az átadó ünnepsége Sajószentkirályon került sor, ahol a Szent László-emlékkiállítás keretében vettük át még 2017-ben, s 2018. március 11-én tartottuk az ünnepi beavatási szentmisét. A Szent Koronát Kopecsni Gábor, a Felföldi Baranta Szövetség elnöke, Gömörpéterfalva község hagyományápoló polgára díszmagyarba öltözve hozta be a templomba. Az oltár előtt elhelyezve barantások álltak díszőrséget mellette a magyar és a felvidéki zászlóval. A helyi énekkar „Magyar hazánk, te jó anya” kezdetű bevezető énekével indult a ceremónia. Sipos György, Gömörpéterfalva plébánosa megható szentmisét celebrált. Itt még inkább megbizonyosodhatott róla mindenki, hogy e nemes ajándék a legjobb helyre került, ahol méltó környezetet biztosítottunk a Szent Koronának. Fel van téve a szentségházra, a főoltárra.

Mit jelent a Szent Korona ennek a kis településnek?

– Az ünnepségen azt mondtam, a Szent Korona számukra összetartozást, magyarságot, Istenbe vetett hitet jelent. A ma-

gyar nép, bár voltak hős és nagy királyai, mindig a koronát illetve angyali, apostoli, szent jelzővel, s nem is a királyt tekintette az ország legfőbb hatalmának, hanem a koronát. A mai korban, a ma emberének ilyen tekintélyes és erőt sugárzó szimbólumra van szüksége, mert meg kell maradunk, vállalnunk kell a jövőt, bármilyen nehéznek és kilátástalannak is tűnik néha. A Szent Korona összefogást is követel tőlünk, mert éreznünk, tudatosítanunk kell, hogy összetartozunk. A helytálláshoz hitet, erőt sugároz mindannyiunk számára. Bár még magunknak se valljuk be mindig, de igen nagy szükségünk van erre. S mikor az emberek bemennek a templomba, s rátekinenek a koronára, akkor még jobban tudatosítják, hogy ez egy magyar közösség. Ezzel is jelezzük, hogy egy olyan közösség vagyunk, amely felvállalja a múltját, s a jövőben is magyar akar lenni. Nálunk a Szent Korona ezen kívül rajta van az 1848-as emlékmű kopjafáján és az első-második világháború hősi halottainak emlékműve mögött látható dísz faoszlop sorozaton is.

Mélyen vallásos nép lakik itt?

– Az 1332-es pápai tizedjegyzék már említi a Szentháromság tiszteletére szentelt templomát. Az Árpád-korabeli templom az egyik legszebb épület volt a mai Felvidék területén. Hasonló díszítésekkel ma már csak a süvétéi rotunda dicsekedhet. 1930-ban még állt a 13. századból származó, egyedülállóan értékes román stílusú templom. A helyén ma a ravatalozó található és az értékes műemlékre már csak a ravatalozó falán lévő tábla emlékeztet. A község domináns épülete az 1930-ban épített, a falu feletti domboldalon álló, a

Szentháromságról elnevezett római katolikus templom. A templom építészeti szempontból a korai modernista stílus jegyeit hordozza. Sajnos a két háború között ez a templom annyira megrongálódott, hogy sem a rozsnyói püspökség, sem a hívek nem tudták már megmenteni. Viszont volt két olyan esztendő, amikor a dohánytermesztésből új templomot tudtak építeni. Az úrbéresség nagyon sokat segített. Úgy ahogyan most is, hiszen a templom a közelmúltban szintén az ő segítségével megújult. A régi parókia épülete is felújításra szorul, ez a legrégebbi épület Péterfalán, falazott boltívek vannak benne.

Búcsújáró hely Péterfala is?

– Nem. A környék egyetlen zarándokhelye Egyházásbáston a Mária-kút, amit mostanában újjítottak meg. A monda szerint Mária egy néma juhásznak jelent meg, aki a jelenés hatására visszanyerte beszédkészségét. Régen a búcsújárásnak nagyobb hagyománya volt. S mindig máshonnan érkeznek ide a hívek. Az első nagyobb Mária-ünnep Gyertyaszentelő, február 2-án. Ha nincs nagyobb hó, akkor az asszonyok kis kereszttel Vecseklőből kimennek a kápolnához. Gyümölcsoltókor (március 25.) már kicsit többen zarándokolnak ide, s bármilyen napra is essék, mindig a napján. Virágvasárnap mindig az ünnep előtti szombaton keresik fel a forrást, az erdei kápolnát. Húsvét hétfőjén, a kialakult gyakorlat szerint Tajti, Péterfala és Dobfenék népe szokott menni búcsúval. Látogatásukat ritkábban húsvét keddjére halasztják. Az idő javulásával mind többen érkeznek. Mennek még áldozócsütörtökön, pünkösd hétfőjén és keddjén. A pünkösd utáni vasárnapon, Szenthá-

romság vasárnapján a reggeli 8 órai szentmise után az egyházásbástiak mennek hagyományosan a Máriához. A látogatás jeles alkalmai közé tartozik még Péter-Pál (június 29.), Sarlós Boldogasszony (július 2.), Mária Magdolna (július 22.), Szent Anna (július 26.), Havas Boldogasszony (augusztus 5. - amely ha vasárnapra esett, akkor előtte szombaton vagy utána hétfőn mentek), Szent István (augusztus 20.), Kisasszony (szeptember 8.), Fájdalmas Anya (szeptember 15.). Ez utóbbi alkalommal ugyan sokan a közeli Détér, mások a távolabbi, de jelentősebb, régibb és híresebb Eger vagy esetleg a Szentkút búcsúira mennek. Mennek még Órangyalok vasárnapján és Olvasós Boldogasszonykor, s néhányan karácsonykor is. Régen ezek az ünnepek másképp voltak, mint ma. Édesanyám bakóházi származású, s valamikor az is Péterfalához tartozott, s ők még gyerekkorukban úgy voltak, hogy reggel mentek a szentmisére Péterfalára, az olyan négy-öt kilométer, majd onnan egyenesen mentek Egyházásbástba a következő misére, gyalog.

Már csak most sok értéket felsorakoztattunk, de nyilván ettől még több érték fellelhető a településen.

– A Szövetség a Közös Célokért társulás rimaszombati területi irodája közreműködésével létrejött, s besorolták az eddig 45 a Felvidéken bejegyzett szervezet közé a Barkó-vidék Tájégségi Értéktár Bizottságot is. A bizottsághoz eddig Péterfalán kívül Dobfenek, Jeszte, Détér, Gesztete és Almágy csatlakoztak, de bármelyik Barkó-vidéki település részt

vehet a munkában, az értékek gyűjtésében és regisztrálásában. A bizottságot a péterfalai Kopecsni Gábor vezeti, s ő vállalja fel a munkának az oroszlanrészét. Több új dolgot is feltöltöttünk, így a régi templom leírása, fotókkal, az 1848-as emlékmű kialakításának a menete. Neves személyiségeket is felvitünk az értéktárba, így a Kati-házaspár, akik táncversenyekre jártak. Sok munka áll még előttünk, de azt gondolom, hogy az erre szánt idő, nem kidobott, mert meg kell menteni ezeket az értékeket, hogy ne vesszenek ki a köztudatból.

Milyen új tervekkel indul a következő ciklusnak?

– Inkább szeretném azokat a dolgokat véghezvinni, amelyek folyamatban vannak. A mai világban már az is előrelépés, ha nem lépünk hátra. Ádám Elemér rimaszombati vállalkozó felajánlotta, hogy a cégei adójának egy részét a falunak utalják. Ebből térköveket akarunk lerakni a templom felé vezető úton. Ugyanígy térkövekkel akarjuk borítani a halottasháznak az udvarát. S ha már ott teret rendezünk, akkor szeretnénk felhozni a régi Árpád-kori templom alapjait. Folytatni kell a kultúrháznak a rendbetételét is, s a faluházat is már be kellene fejeznünk. A világot nem tudjuk itt megváltani, csak élhetőbbé szeretnénk tenni a falut, hogy jöjjenek ide máshonnan is. S érkeznek is az üres házakba olyanok, akik a csendet, a természetet, a barátságos embereket szeretik. Kevesen vagyunk, de szerintem ez egy befogadó, jó közösség.

Pósa Homoly Erzsó

Egy város – sarokba szorítva

Mindketten a fiatalabb nemzedékhez tartoznak. Mindketten párton kívüliek. Mindketten első ciklusukat töltötték a komáromi képviselő-testületben. Komárom jelenéről, feszítő problémáiról és a leküzdendő hátrányokról helyenként mégis mást mondanak. Páros interjúnk Less Károly és Bujna Zoltán komáromi önkormányzati képviselőkkel.

Csaknem négy év, azaz egy teljes ciklus telt el azóta, hogy a komáromi képviselő-testület tagjai lettek. Megérte?

Less Károly: Ha azt a tudást és a tapasztalatot veszem, amit ez alatt a három és fél év alatt szereztem, azt mondom, hogy megérte. Ez persze nem azt jelenti, hogy mindennel elégedett vagyok. Jobban örültem volna például, ha gyorsabb, intenzívebb és konstruktívabb módon folynak a képviselő-testületi ülések. Sokszor tapasztaltam azt is, hogy egyéni, csoport- vagy pártérdekek mentén dőltek el az ügyek – olykor előfordult, hogy a közösség és a város kárára.

Bujna Zoltán: Ha csak a családom érdekeit nézem, a válasz egyértelmű: abszolút nem érte meg. Rengeteg időt vettek el a testületi ülések, nagyon sok volt az elvesztegetett óra. Sokszor kétszer-háromszor, néha még többször futottunk neki ugyanannak a kérdésnek és még így sem azt az eredményt kaptuk, amit szerettünk volna... Ezzel együtt nyilván az ember azért lesz képviselő,

mert érzi, hogy akar és képes valamit a közösségért tenni. Ha körbenézünk Komáromban, láthatjuk, hogy nagyon sok minden megváltozott – még akkor is, ha mi, képviselők sokszor úgy láttuk, nagyon lassan és nehezen indultak előre a dolgok. Ezért – a fentiek ellenére is - azt mondom: megérte.

Az elmúlt évekből sok pozitívumot feljegyeztek?

Bujna Zoltán: Komoly eredményekhez és változásokhoz négy évnél több idő kell. De sikernek tartom, hogy jelentős előrelépés történt például a városi játszótérek kapcsán – nem utolsósorban egy

széleskörű közösségi összefogásnak köszönhetően. A közeljövőben a város több pontján építenek vagy teszik rendbe a játszótéreket. Mögöttünk van egy jól sikerült Komáromi Napok is, ami után joggal bízhatunk abban, hogy a turizmus terén sikerül végre szintet lépni. Ezt a reményemet erősíti, hogy a komáromi erődben is egyre több a „mozgolódás”: például hamarosan befejezhető a kaszányaépület tetőszerkezetének teljes felújítása.

Less Károly: Általánosságban és tömören fogalmazva a legnagyobb pozitívum, hogy bár Komárom egészen mélyről indult, most úgy érzem, valami megmozdult, kezdünk egyre inkább felkapaszkodni.

A városi utak minősége terén mindenképpen: az elmúlt hónapokban ugyanis régóta várt útszakaszok újultak meg városszerte – mégsem volt felhőtlen az öröm.

Bujna Zoltán: Valóban megújult egy csomó utca a városban, ez minőségi javulás. Most már több lakótelepi útszakaszon – akár autóval, akár kerékpárral – végig mehetünk úgy, hogy nem kell a kátyúkat kerülgetni.

Less Károly: Én ezt ennek ellenére sem tartom nagy sikersztorinak. Évi 500 ezer eurót lehetett volna a város költségvetéséből a nagy útfelújításra elkülöníteni, így nem kellett volna a városnak hitelt felvennie. Ráadásul a megújult utak minősége is nagy kívánni valót maga után.

Az olyan nagy visszhangot kiváltó ügyeken túl, mint a feketelista, a volt poliklinika épületének felújítása, a városi vízmű vagy az elkerülő út (ezekről még lesz szó), mi az, ami fűjőan elmaradt? Mi volt a város vezetésének legnagyobb mulasztása?

Bujna Zoltán: Az elmúlt éveket jobban ki lehetett volna használni arra, hogy befektetők jöjjenek a városba. Hogy a város előkészítse a terepet olyan cégek számára, melyek lehetőségként gondolnak Komáromra és ide jönnének. A jövőben ennek érdekében többet kell tenni. De ez nemcsak a város vezetésének a felelőssége, hanem a szlovák politikai vezetése is.

Less Károly: Egyetértek. Úgy tud megfelelően fejlődni egy város, ha ezt kormány szinten is támogatják. A szomszédban, Dél-Komáromban ezt jól látni. Nem beszélve arról, ott külön csapat foglalkozik azzal, hogy komoly befektetőket csalogassanak a városba. Ezt a tudatos építkezést nálunk hiányolom.

Bujna Zoltán: Sokan joggal felróják azt is, hogy egy-egy beruházással kapcsolatban nincsenek a városnak koncepciói, elképzelései. Itt van például a már említett kaszárnya épülete. Vanak érdeklődők, akik fantáziát látnak az épületben. Amíg azonban mi magunk nem döntjük el, hogy mit akarunk kezdeni a várral, amíg nincsen erről egy koncepciónk, senkinek nem merünk határozott igent mondani. Megfeledekezünk a koncepció kidolgozásáról, és amikor érkezik egy megkeresés, vagy jön egy érdeklődő, fejünkhöz kapunk... Legalább főbb pontokban tudnunk kell, hogy mit akarunk.

Az utóbbi évek egyik legnagyobb visszhangot kiváltó ügye az volt, amikor 2015-ben kiderült, egy egy évvel korábban elkövetett adminisztrációs hibáért (a városi hivatal néhány órással késéssel jelentette be két szociális terepmunkás munkaviszonyának kezdetét) Komárom súlyos árat kell fizessen: semmilyen uniós vagy állami támogatásra nem pályázhat. Idén aztán egy törvénymódosításnak köszönhetően Komárom lekerült a feketelistáról...

Less Károly: Sajnos így is sokáig szerepeltünk rajta, miközben van a városnak három parlamenti képviselője. Ráadásul mind a három kormánypárti. Sokkal többet lobbizhatnának Komáromért. Már csak azért is, mert állítólag ebben a konkrét ügyben is a megfelelő érdekvégyesítés volt a siker záloga.

Bujna Zoltán: Engem eleve az bosszantott ebben az egész történetben, hogy kollektív módon büntettek minket. Meglepő lehet, de így van: kiderült, hogy a kollektív bűnösség elve a mai napig működhet Szlovákiában. Mert én a feketelistát annak tartom: valaki elkövet egy hibát és helyette egy teljes közösséget, egy egész várost büntetnek.

Lassan enyészetté válik a volt poliklinika épülete. Tavaly azonban végre megmozdult valami az ügyben. Úgy tűnt, régen jártunk ilyen közel ahhoz, hogy a patinás épület megmeneküljön. Most mégis újra nagy a csend. Miért?

Bujna Zoltán: A volt poliklinika sorsa kulcskérdés. A városnak ugyanis két na-

gyon fontos pontja van, amely a turizmus szempontjából különös jelentőséggel bír: az egyik a határátkelő, a másik a Klapka-tér. Mindkettő szörnyen néz ki, utóbbi éppen a volt poliklinika miatt. Az épület megmentésére valóban volt lehetőség, ám az irigység és a szűkkeblűség miatt ez most elúszott. Érdemi megoldás már csak a következő ciklusban várható, nekünk ezt négy év alatt sajnos nem sikerült megoldanunk.

Less Károly: Ne felejtjük el, hogy ez egy megörökölt probléma: súlyos teher és egyúttal potenciális lehetőség a város számára. Az épület életveszélyes állapotban van, addig, amíg nem lesz teljesen felújítva, állagmegóvásra 10-20 ezer eurót kellene fordítani. Az épület megmentése érdekében a legfontosabb, hogy elkészüljön egy projekt, amely világosan tartalmazza: mit akarunk a volt poliklinikával, milyen elképzeléseink vannak arról, hogy miképp töltjük meg élettel. Ezt a munkát Knirs Imre korábbi alpolgármester már elkezdte.

Egy másik olyan ügy, ami jelentősen felkavarta az állóvizet Komáromban, éppen az ő nevéhez: Knirs Imre tavaly novemberi leváltásához kötődik. Mi vezetett idáig?

Less Károly: Jóllehet már korábban hallani lehetett a kulisszák mögött, hogy a polgármester helyettese leváltására készül, döntése azt hiszem, mindannyiunkat meglepett. Knirs Imrének megvannak a maga erőnei, a polgármester azonban ezeket vagy nem ismerte fel, vagy nem

tudta kihasználni. Ő egy harcos típus, nem az irodában a helye. Abban kellett volna őt támogatni, amiben a legjobb: hagyni kellett volna, hogy menjen, és intézze azokat az ügyeket, melyeket felvállalt. Ha így történt volna, lehet, hogy már célegyenésben lenne a volt poliklinika rendezésének ügye.

Bujna Zoltán: Nem vagyok meggyőződve arról, hogy ha az alpolgármester marad, pontot tehetünk volna a volt poliklinika-ügy végére. Mindenesetre nyomós okai lehetnek a polgármesternek Knirs Imre menesztésére: valami olyasmi, ami kettejük együttműködését teljeséggel ellehetetlenítette, hiszen akkor történt mindez, amikor a választási ciklusból már csak egy év volt hátra. A leváltás ügyén túl kell magunkat tenni, már csak azért is, mert úgy gondolom, a város jelenleg egy alpolgármesterrel is jól működik.

Hosszú hónapokig foglalkoztatta Komárom közvéleményét az elkerülő út nyomvonalának kérdése is. Ritka egyetértés alakult ki abban, hogy a városnak szüksége van az elkerülő útra, mert már így is roppant nagy átmenő forgalmat kell lebonyolítania, a megépülő új Duna-híd után még inkább kaotikussá válhat a helyzet. Azt az elképzelést is sokan támogatták, hogy el kell vetni a Holt-Vágot keresztező útvonalat, mert csak így menthető meg az ott elterülő, egyre népszerűbb rekreációs és pihenőövezet. A városrendezési terv előzetes elfogadásánál mégis ezt a variánst szavazta meg a képviselő-testület.

Bujna Zoltán: Én ellene szavaztam, és ma is száz százalékgig biztos vagyok abban, hogy a Holt-Vág fölé semmilyen elkerülő utat nem szabad építeni. Ha az emberek vízközelsébe akarnak menni, az épülő új Duna-híd miatt most már a vasúti hídhoz sem mehetnek. A rakpart – ilyen célból – eleve megközelíthetetlen. Nonszensz, hogy itt folyik a Duna, a Vág, a víz közelségét mégsem érezhetjük. Még maradt egy ilyen helyünk, és azt is tönkretessük?!

Less Károly: Zolival sok mindenben nem értünk egyet, ebben a kérdésben azonban igen. A Holt-Vág nekem is a szívügyem. Bár egyre kevesebb a lehetőségünk, meg fogok tenni mindent annak érdekében, hogy az elkerülő út ne itt épüljön meg. Úgy gondolom, lennének alternatívák, de valakinek az érdeke úgy diktálja, hogy a szóban forgó változat maradjon érvényben. Hangsúlyozom ugyanakkor: nem az elkerülő út ellen vagyok, enélkül ugyanis a város „megfullad”, hanem az ellen, hogy a Holt-Vágon keresztül vezessen.

Bujna Zoltán: Az elmúlt három és fél évben sokszor találkoztunk azzal, hogy – más lehetőség híján – csak a rossz és a még rosszabb közül választhattunk. Ez az egész ügy mintapéldája ennek. Sokszor rá voltunk kényszerítve, hogy az utolsó pillanatban döntsünk: most azonnal, mert ha nem, akkor nagyon nagy baj lesz. Falhoz állítottak, sarokba szorítottak, megfenyegettek: ha nem szavazzuk ezt meg azt meg, a zéróterv lép életbe. S mi a zéróterv? Az, hogy nem lesz itt soha semmi.

Hasonlóan cinikus mondatokat hallhatunk az elkerülő út témájának egyik képviselő-testületi vitáján a közlekedésügyi miniszter egyik tanácsadójának szájából is. Leküzdhető hátrány, hogy az állam, a mindenkori szlovák kormány hosszú ideje mostohán bánik Komárommal és a régióval?

Less Károly: Alibizmus lenne csak erre fogni, de tény: Szlovákia déli régiói el vannak hanyagolva, nincsenek kiépítve az utak, nem jönnek ide beruházások. Ez jelentősen visszaveti Komáromot is. Mintha attól félne a szlovák kormány, ha a déli régiók gazdaságilag is megerősödnek, az ott élő magyarok erőteljesebben követelnék az őket megillető jogokat, például az autonómiát. Egyvalamiről azonban elfeledkeznek: ezzel a politikával saját nemzetársaikat, a szlovákokat és az elszlovákosodott magyarokat is büntetik. Áldozd fel sajátjaidat, csak azért, hogy az ellenségeidnek rossz legyen - bízom benne, hogy nem ez a stratégia.

Nem vagyunk azonban teljesen magunkra hagyatva. Magyarországi milliók érkeznek stadion- és óvodaépítésre, templomok, középületek felújítására, helyi kis- és középvállalkozók számára. A cél világos: megerősíteni, felzárkóztatni a felvidéki magyarságot.

Less Károly: Amit talán felróhatnak nekünk az anyaországiak, hogy ezeket a pénzeket el lehetne költeni Magyarországon is. Orbán Viktor viszont – ez az egyik fontos meglátása – a magyarságra egyként tekint. Nem számít, hogy valaki határon túli vagy anyaországi. Ezt a gondolatot sikerült széleskörben elfogadtatnia és népszerűvé tennie, ami mindenképpen pozitív, ahogyan a hozzánk érkező támogatásokat is annak tartom.

Bujna Zoltán: A magyarországi támogatásoknak örülni kell. Emlékezzünk arra, hogy a szocialista kormányzások idején ilyen segítségre nem számíthatott a határon túli magyarság. Az lenne a jó, ha ez nem ellenszenvet váltana ki a szlovák politika vezetőiben, hanem inkább felnyitná a szemüket, hogy a déli régiók fejlesztéséről se feledkezzenek meg. Már az is sajnálatos, hogy erről beszélni kell, hiszen ugyanolyan automatikusan járna nekünk is, mint a zsolnaiaknak vagy a turócszentmártoniaknak –, mert az adót ugyanúgy befizetjük.

Újabb kihelyezett kormányülés volt Töketerében

Ebben a kormányzati ciklusban immár másodszor tartottak kihelyezett kormányülést Töketerében. Első alkalommal 2016 augusztusában került sor kihelyezett ülésre a kelet-szlovákiai járási székhelyen, ahol arról döntöttek, hogy összesen 114 millió eurót fektetnek be, és 1540 új munkahely jön létre 2020-ig a járásban. A 2018. május 4-i újabb kormányülés határozata értelmében most még 1,5 millió eurós támogatást kap a Töketerébesi járás.

A kormány tagjai az ülést megelőzően a járás polgármestereivel találkoztak. A járás magyarlakta vidékéről, a Bodrogközéből hét polgármester volt jelen a megbeszélésen. A résztvevőknek nem volt tudomása arról, hogy kik kaptak meghívást a megbeszélésre, és milyen szempontrendszer alapján választották ki a meghívottakat, de úgy tűnik, azon települések polgármesterei voltak jelen, melyek előzőleg támogatási kérelmet nyújtottak be. Liszkai Gusztáv, Bodrogszentes polgármestere úgy nyilatkozott, hogy a kérelmeket a járási hivatal vezetőjéhez lehetett benyújtani már jóval a kormányülést megelőzően. Elmondása szerint a megbeszélésen a kormánytagok tájékoztattak jövőbeni elképzeléseikről a megyei és helyhatósági választások összevonását illetően, a

pályázati rendszer tervezett egyszerűsítéséről, és szó esett a szennyvízelvezető rendszerek kiépítésének állásáról is.

Mento Zoltán, Bodrogszerdahely polgármestere kérdésünkre elmondta, hogy a megbeszélésen Peter Pellegrini kormányfőhöz intézett kérdést a kanalizáció kiépítése ügyében. Felvetésében utalt arra, hogy Bodrogszerdahely (a Bodrogköz legnagyobb települése) 2000 fő feletti lakosságával azon EU-s irányelv hatálya alá tartozik, amelynek esetében Szlovákiának is teljesítenie kell azt a vállalást, hogy 2015 végéig ki kell építeni a szennyvízelvezető-rendszert. Ennek határideje több mint két éve lejárt, és a községben máig nincs megoldva a szennyvízelvezetés – csatornahálózat kérdése. (Megjegyzés: Mindezek tükré-

ben nem csoda, hogy a kistelepüléseken a legtöbb helyen szintén nincs kiépítve a csatornahálózat. A kétezer fő alatti települések szennyvízkezelésének kérdését az EU tagállami hatáskörbe utalta.)

Mento Zoltán felszólalásában továbbá arra mutatott rá, hogy a térségben gondot okoz a fiatalok munka utáni elvándorlása, amelyet még a kormány azon intézkedései is fokoznak, amelyek a munkaügyi hivatalokon keresztül valósulnak meg toborzás formájában. Arra kérte a kormányt, hogy itt a járásban teremtsenek munkahelyeket, hogy a fiataloknak ne több száz kilométerre, Galántára vagy máshová kelljen munka után mennie. Meglátása szerint, ha ez a helyzet nem változik, a járáshoz tartozó településeken alig marad fiatal, s lassan

már munkanélküli fiatal sem, aki közhasznú munkában a község szervezésében dolgozna, nem beszélve a szakképzett fiatalok hiányáról. A felszólalással az volt a szándéka, hogy ráirányítsa a figyelmet ezekre e konkrét problémákra, persze annak reményében, hogy történik valamilyen lépés a megoldás érdekében. A találkozóról Furik Csabát, Kisgéres polgármesterét is szeretnénk megkérdezni, de mint kiderült, nem tud tájékoztatást nyújtani, mert őt – és tudtával Nagytárkány és más magyarlakta települések polgármesterei közül többüket – nem hívták meg. Hogy ebben pártpolitikai hovatarozás játszott-e szerepet vagy más szempontok, azt bizonyítani nehéz, de elgondolkodtató a jelenség.

A polgármesterekkel való találkozót követően került sor a kormányülésre, amelyen Töketerebes és Királyhelmece város polgármestere is részt vett. A kormány 103. ülésének programja szerint számot adtak arról, hogy eddig hogyan teljesültek a Töketerebesi járás fejlesztése céljából kidolgozott akcióterv pontjai, amelyet a 2016-os kihelyezett kormányülésen hagytak jóvá. A kormány honlapján megjelent összesítés alapján elmondható, hogy a legtöbb esetben még csak elindult valami, vagy 2020-ig kell kimeríteni a megítélt támogatásokat. A kimutatás szerint a járásban a 2018. március végi adatot figyelembe véve 5,71 %-al csökkent a munkanélküliség a 2015-ös évvégi adathoz képest. Konkrétan 18,43% -ról 12,72 százalékra, s ez minden bizonnyal a már megvalósult beruházásoknak köszönhetően valósult meg.

Hogy hová jutottak már el a támogatások a Bodrogekben? Elsősorban vállalkozások támogatása valósult meg. Bodrogszerdahelyre a Damaskus Szőlészet raktárhelyiségeinek bővítésére szánt támogatás és az állattenyésztés tevékenységének támogatása is megvalósult 2016-ban és 2017-ben, továbbá a Kisgéres-Perbenyíki Mezőgazdasági Szövetkezetnek megítélt támogatás is elérte célját. A szomtori Eko Agrár cég is támogatáshoz jutott. 2018-ban pedig a zétényi alapiskola, Véke község óvodája, Bodrogszerdahely és Királyhelmece alapiskolái és Királyhelmece városa is támogatáshoz jutott közösségi központjának rekonstrukciója céljából.

A tervezett és a már merített támogatási összegek között nagy eltérések mutatkoznak, tehát sok esetben még nem jutott el a támogatás az érintettekhez, és nem kezdődtek meg a tervezett beruházások. Ilyen például a tokaji borvidék szlovákiai részének turisztikai fejlesztése, fiatal gazdálkodók, szociális kisüzemek, idegenforgalom, tréningközpontok létrehozásának támogatása, vagy a királyhelmecei inkubátorház kialakítása. Az oktatási és egészségügyi fejlesztést szolgáló támogatások egy része, úgy tűnik, elindult az érintettekhez, de a királyhelmecei és a perbenyíki szakközépiskola gépparkjának, műhelyeinek bővítése is egyelőre csak folyamatban van. A királyhelmecei kórház fejlesztésére sem került még sor, és a tiszacsernyői pihenőpark projektjének megvalósítása sem indult el. A tervek szerint a kormány vállalásait 2020-ig

kell teljesíteni, évekre lebontva, többféle forrásból finanszírozva.

S most nézzük, milyen ígéretek születtek a májusi kihelyezett kormányülésen! Peter Pellegrini kormányfő sajtónyilatkozata szerint az eredetileg tervezett, a legkevésbé fejlett járásoknak nyújtott egymillió eurós támogatást utólag megemelték 1,5 millióra. A kormány ígérete szerint 500 ezer euróval hozzájárul hozzá a Királyhelmecei Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola tornacsarnokának befejezéséhez, mely pénzühiány miatt több éve befejezetlenül áll. Szintén 500 ezer euró támogatást kap Töketerebes a városi uszoda átépítésére, amennyiben a helyi képviselők jóváhagyják a városi hozzájárulást is. A járási székhelyen a támogatást nem csupán az uszoda felújítására szeretnék fordítani, hanem 150 ezer eurót szánnak az Andrássy-kastély parkjában lévő járdák felújításra, hogy a történelmi parkban a látogatókat méltó körülmények fogadják.

A Királyhelmecekre kerülő nagy volumenű támogatáson kívül a megmaradt összegből a Bodrogek további projektjeire és településeire is jut. További százezer euró Királyhelmecekre kerül a helyi ravatalozó átépítésére és modernizálására. A tiszacsernyői alapiskola a tervezett rekonstrukciójára ötvenezer eurós támogatást ítélték meg. Bodrogszentes 47 ezer eurót kap helyi úthálózatának felújítására. A bodrogekzi falvak közül Bodrogszentes kapja a legnagyobb mértékű támogatást. A maradék pénzből a bodrogekzi települések közül Bély, Ágcsernyő, Dobra, Kistárkány, Bodrogszög, Lelész, Szomotor, Bodrogszerdahely, Nagygéres, Szőlöske és Zétény község részesül támogatásban helyi utak, járdák, épületek felújítására és kamerarendszer kiépítésére. Összegezve az adatokat elmondható, hogy a májusban jóváhagyott 1,5 milliós támogatásból 814 ezer euró kerül a Bodrogekbe.

Egyelőre csak remélni lehet, hogy a tervek valóra válnak, hozzájárulva ezzel a Töketerebesi járásban belül a Bodrogek magyarlakta településeinek fejlesztéséhez. E fejlesztések mellett azonban munkahely-teremtő beruházások is kellenének, mert a kettő talán együtt ösztönözni tudná a fiatalokat is a szülőföldön maradásra.

Ötéves programban fogalmazta meg prioritásait a Pozsony megyei önkormányzat

Szlovákia rövid történetében nem volt szokás, hogy a megyei önkormányzatok hosszútávú programot hirdessenek, az előző ciklusok négy évre szóltak, de általában négyéves komplex programot sem hirdettek az önkormányzatok, sok esetben erre azért sem volt lehetőség, mert az önkormányzatokat érintő törvények és az ország gazdasági lehetőségei gyakran változnak. Pozsony megye most mégis hosszú távú, ötéves programot hirdetett.

Juraj Droba, Pozsony megye elnöke hivatalba lépésekor száznapos türelmi időt kért, hogy a megye helyzetével megismerkedhessen, az után kívánt programot hirdetni. A megye elnöke április 5-én sajtótájékoztatón ismertette a fontosabb pontokat, amely a megyei képviselőkkel és a régió polgármestereivel való komp-

romisszumon és együttműködésen alapul. A Pozsony megyei önkormányzat e mellett a minisztériumokkal is együtt kíván dolgozni a fejlődés érdekében. A program kidolgozásakor ugyanis abból az alaphelyzetből indultak ki, hogy a jogszabályok milyen hatáskörökkel ruházták fel a megyei önkormányzatokat, an-

nak érdekében azonban, hogy a kitűzött célok mégis megvalósuljanak, fontos a más hivatalokkal és intézményekkel való együttműködés is.

A megyei programot az elnök, Juraj Droba ismertette, de kiemelte: a program az egész önkormányzaté, az összes megyei képviselőé is. Azért volt fontos papírra vetni a kitűzött célokat, hogy a mandátum letelte után számon lehessen kérni az ígéreteket, hiszen látható lesz majd, mire volt képes a testület. Az ötéves program a megye honlapján is megtalálható.

A program összeállításakor elsősorban arra ügyeltek, hogy ne ígérjenek olyat, amit nem teljesíthetnek, azaz a megyei hatáskörök figyelembe vételével állították azt össze, csupán néhány olyan prioritás került a dokumentumba, amely a jogköron túlmutat, ezeket Droba szerint más hivatalokkal, intézményekkel karöltve tudják majd teljesíteni, ezek közé tartozik például az úthálózat bővítése is.

A Pozsonyi kerület nagyvárosi régió és ez meghatározza mindennapjait. Gazdasági szempontból, de az életminőséget figyelembe véve is Szlovákia legfejlettebb

társasága, ezen kívül nagyon sok új lakos érkezik a régióba a jobb megélhetés reményében. Gazdag a múltja, a kulturális és természeti kincsei pedig nagyon értékesek, ennek köszönhetően a turistákat is vonzza a megye. Az ország tudományos élete is nagyrészt itt koncentrálódik, köszönhetően az itt működő egyetemeknek. A logisztikai és ipari parkok sokasága kedvez a lakosság gyarapodásának is, hiszen sokan itt keresnek munkát és jobb megélhetést, az ország minden pontjáról érkeznek a kerületbe új lakók. Ebből az alapvető helyzetből kiindulva alkotta meg a megyei önkormányzat a programját.

Nagyvárosias régió

A Pozsonyi kerület a pozitív hozadékok mellett küzd a nagyvárosi régió problémáival, többek között azzal, hogy az úthálózat nem elég fejlett, a szociális hálózat és a környezetszennyezés is megjelenő probléma.

A megyében Pozsonyban és a Szenci járásban élnek magyarok, így a program az ő problémáikra is megoldást kínál.

A megyei önkormányzat számára az egyik legnagyobb kihívás a közlekedési gondok megoldása. Az úthálózat ráadásul nemcsak a főváros és környéke lakosait szolgálja, hanem a távolabbról, vagy a szomszédos kerületekből Pozsonyba érkező munkavállalókat és látogatókat is.

A Pozsony megyei önkormányzat dokumentuma szerint a legnagyobb gondot a megfelelő úthálózat hiánya, elsősorban az autópályák és az első osztályú utak hiánya okozza. A helyi utak, valamint a másod- és harmadrendű utak állapota is aggasztó. A D4-es elkerülő út és az R7-es gyorsforgalmi út hiánya is problémát okoz a megye közlekedésében, a fő útszakaszok megépítése a közlekedési tárca kompetenciájába tartozik. Ennek ellenére a megye tervei között szerepel egy Bazint elkerülő út megépítése, amely első szakaszában a triblavina-i kereszteződésnek is meg kell épülnie, valamint a Gurab nevű településeket elkerülő útszakasznak is – abban bíznak a képviselők és az elnök, hogy a minisztérium ezeket az útszakaszokat hamarosan megépíti.

A megyei önkormányzat több olyan útszakaszt és hidat is felújítana, amely a magyarok által lakott Szenci járásban található. A megyei fenntartású hidak rossz állapotban vannak, az elkövetkező 5 évben tíz közlekedési híd felújítását terve-

zik, de a szenci körfogalom megépítése is a célok között szerepel, ettől azt remélik, hogy a városban megszűnnek a közlekedési dugók. A balesetveszélyes kereszteződések biztonságosabbá tétele is szerepel a fejlesztési tervben, Dunasápújfalun, a Fél, Cseklész, Zonc felé vezető útkezeszteződés körforgalommá építése a cél, amelynek építése a megyeelnök ígérete szerint még májusban elkezdődik, és várhatóan novemberben befejeződik. A féli kereszteződés felújítása is a tervek között szerepel.

A forgalmi dugók nagy gondot okoznak, a problémára megoldás lehet a tömegközlekedés, azaz az integrált közlekedés fejlesztése és hatékonyabb kihasználása érdekében parkolókat építenek majd ki a vasútállomásoknál, abban bíznak, hogy így a lakosok a tömegközlekedést választják majd. Ehhez azonban arra is szükség van, hogy a helyközi járatok ne kerülővel járjanak be a fővárosba, hogy minél gyorsabb legyen a tömegközlekedés. Juraj Droba többször megerősítette: süríteni szeretnék a buszjáratokat és a vonatközlekedést. Ez utóbbi érdekében a Regio Jettel is megállapodást kötöttek, így a Csallóközből érkező vonatok is az integrált közlekedés részévé váltak.

A megyei önkormányzatnak a már meglévő úthálózatok karbantartását el kell végeznie, de e mellett az úthálózat fejlesztésében is aktívan részt kíván venni.

Pozsony megyében egyre több lakos él, hiszen az ország különböző pontjairól ideérkező lakosok nagy része itt éli mindennapjait, sokuk időskorára is ebben a régióban marad.

Pozsony megyében a növekvő életszínvonalnak köszönhetően egyre több az idős ember, a megyei önkormányzat rájuk is gondoskodni szeretne. A program nem az intézeti ellátást preferálja, hanem az otthoni környezetben való gondoskodást, de természetesen szociális otthonok létrehozásán is dolgozni fognak az elkövetkező öt évben. Nemcsak idősek otthonát, hanem a veszélyeztetett családoknak, az otthoni erőszak áldozatainak is alakítanak ki intézményeket.

Szociális vetülete van annak is, hogy egyre kevesebb az orvos, nemcsak a megyében, hanem az egész országban. Erre a problémára is országos megoldást kellene találni. Kevés a körzeti orvos. A megye úgy véli, az egészségügyi biztosítókkal együttműködve tud csak megoldást talál-

ni a problémára. A cél az, hogy mindenki számára könnyen elérhetővé váljon az egészségügyi ellátás, az is fontos, hogy a kisebb falvakban, községekben is legyen állandó orvosi ellátás.

Középpontban az ember

A szociális terület másik nagy problémája a civilizációs betegségek terjedése, az egyik ilyen az elhízással összefüggő betegségek kialakulása, ami elsősorban az egészségtelen életstílus következtében alakul ki. Megfelelő felvilágosító munkával a gyerekek és fiatalok helytelen étkezési szokásaira fel lehet hívni a figyelmet és az egészséges táplálkozási szokások kialakulására rá lehet vezetni őket. Ennek érdekében felvilágosító munkát végeznek majd a szakemberek a megye fenntartásában lévő intézményekben.

Az ipari és a kereskedelmi központok miatt egyre erőteljesebb a környezetszennyezés a régióban. Pedig a megyének nagyon fontos értéke az ivóvíz, amelyet óvni kellene. Annak következtében, hogy a gazdasági élet itt összpontosul, a közlekedés is egyre inkább szennyezi a levegőt. Az ivóvíz megóvása elsődleges célja az önkormányzatnak, ennek érdekében együttműködnek a Pozsonyi Vízművekkel, az együttműködés kereteit egy memorandum szabályozza.

A környezet megóvása érdekében a zöld övezetek revitalizációja is a megye érdeke, a kerékpárutak kiépítésével és a tömegközlekedés célszerűbb és jobb kihasználásának növelésével pedig a légszennyezést szeretné csökkenteni az önkormányzat. További terv, hogy a közlekedési vállalatokat arra ösztönzik majd, törekedjenek a járműpark felújítására az alacsonyabb szén-dioxid kibocsátás érdekében.

A ligetfalusi park is megújul, szabadidőközponttá alakítják azt át. A Morva folyó fölött megépül egy kerékpárhíd, és további kerékpárutak megépítését is tervezik.

A Pozsony megyei önkormányzat a hatályos területfejlesztési terve értelmében továbbra is felelmei a szavát a Csallóközt átszelő gázvezeték kiépítése ellen.

A célok között szerepel az is, hogy a környezetvédelem és a természeti erőforrások megőrzése, megtartása érdekében az EU-s alapok a 2020 utáni időszakban prioritások között kezelje a környezet megóvását, ennek érdekében tárgyalásokra van szükség. Itt kell

megemlíteni, hogy a Pozsony megyei önkormányzat azt is célul tűzte ki, hogy a régió, amelynek a főváros szerves része, is részesülhessen az EU-s kohéziós alapokból, amelyből azért nem meríthet pénzt fejlesztésre a megye, mert a GDP kiszámításának módszertana megítélésük szerint nem megfelelő. Ezen mindenképpen változtatni kell, hiszen vannak olyan régiók, ahol az életszínvonal magasabb, mint ebben a régióban, mégis pályázhatnak az alapokhoz. A Pozsony megyében lévő önkormányzatoknak így a mellett, hogy a megnövekedett lakosságszám igényeire is oda kell figyelni és fejleszteni a lakkosági szolgáltatásokat, oktatási intézményeket bővíteni, még az is nehezíti a helyzetét, hogy erre nem pályázhatnak európai uniós forrásokra.

Megújuló műemlékek

A megye számos turisztikai látványossággal rendelkezik, területén számos műemlék található. Ezek közül több nagyon rossz állapotban van, forrás hiányában soknak a felújítása évek, sőt, évtizedek óta húzódik. A Szenci járásban két fontos műemlék újulhat meg a közeljövőben, a szenci zsinagóga és az éberhardi Apponyi kastély.

A zsinagóga felújítása több mint egy évtizede húzódik, az idei évben megkezdik a munkálatokat és kulturális központot, galériát, valamint egy, a zsidóság életét bemutató információs pavilont is létrehozhatnak. Az éberhardi kastély és parkja is felújításra vár, korábban a kastély körül értékes angol park volt, a tervek között szerepel ennek a helyreállítása is.

A régió más emlékművei is megújulnak, ettől az önkormányzat azt várja, hogy még több turista érkezik majd a megyébe. Ugyanis Pozsony megye annak ellenére, hogy számos látnivaló van a területén, nem olyan közkedvelt a turisták körében, mint például Budapest vagy Bécs. Az elnök szerint kampányt kell indítani, népszerűsíteni fogják a megyét. A megyei program szerint építeni lehet többek között a borászatra, a Habsburg- és a napoleoni örökségre is.

A Kis-Duna projekt, a SacraVelo, a Transdanube és a Kis Kárpátok Geopark mind olyan projekt, amely segítheti az idegenforgalom fellendítését. A kerékpárutak kiépítése, a környezetvédelem mellett, fontos a turizmus szempontjából is.

Pozsony megye több középiskola fenntartója, ebből kettő magyar tanítási nyelvű, a szenci közös igazgatású középiskola és a pozsonyi Duna utcai alapiskola és gimnázium, ezek felújítása már korábban elkezdődött. A középiskolákból több is rossz állapotban van, ugyanis az EU-s alapokból ezek felújítására sem pályázhatott a megyei önkormányzat a már fent említett okok miatt. Ezért az intézmények felújítása saját költségvetésből történik, ez pedig korlátokat szab. Szlovákia legtöbb egyeteme is Pozsony megyében található. A kerület vezetése hiányolja, hogy nincsen együttműködés az alap-, a közép- és a főiskolák között. Az ötéves program kidolgozói úgy vélik, hogy az esetleges együttműködés az oktatás színvonalának emelését hozhatná. A duális képzés erősítése szintén ezt a célt szolgálja, ennek érdekében ösztönzik a vállalata-

tokat és a középiskolákat a gyakorlaton alapuló képzésre.

A dokumentum arra is felhívja a figyelmet, hogy az iskolaügyben dolgozók megbecsülése nem megfelelő, ezen változtatni kellene. Juraj Droba egy találkozón kifejtette, a probléma országos jellegű, de mivel a jó pedagógusok az anyagi megbecsülés hiányában elhagyják a pályát, hiány van a jó pedagógusokból, ez pedig a színvonalat is befolyásolja. Ezért a megyei önkormányzat lakhatással és jobb jövedelmekkel próbálja a középiskolai tanárokat motiválni, hogy ne hagyják el a pályát. A helyi önkormányzatoknak is csupán ezt tudja javasolni, hiszen az alapiskolák fenntartói a községek. Kérdéses, jut-e rá pénz.

Megyei pénzügyek

Az ötéves stratégiai dokumentum azt is tárgyalja, milyen nehézségekkel küzd a megye a pénzügyek terén. Az önkormányzat az adóhányad leosztását is kritikusnak véli, ugyanis az nem veszi figyelembe a nagyvárosi jelleget, mint ahogy azt sem, hogy nagyon sokan ugyan itt élnek, de az állandó lakhelyük nem itt van, aminek következtében az adóhányadot sem kapja meg az önkormányzat (sem a helyi, sem a megyei). A jelenlegi rendszerben a megyei önkormányzat csak a hivatalok fenntartását tudja biztosítani, befektetésekre nagyon kevés pénz jut, ráadásul az uniós forrásoktól is el van zárva a megye. Ezen az elkövetkező időszakban mindenképpen változtatni kell, és el kell érni, hogy más módszertannal újra számolják a régió GDP arányát, hiszen a sok ingázó dolgozó és a vállalatok koncentráltága miatt torzult eredmény születik a régió gazdasági mutatói tekintetében.

Az előző választási ciklusokban is készült megyei program, amelyben a korábbi elnökök és képviselők megfogalmazták a prioritásokat, azok azonban nem voltak ilyen komplexek, mint a most elfogadott ötéves terv. Az itt élők már csak bízhatnak abban, hogy a leírtak megvalósulnak, és ezzel valóban javulhatnak az életkörülmények, a polgármesterek és a helyi képviselők pedig valóban abban bíznak, hogy az Európai Unió átértékeli a régió gazdasági helyzetét és belátja, hogy az önkormányzatoknak lehetőséget kell adni arra, hogy az uniós alapokat kihasználva pályázatot nyújthassanak be például az iskolák, óvodák bővítésére és az utak felújítására, újjak megépítésére is.

Nyitra megyében folytatódik a megyei utak felújítása

A Nyitra Megyei Önkormányzat 5. képviselő-testületi ülésén elfogadta a 2017. gazdasági év zárszámadását. A megye jelentős, 12,8 millió euró gazdasági többlettel zárta az évet. A megye konzervatív, takarékoskodó gazdálkodása az egyik oldalon biztosította a törvényes megyei hatáskörök pénzügyi fedezetét, másrészt az előző évekhez hasonló, jelentős gazdasági többlet biztosíthatja a három éve elfogadott prioritásokra – a megyei utak burkolatfelújítása, a szociális terület és az egészségügy – szánt többletforrásokat. Tavaly 2,5 millió euró jutott a kultúra, a sport, az idegenforgalom, a műemlékek védelme, a Leader-társulások, az egészségügy és a szociális ügyek terén a beérkezett pályázatok támogatására települések, iskolák, társadalmi szervezetek, Csemadok alapszervezetek, sportszervezetek részére.

A megyei képviselő-testület elfogadta a megyei utak burkolatfelújításának tervét 2018-ra. Idén 6,2 millió eurót szánunk célra a megye költségvetéséből. A Komáromi járásban 6, az Érsekújvári járásban 4, a Lévai járásban 6, a Vágsellyei járásban pedig 3 útszakaszt látunk el új burkolattal.

Módosított költségvetés

A megyei önkormányzat módosította idei költségvetését. Az MKP frakciója nevében Csenger Tibor megyei alelnök javasolta a komáromi Jókai Színház épületfelújítását, a meghibásodott szerkezeti elemek javítását 83 ezer euró összegben. A megyei testület a javaslatot elfogadta, miközben a Most-Híd megyei alelnöke a javaslatot nem szavazta meg. Nem értjük, miért. Az MKP frakciója nevében javasoltam, hogy a Leader-társulások Nyitra megyei hálózatában az Alsó-Csallóköz Helyi Akciócsoport 49 500 euró támogatást, a Termál Helyi Akciócsoport 46 500 euró megyei támogatást kapjon. A testület e javaslatot is elfogadta. A Párkányi Rendelőintézet 118 ezer euró megyei támogatásban részesül, amely az ügyeleti szolgálat kor-

szerű biztosítására szolgál. A Vágsellyei Rendelőintézet 420 ezer euró megyei támogatásban részesül épületfelújításra. Az Érsekújvári Ipariskola 214 ezer euró, a Komáromi Műszaki Középiskola 95 ezer euró, a Vágsellyei Szakközépiskola 125 ezer euró, a Vágsellyei Összevont Középiskola pedig 88 ezer euró megyei támogatásban részesül épületfelújításra. Nyitra megye támogatja a Párkányi Rendelőintézet és a Vágsellyei Rendelőintézet IROP-pályázatát, hogy berkeikben Integrált Egészségügyi Központ jöhessen létre az Európai Unió hathatós támogatásának köszönhetően. A megye mint az intézmények fenntartója és üzemeltetője biztosítja a projektek önrészét.

Idegenforgalom

A megyei képviselő-testület jóváhagyta a támogatási rendszerein belül az idegenforgalomra szánt idei támogatásokat 357 ezer euró összegben. Elfogadta továbbá a tanúsítvánnyal rendelkező idegenforgalmi létesítmények idei támogatását 40 ezer euró összegben. A testület elfogadta a gyermekvédelem terén beérkezett pályázatok szociális támogatását 40 ezer euró összegben. Ez utóbbi két

támogatási rendszeren belül viszonylag kevés pályázat érkezett Nyitra megye déli járaisaiból. Felhívjuk ezért a potenciális pályázók figyelmét, hogy október 15-ig bátran nyújtsák be pályázataikat a 2019. évre szóló támogatásokra mindazok, akik a pályázati feltételeket teljesítik.

A tavaly ősszel botrányba torkollt igazgatóválasztást követően a megismételt pályázat alapján a megyei önkormányzat végre kinevezte Helena Markusekovát az érsekújvári Zmeták Ernő Képtár igazgatójává. Mivel az eddigi igazgatónő lemondott, a megyei önkormányzat meghirdette pályázatát az érsekújvári Thain János Múzeum igazgatói tisztségére.

A Nyitra Megyei Önkormányzat jóváhagyta a Komáromi Általános Kórház ingó és ingatlan vagyonának felértékelését, aminek köszönhetően nem 6 millió euró, hanem 7,5 millió euró összegben épülhet meg a sürgősségi ellátás új pavilonja.

Farkas Iván,
Nyitra megyei képviselő, az MKP frakcióvezetője

Hatvanéves az ipolynyéki Balassi Bálint Alapiskola

Ipolynyék a Nagykürtösi járás egyik legnagyobb lélekszámú községe. Lakossága meghaladja az 1600 főt. Többszáz magyar település, alig egy pár szlovák család lakja. Már több mint száz éve rendelkezik magyar iskolával. Napjainkban a Balassi Bálint Alapiskolát százegy tanuló látogatja.

„Községünkben hatvan évvel ezelőtt építették fel a háromszintes iskolaépületet. A falu lakossága közösen építette fel az iskolát, itt kezdődött el az oktatás – kezdte az Önkormányzati Szemle tájékoztatását Gyurász Szilvia igazgatónő. – A kerek évforduló lehetőséget teremtett az ünneplésre is. Április 20-án valósult meg nagyszabású esemény, mely teret adott az iskola bemutatására, létjogosultságának igazolására, a térségben játszott fontos szerepének felmutatására, amire nagy szükség van napjainkban” – fejtette ki az intézményt két éve vezető igazgató.

A tágas épületet egykor sok tanuló látogatta

A szocialista tervgazdálkodás keretei között épített intézményt a hatvanas években több mint háromszáz tanuló látogatta. Voltak olyan tanévek, amikor nem fértek el a tágas épületben. Egyes osztályokat akkor az óvoda épületében helyezték el. Időnként a teljes alsó tagozat a faluban található egykori kastélyban tanult. A nagy létszámhoz hozzájárult az is, hogy a környező magyarok kis létszámú településeken csupán alsó tagozatos oktatási intézmények működtek. Felső tagozatra már Ipolynyékre jártak be a tanulók. Befogadó intézményként működött az iskola, többek között Kelenyéről, Ipolyszécsénykéről, Inámból, Ipolynagyfaluról, Kőkesziről érkeztek gyerekek.

Ipolynyék a főútvonaltól kissé eleső völgyben fekszik, ennek ellenére az előző rendszerben, illetve a kilencvenes években tömegközlekedéssel nagyon könnyen elérhető volt. Mára radikálisan csökkentették a járatok számát, egyes településekkel megszűnt a közvetlen kapcsolat s ma már csupán átszállással érhető el az iskola. Akiket ez érint, onnan a gyerekek nagy része az ipolybalogi Ipolyi Arnold alapiskolát részesíti előnyben. Számukra közelebb van az Ipolynyéktól alig 10 kilométerre lévő Ipolybalog. Ez is hozzájárult a létszám csökkenéséhez, magyarázta el az intézményvezető. Ugyanakkor a környékről több család Ipolyságra jár dolgozni, ők sok esetben a

csemetéjüket is a város iskoláiba íratják.

Kisiskola tehetséges gyerekekkel

„Kis iskola vagyunk, ám sok tehetséges tanuló van. Tapasztaljuk, hogy innen is el lehet jutni a jelentős nemzetközi egyetemekre is. Kell hozzá a kitartás, a szorgalom és a tehetség. Erre képesek a mi tanulóink” – hangsúlyozta az igazgató.

Elsősorban ipolynyékiek és a szűken vett környék falvaiból érkeznek a tanulók. A 2017/18-as iskolaévben a százegy diákból huszonhat bejáró. Közel húsz évvel ezelőtt még hetven gyermek járt be más községről Ipolynyékre. Érezni a különbséget – meséli Gyurász Szilvia. Hozzáteszi, a kilencvenes évek második felében mintegy kétszázötven - kétszázhatvan diákja volt az iskolának. Aztán azt is kifejti az intézmény vezetője, a járás demográfiai adatait tükrözi a létszám alakulása. A Nagykürtösi járásban jelentős mértékű a megélhetési kivándorlás. Sok fiatal költözik ki külföldre, sokan ott alapítanak családot. Mások szintén a munkalehető-

ség végett vándorolnak az országon belül. Ezért gyakori a tanulók vándorlása is. Voltak olyanok, akik náluk kezdtek el az iskolát, ám a szüleik elköltöztek, így máshol fejezték be tanulmányaikat.

Kedvező ténynek tartja, hogy a 2018/2019-es tanévben tizenhárom gyermeket írtak be az iskolába. Ez hozzájárul a jelenlegi létszám emelkedéséhez is. „Reményteli a gyarapodásunk. Kis léptékkal, ám gyarapszunk” - hangsúlyozza. Felszerelt, modern intézmény várja a tanulókat

A háromszintes épület hatalmas és nagy belmagasságú termekkel rendelkezik. Az épületben összesen huszonnégy osztályterem van. Az északi oldalszárnyban található a tornaterem. A déli oldalszárny alsó szintjén kapott helyet az étkezdé, a felső szinten pedig a szaktantermek. Fizikai-kémiai laboratórium, informatikai szaktanterem, angol nyelvi laboratórium és napközi foglalkoztató található a felső szinten.

Ipolynyéken magyar nevelési nyelvű óvoda működik. Az ide járó gyerkőcök létszáma megközelíti a negyvenet. Mint az iskola igazgatója megjegyezte, sajnos, az óvoda nagycsoportos gyerekeinek egy része szlovák iskolában kezd el tanulmányait. Mindezt annak ellenére, hogy a szinte szintiszta magyar községben nincs s nem is volt szlovák nyelvű iskola. Legközelebb az alig öt kilométerre lévő Magasmajtényon található szlovák oktatási intézmény. „Az ezredfordulót követően megnövekedett a szlovák iskolába íratott ipolynyéki óvodások száma. Köztük több gyermek szülője magyar, s ez nagy probléma, és elszomorító” – fogalmaz. Idén várhatóan tizenöt óvodás ballag el, az információk szerint ebből kettő biztosan szlovák iskolába megy.

Kisléptékű fejlesztések sora valósult meg

Az intézmény számtalan rendezvényt szervez meg rendszeresen. Ezek közé tartozik a diáknapi november 17-e környékén. Ez egy játékos nap, különféle foglalkozásokkal. Évente megrendezik az igen közkedvelt karácsonyi műsort. Ennek a helyszíne a kultúrház. Az alkalomra mindig megtelik a nagyterem. Ugyancsak népszerű a jelmezball a farsangi időszakban. Minden évben megszervezik az úszó- és sítanfolyamot, valamint az erdei iskolát.

Együttműködnek a Csemadokkal, illetve egyéb helyi szervezetekkel. Szorosan együtt dolgoznak a környező iskolákkal. Elsősorban az ipolybalogi Bartók Béla művészeti iskolával.

Az iskola fenntartója az önkormányzat. Az iskola fejlesztése nagyrészt pályázatokból valósul meg. Az óriási épület kifestése is megterhelő tétel az iskolai költségvetésnek. „Sajnos a kis létszámunk miatt eleve ki vagyunk zárva az egyes jelentősebb pályázati lehetőségekből, ugyanis nem érjük el a minimálisan meghatározott 150 főt” – magyarázta az igazgató.

Saját erőből mintegy öt év alatt lecserélték az épület nyílászáróit. Ma már minden osztályban modern műanyag ablakok vannak. Az elmúlt években minden tanteremben kicserélték a táblákat. A kerámiaablak mellett ugyancsak kis lépésekben, de minden osztályt felszereltek interaktív táblákkal. Az iskolai bútort is nagymértékben megújult. Ebben segített az Önkormányzati Szemle előző számban bemutatott ipolysági székhelyű Human International segélyszervezet. Németországban kiselejtezték, nagyon jó minőségű asztalok és székek kerültek a Balassi Bálint alapiskolába. Emellett az alsó tagozat új bútorzattal gazdagodott. A folyosói öltözők rekonstrukciója huzamosabb ideig váratott magára. Két évvel ezelőtt sikerült korszerűsíteni az öltözőket is, lecserélve a közel hatvanéves padokat és szekrényeket. Tiszta és szép környezet várja ma már a tanulókat. Hátra van még egyes tantermek, valamint a széles folyosók átfestése – sorolta.

Nemzetközi projektbe is bekapcsolódtak

Az iskola részese volt egy nemzetközi projektnek, melynek célja a vállalkozói és számítástechnikai kompetenciák növelése volt közös tankönyv megírásával. A pályázat Törökország, Magyarország, Olaszország, Szlovákia és Románia részvételével zajlott. Az öt ország tanárai közösen állították össze az angol nyelvű tankönyvet. Gyurász Szilvia elmondta: „Sikeresnek ítélem a pályázatot, elkészült a tankönyv is. Ám a szlovák szakárca nem ismeri el tankönyvként, pedig a magyar nyelvű verziót mi is használhatnánk az oktatásban. Ennek elfogadása most lehetetlennek tűnik.” A tankönyv részeként számítógépes tananyag is készült.

Továbbtanulás szerteágazó az ipolynyéki alapiskolában. A diákok nagyrészt hazai középiskolában folytatják tanulmányukat. Kevesen választják a magyarországi középiskolákat. A felvidéki intézmények között felkapottak a közeli Ipolyság középiskolái, ám kedvelt célállomás Pozsony, Dunaszerdahely és Komárom. Korábban több tanuló jelentkezett a kassai ipari szakközépiskolába, ma már elenyésző az oda jelentkezők száma. A végzősök kis része választja a járásban található szlovák nyelvű középiskolákat. „Tanulóink megállják a helyüket a választott középiskolákban. Beilleszkednek az iskolai közegben, a nagyvárosokban is” – reflektált.

A sikereket ecsetelve Gyurász Szilvia elmondta: az iskola tanulóit sikeresen megállják a helyüket a legkülönbébb verse-

nyeken. Járási, megyei és országos szintű megmérettetéseken is sikeresek. Csupán néhány kiemelt verseny: matematikai olimpia, Pitagoriász, bibliai olimpia, a Palócföldi Csalogány népdalverseny, az „Anyanyelvünk összeköt” szavaló- és prózamondó verseny, a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó körzeti és országos verseny.

Még megoldott az iskola fenntartása

Nagy épület – kevés gyerek. Az épület fenntartását igen megfontolt és alaposan átgondolt döntések kísérik. Mint fogalmazott: „A minisztériumtól ugye a fejkvóta szerint kapjuk az anyagi forrásokat. Nagyobb létszám mellett gond nélkül fenn tudtuk tartani az épületünket. Igyekszünk spórolni, hogy a rendelkezésre álló forrásokból kigazdálkodjuk a fenntartásunkat. Minden egyes cent számít.” Mindamellett igyekeznek az épület adta lehetőségeket kihasználni. Szinte a létesítmény összes helyisége a tanítási-nevelési célokat szolgálja. Egyedül a tornaterem alatti kisebb helyiségek kihasználatlanok.

„A legnagyobb tételt az iskola kifutése jelenti – folytatta az igazgató –, ám a nyílászárók cseréjével javult a helyzet. Fontos, hogy megmaradjon a gyerekek komfortérzete. Tisztaság és rend várja őket nap, mint nap” – tette hozzá.

Fiatal, ám tapasztalat tantestülettel dolgoznak. Részben ennek is köszönhető, hogy az iskola diákjai megállják a helyüket a különféle megmérettetéseken. A magyar versenyek mellett a minisztérium által meghirdetett versenyeken, s az egyéb járási szintű szlovák vetélkedőkön is részt vesznek. Minden területen szép eredményeket érnek el. „Fontos a versenyszellem, ezzel is felkészítjük őket az életre” – vallja Gyurász Szilvia. A természettudományi és humán tárgyak mellett odafigyelnek a művészeti tehetség nevelésére is.

Kis létszámú iskolaként a tantestület létszáma is kicsi. Az idei tanévben tizen-négy pedagógussal dolgoznak. A drasztikus diáklétszám-csökkenés magával hozta sajnos a tantestület redukálását, változtatását is.

Közösségépítés és hagyományápolás

Az iskola szerves része a faluközösség-

nek. Fellépnek a legkülönbözőbb községi rendezvényeken. Példaként említhetjük a Csemadok által szervezett eseményeket, a március 15-ei emlékműsort, a szüreti ünnepséget. Mindenképpen szoros együttműködésre törekszenek az önkormányzattal és a község civil szervezetével.

„Fontos a kultúra, a hagyományok ápolása, gyökereink erősítése” – hangsúlyozta az igazgató. Az elmúlt években sikeresen működött a néphagyományokat felölelő szakkör. Ennek részeként többek között régi használati eszközöket, ruhákat és egyéb textileket gyűjtöttek a tanulók. Besegítettek a falu tájházának a létrehozatalába. Idén helytörténeti kört indítottak el. A falu és a szűkebb régió történetével ismerkednek. Ezzel is erősítik helyi identitásukat. Az oktatási intézményben drámakört, a sportkört, sakk-kör is működik. A rendezvényeik közül kiemelkedik a Palócföldi Csalogány. Tavasszal immár kilencedik alkalommal szervezik meg. A népdalversenyre a járáson kívül Magyarországról és Lévai járásból is érkeznek versenyzők. Népviseletben adják elő a népdalokat. Jövőre jubilál a rendezvény. A község nevezetes a magyar kultúra és hagyomány ápolásáról, a magyar identitás őrzéséről. Erről tanúskodik az is, hogy mind az óvodába, mind az iskolába csodálatosan kimunkált székely kapun keresztül lehet belépni. Közel öt éve állították a két kaput. Az iskolába vezető kapun Balassi Bálint idézet olvasható.

Fontos a múlt

A tanintézmény a 2002-ben kapta Balassi Bálint nevet. Hosszú évtizedek alatt számtalan kitűnő pedagógus és nevelő tevékenykedett az iskola falai között. Sokak pedagógiai munkája nem merült ki a tanórai oktatásban. Az iskola egyik legjelesebb tanára, Mics Károly, aki több mint tíz évig iskolaigazgató is volt. Az intézmény vezetése mellett színjátszókört alapított. Ennek színésze s egyben rendezője is volt. Országos fesztiválokra is jelen voltak, szép sikereket aratva. Mics Károly halálát követően a csoport felvette a nevét. Mai napig működnek, évente egy darabbal lépnek a nagyközönség elé. Általában farsang végén mutatják be az új darabjukat. Korcsog László tanár a pedagógiai munka mellett szintén a kultúra jeles képviselője volt. Tanítványai több országos eseményen és megmérettetésen vettek részt.

Gyurász Szilvia terveikkel kapcsolatban kifejtette, az oktatás minőségének megtartásán dolgoznak az iskola megmaradása érdekében. „Közös célunk, hogy minél több diákunk, minél boldogabb legyen az életben. Ennek érdekében lehetőséget adunk a kibontakozásra, a tapasztalatszerzésre. Mindamellett fontos a gyökereink megőrzése és magyarságunk megtartása” – fogalmazott végezetül.

Pásztor Péter
A szerző felvételei

Több magyar elsős lesz 2018 szeptemberétől Pozsony megyében

Szlovákiában a kisiskolák állandó létszámhiánnyal küzdenek. Míg a Pozsony megyei szlovák alapiskolákba nagyon sok gyermeket íratnak be, és az önkormányzatoknak bővíteniük kell az iskolákat, hogy további osztályokat nyithassanak, a magyar iskolák szebb kort is megérték már, és a legtöbbjük a fennmaradásért küzd.

Az asszimilációs folyamatokat a szakemberek szerint nem lehet megállítani, csupán lelassítani. Pozsony megye magyarsága számarányában is fogy, de elsősorban a lakosság nemzetiségi arányai változtak meg az elmúlt évtizedekben. Ahogy az ország többi régiójában, a kisiskolák még inkább veszélyeztetett helyzetben vannak, sajnos kevés diákot íratnak be a csak alsótagozattal működő iskolákba. A beiratkozások áprilisban voltak, az eredmények néhány intézményben nagyon elszomorítóak. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének adatai szerint az idei évben 3451 gyermeket íratnak magyar iskolába. Országsszerte 252 magyar tanítási nyelvű alapiskola működik. A beíratott gyermekek száma azt mutatja, hogy 2018 szeptemberében kevesebb lesz a magyar elsős, ugyanis 2017. szeptemberében 3798 tanuló kezdte el a magyar iskolák első évfolyamát. Az SZMPSZ adatai szerint ugyanakkor az idén áprilisban beíratott gyerekek száma változhat, hiszen vannak olyanok, akik valamelyik iskola nulladik évfolyamát látogatják, valamint olyan is előfordul, hogy a szülők elfelejtik beírni gyermeküket. Ez esetben szeptemberig van lehetőség arra, hogy a hiányt pótol-

ják. Arra is van lehetőség, hogy ha a szülő meggondolja magát és mégis a magyar tanítási nyelvet választja a gyermekének, akkor átírassa azt valamelyik magyar intézménybe. Ugyanakkor az is tény, hogy minden iskolaköteles gyermeket be kell íratni, azokat is, akiknek szülei biztosan halasztást kérnek, így szeptemberben nem lépnek be az első osztályba.

Pozsony megyében a beiratkozások pozitív irányba mozdultak el, várhatóan 96 elsős látogatja majd az első évfolyamokat. Pozsonyban két iskolában van magyar nyelvű oktatás. Az itteni iskolák nagyon nehezen tudják felmérni, hány gyermeket várhatnak beíratáskor. A Pozsonypüspöki iskola ebből a szempontból valamivel jobb helyzetben van, hiszen elsősorban a helyi magyar óvodából – amely egyébként egy igazgatás alatt működik az alapiskolával – várják a tanulókat. Pozsonypüspökin jelenleg 14 elsős tanul, idén áprilisban viszont 20 gyermeket íratnak be. A Duna utcai alapiskolába 22 gyermeket íratnak be, jelenleg 24 elsős tanul az intézményben.

A Szenci járásban két teljes szervezett-ségű alapiskola működik, Szencen és

Félben. A beíratások előtt a szenci alapiskola vezetése közösségi oldalán kérte a szülőket, bízzanak meg a helyi kisiskolákban és a falusi iskolákba írássák be a gyerekeket, hogy azok ne zárjanak be, majd ötödiktől várják őket Szencre. A kérés három települési intézményt érint, a rétei, a hegysúri és a zonci iskolát. Rétére és Hegysúrra három-három gyermeket vittek beírni, de Zoncon csak egyet, holott 5 iskolaköteles magyar gyermek van a faluba. A Szenczi Molnár Albert Alapiskola vezetőinek kérése ellenére négy gyermeket Szencre íratnak be, így ott 31 elsős várható szeptemberben. Félben a tavalyi évben 18, idén 14 gyermeket íratnak be. A féli iskolakörzethez három település tartozik: Vök, Éberhard és Dunasápújfalu. Utóbbiból a gyerekek egy része Szencre jár.

A megyében szeptembertől várhatóan nő a magyar elsősök száma, a felmérések viszont sajnos azt mutatják, hogy nagy arányú növekedés az elkövetkező években nem várható, a gyerek létszám a magyar iskolákban így stagnálni fog.

Tartják magukat a gondok ellenére is

A Rozsnyói járásban öt teljes szervezetségű magyar tannyelvű alapiskola és kilenc kisiskola található. A járásra a növekedő diáklétszám jellemző immár ötödik éve (a beíratottak száma mindig alacsonyabb a ténylegesen szeptemberben iskolát megkezdők számától). A statisztika szerint a 2013/14-es tanévben 100 elsős volt a járásban, a 2014/15-ösben 107, a 2015/16-osban 172 (130 elsős + 42 nulladikos), a 2016/17-esben 184 (134 elsős + 50 nulladikos), a 2017/18-asban 203 (142 elsős + 61 nulladikos), jelenleg pedig a 2018/19-es tanévre beíratott elsősök száma 102 fő.

„Várunk Téged, hozzánk tartozol / Ha itt élsz, itt a helyed!” – olvashatjuk az 58 éve működő szádalmási magyar nyelvű alapiskola szórólapján. Mégis többen a régióban élő szülők közül gyermeküket Rozsnyóra íratják be iskolába. Az iskola helyben pedig létszám- és finanszírozási problémákkal küszködik. Létük elsősorban a szádalmási képviselő-testületen múlik, és évente kérvényezik a pótfinanszírozást is az iskolaügyi minisztériumban.

A Rozsnyói járás másik szegletének teljes szervezetségű magyar tanítási nyelvű alapiskolája a pelsőci Dénes György Alapiskola. Tavaly a Rozsnyói járásban hozzájuk íratják be a legtöbb elsőt. A gyermeklétszám idén is növekvő tendenciát mutat. Az április hónapban megvalósult beiratkozások kapcsán e két oktatási intézményt látogattuk meg a Rozsnyói járásban.

Szádalmás: fogalom és napi valóság

A Szoroskő-nyereg mögött keletre, Rozsnyótól Kassa irányában található négy település egyike az eredetileg Torna

vármegyéhez tartozó, központi fekvésű Szádalmás. A falu, amely a Torna-patak vízgyűjtőjénél, a Szlovák-karsztvidék fennsíkjai: a Felső- és az Alsóhegy között fekszik 241 méter tengerszint feletti magasságban, jelenleg több mint 770 lakost számlál.

A Rozsnyói járás keleti csücskében a szádalmási alapiskola fogalom és egyben naponta megélt valóság. Itt található az iskola, amely összefogja a Szorskó lábánál és a Torna-patak mellett megbúvó négy magyarlakta község – Jablonca, Körtvélyes, Szádalmás és Tornagörgő – gyermekhadát, összekovácsolva ezzel az itt élőket. Az 1960/61-es tanév volt a kezdet, amikor a jelenlegi iskola főépülete elkészült és megnyitotta kapuit. A 2018/19-es tanévben 9 új tanulót várnak az iskolába.

„Rögtön húsvét után kezdődtek nálunk a beiratkozások, és április derekán fejeződtek be. Az első osztályba és az ötödikbe is vártuk a gyerekeket, és ez a szomorúbb része a beiratkozásnak. Tornagörgőről a gyerekek ide lépnek át az ötödik osztályba. Idén nálunk négy negyedikes volt, és annak ellenére, hogy meglátogattam a

szülőket, mindegyikkel beszéltem, végül csak egy gyereket íratnak hozzánk. A három, különböző okok miatt Rozsnyóra fog bejárni” – tudtuk meg **Peniasko Jolántól**, az iskola igazgatójától. Pedig a két iskola közt jó a kapcsolat. Rendezvényeikre, programjaikra meghívják a tornagörgőieket is. Azonban a régióban élők gyermekeiket különböző okoknál fogva más iskolákba íratják. Ezzel mintegy előidézük, hogy a régió egyetlen teljes szervezetségű magyar tannyelvű oktatási intézménye létszám- és finanszírozási problémával küszködjön. A kifogások sokrétűek. Volt, aki a létszámot előrevevő szabályos katasztrófatervet készítette, és már évekkal ezelőtt látta a bezárt iskolát. Hála Istennek, még mai napig működnek. De van, ahol a barátok szólnak bele, melyik iskolába is járjon a gyerek, és vannak családok, ahol a „magyar óvoda – szlovák iskola” elv érvényesül.

A szülők ürügynek használják a színvonalat is

„Diákjaink tavaly a matematikai tesztelésben a legjobb teljesítményt nyújtották a járásban. Jó volt az eredményünk a szlovák és magyar nyelvből is. Kétnyel-

vű gimnáziumokba is eljutnak, és nincs problémájuk a továbbtanulásnál. Megálljuk a helyünket a tanulmányi és egyéb versenyeken is. Alacsony gyereklétszámunk ellenére ott vagyunk a járási matematikai, vers- és prózamondó-, valamint virágkötőversenyeken, amelyeken ebben a tanévben is sikereket értünk el. Egyik tanulónk az őszi kerületi virágkötő versenyen lett első, másik tanulónk aranyéremes lett a nemrég lezajlott Ipolyi Arnold mesemondó verseny regionális fordulójában. Ő az a tanuló, aki tavaly az Tompa Mihály vers- és prózamondó verseny országos fordulóján ezüstéremes, az Ipolyi Arnold népmesemondó-verseny országos fordulóján szintén ezüstéremes lett. Tehát felkaroljuk a tehetségeket és foglalkozunk velük” – sorolja a tényeket az igazgató.

Összlétszámuk 61 tanuló, ebből 5 külföldön tanul. A diákok harmada szárdalmási, a többiek a környező három faluból járnak be a régió gyűjtőiskolájába. A létszámból következik, hogy az iskola nem tud nagyszabású fejlesztéseket véghez vinni. Valójában egy ördögi körből próbálnak kitörni.

A régióban, amennyiben megszűnne az egyetlen teljes szervezetségű iskola, a gyerekeknek Jabloncáról, Körtvélyesről és Tornagörgőről a mintegy 23, Almástól pedig 17 kilométerre levő járási székhelyre kellene naponta kétszer a Szoroskőn át utazniuk. Azoknak a gyerekeknek is, akik eleve szociálisan hátrányos családokban élnek.

Mi szól a szárdalmási iskola mellett?

Peniasko Jolán igazgató az odafigyelést, az egyéni fejlesztést – pedagógiai asszisztens segítségével is –, az iskola nagyszabású sportolási lehetőségeit (tornaterem, többfunkciós sportpálya, futballpálya), a családias légkört, a jó pedagógusgárdát, az élménypedagógiával történő oktatást, a szakköröket emelte ki, de akár a teniszoktatás, a különböző projektekbe való bekapcsolódás (egészséges táplálkozás, asszisztens, KIP módszer, Tompa projekt, Szombathy Viktor projekt), a szép és rendezett környezet, illetve a testvériskolai kapcsolat is az iskola mellett szól.

Az iskola 20 alkalmazottal működik, vezetése alá tartozik az óvoda is, ahová jelenleg 23 gyermek van beíratva. Az óvoda sincs kevésbé felszerelve, mint az iskola, van interaktív tábla, angol nyelv-

oktatás is folyik, az IKATIKA program pedig kísérleti jelleggel valósult meg az intézményben. A gyermek, aki már megszokta a környezetet, zökkenőmentesen léphet be ugyanott az iskolába is.

Pelsőc: munka, munka, munka

Pelsőc, a Rozsnyói járás másik települése mintegy 2 400 lakossal. Rozsnyótól 17 km-re délnyugatra a Sajó partján, a Gömör – Tornai-karszt lábainál fekszik. A térség 1973 óta tájvédelmi körzet, 1976-tól az UNESCO bioszféra rezervátuma. Az ENSZ 1995-ben a kulturális világörökség részévé nyilvánította, 2002 óta nemzeti park.

Az 1950-51-es tanévben Pelsőcön is megnyílt a magyar alapiskola kapuja. A községben a Rongyos vendéglő helyén alakult iskolában indult el az oktatás. A tanulók száma rohamosan növekedett, ezért a tanítás az átalakított Korona vendéglő helyén folytatódott. A népes osztályok kinőtték a tantermet, s a volt megyeházba költöztek. Az 1961-es tanévet a szlovák és a magyar iskola állami rendeletre egy igazgatóság alatt kezdte az 1958-ban átadott új épületben. A 847 tanulóból 394 volt a magyar tagozatos.

1990 szeptemberében önálló magyar iskola nyílt a községben, 13 osztályban 310 tanuló tanult Máté László igazgató és Máté Géza igazgatóhelyettes, később igazgató vezetése alatt. Az évek során az iskola fokozatosan elnyerte mai arculatát. 2002. április 1-jétől megkapták az önálló jogalanyiságot. Jelenleg a kilenc évfolyamban 10 osztály működik. Szakképzett pedagógusok száma 18 (15 pedagógus, 2 nevelőnő). Napközis tanulóik két csoportban dolgoznak.

Körzeti iskolaként nemcsak pelsőci gyerekek járnak az oktatási intézménybe, hanem további 14 község diákcseregét fogadják be: Kecső, Hosszúsó, Ardó, Borzova, Csoltó, Lekenye, Melléte, Gömörhorka, Gice, Paskaháza, Kuntapolca, Vigtelke, Szilice, Szalóc. A tanulók többsége magyar nemzetiségű, de van szlovák és cseh nemzetiségű is köztük. A diákok 30%-a roma származású. A magas munkanélküliséggel küzdő régióban egyre több a hátrányos helyzetű családokból érkező gyermek. A legtöbb tanuló tehetséges, sokoldalú, jó családi háttérrel rendelkezik. Csak kevesen érkeznek felkészületlenül, főleg azok, akik nem jártak óvodába. Ezeket a tanulókat pótktatással vagy szakköri foglalkoztatással zárkóztatják fel. Több éve folyik a speciális nevelési igényű tanulók integrálása, mely a szülők, a gyógy-pedagógus, a pszichológus és a tanácsadó segítségével történik.

Nemcsak az elsősöket várják

„Bár az ötödikesek létszámát hivatalosan június végén szokták közölni a környező iskolák, de jelenlegi tudomásom szerint a mi kilenc gyerekünk mellé tizenhárom érkezik majd szeptemberben, úgyhogy összesen 22 ötödikesünk lesz. Épp most csináltam a jövő évre a tervezést, és meg kell mondjam, örvendetes számokról beszélhetek. Most vagyunk 168-an, és úgy néz ki, hogy 172 gyerekünk lesz a következő iskolai évben” – tudtuk meg **Kulik Szilviától**, az iskola igazgatójától.

A tavalyi iskolai évben Pelsőcön 14 gyereket írtak be a Dénes György Alapiskolába, és valamennyien be is léptek szeptemberben. Idén 18 a beíratott gyerekek száma. Ebből 11 elsős lesz, 7 gyerek viszont még nem teljesen iskolaérett. Így

a hétből a pszichológiai központ ajánlása alapján 5-öt nulladik évfolyamba írtattak, két szülő pedig egy év halasztást kért gyermeke számára. A pelsőci iskola fenntartójától már ígéretet kapott, hogy idén első alkalommal nyithat nulladik osztályt is.

Kérdésünkre, hogy a nulladik osztályra a szociálisan hátrányos gyerekek miatt van-e szükség, az igazgató elmondta: „Hivatalosan nem ismerjük még az okokat. A pszichológiai központtól csak májusban (lapzártánk után) jönnek meg az ajánlások, így nem tudjuk, hogy mi az 5 gyerek esetében a pontos oka a nulladik osztályba való besorolásnak” – fejtette ki.

Kulik Szilvia véleménye szerint az utóbbi öt évben – hasonlóan a járási számok növekedéséhez – a pelsőci iskolát is jellemző növekedést nem nagy létszámúnak kell elképzelni, hiszen csak 1-2, pillanatnyilag 4 gyerekkel emelkedik majd a létszám. „Úgy gondolom, minden kis lépésnek örülhetünk, azonban ha megnézem a tervezési létszámot, pedagógust nem kell felvenni, mert az osztálylétszámok nem olyan magasak, hogy minden órát osztani tudjunk” – fejt ki az intézmény vezetője.

Látogatásunk során megállapíthattuk, az iskola sikere nem a véletlen műve, mert rengeteg munka áll az igazgató és pedagógusgárda mögött.

„Rengeteget dolgozunk. Sok munka van az mögött, hogy sikereket tudunk felmutatni, ami nemcsak hétfőtől péntekig valósul meg, hanem számtalan hétvégénkre is kerül. Pedagógusaink szabadidejüket áldozzák fel, hogy mindazt, amit végzünk, fel tudjuk mutatni. Rengeteg rendezvényen veszünk részt. A község által szervezeten, de a pedagógusszövetség akcióin, illetve a saját rendezvényeink megvalósításán is dolgozunk. Büszkék vagyunk minden megmozdulásunkra. Itt nemcsak versenyekre gondolok, hanem egyéb értelmes, érdekes tevékenységekre is, amelyeken keresztül meg tudtuk

mozdítani a gyerekeinket. Legutolsó sikerünket a Tompa Mihály Vers- és Próza-mondó Versenyen értük el. El kell, hogy mondjam, nagyon régtől nem tudunk átütő sikereket elérni, nem jutottak be gyerekeink a döntőbe. Idén azonban két gyerekünk vett részt a rimaszombati versenyen és bronz és ezüst sávos besorolást értek el. De részt vettünk a kazincbarcikai szavalóversenyen, és a turisztikai szakkör tevékenységének köszönhetően bekapcsolódtunk a Murány folyó kitisztításába is. Rajversenyeken, énekversenyeken veszünk részt rendszeresen. Több mint 10 éve visszajárói vagyunk a Kincskeresők honismereti versenynek, ahol több csoportunk bemutatta környékünket, régióink kincseit, a helyi méhészcsaládot, a kecsői csempészeket vagy iskolatörténetünket. Bekapcsolódtunk azokba a versenyekbe is, ahol szlovák nyelven kell elmondani a megtanultakat. Ilyen volt legutoljára a biológia olimpia, ahol a hetedikes diáink a járási fordulóban második helyezést ért el. Mindez felbecsülhetetlen munka a pedagógusok és gyerekek részéről, de köszönet a szülőknek is, akik áldozatok hoznak, és hajlandók hozni-vinni a gyereket” – meséli Kulik Szilvia, aki 2005-től mint igazgatóhelyettes, negyedik éve pedig mint igazgató vezeti az oktatási intézményt.

Az iskolában a sportszakkörnek van nagy sikere, ebben a tanítási évben indult a turisztikai szakkör, amely legtöbbször hétvégénként működik. A kilencedikeseknek magyar nyelvből és matematikából felkészítő szakkör működik, de folyik néptáncoktatás, az alsó tagozatosoknak mesemondó szakkör, illetve ügyes kezek szakkör. A lövés szakkörnek ugyancsak nagy sikere van a diákok körében, s nagyon sok országos sikert tudhatnak a magukénak.

Miért a Dénes György Alapiskolába járjon a gyerek?

„Mindig kiemeljük, hogy nálunk nem olyan nagy az a létszám, hogy ne ismerünk egymást. Név szerint szólítjuk akár

az elsőt, akár a kilencediket. Ismerjük tanulmányi előmeneteleit, képességeit, tehát ilyen szempontból naprakészek vagyunk. A létszám előnye, hogy felzárkóztatunk. Egyéni bánásmódban részéssítjük a tanulókat. Ez alatt nemcsak a gyenge tanulókat kell érteni, hanem érvényes ez a tehetséges gyerekekre is, a versenyekre egyénileg készítjük fel őket. Ez az egyik előnyünk, hogy minden gyerekre oda tudunk figyelni. Aztán kiemelném, hogy iskolánk olyan természetközeli környezetben van, amelynek köszönhetően egy csendes, nyugodt helyet tudunk biztosítani a tanuláshoz. A kötelező tanterv mellett, ahová csak tudjuk, bekapcsoljuk gyerekeinket. Legyen az fesztivál, verseny, kirándulás, tehát elvisszük őket olyan helyekre, ahová esetleg a szülő nem tudná. Nem szabad elfelejteni, természetesen, legfőbb feladatunkat, az oktatói munkát. Ennek gyümölcse, hogy a középiskolákból olyan visszajelzéseket kapunk, hogy gyerekeink a tanulmányaik során jól megállják a helyüket, és eljutnak a felsőoktatási intézményekbe is” - összegezz az igazgató.

Az iskolának hangyabolyfigyelője is van

Az iskola kertjében két nagy hangyaboly található, ahová tavasztól késő őszig rendszeresen járnak a tanulók. Itt megfigyelik a hangya testfelépítését, a hangyák mozgását, munkáját. „A hatékony tanulás legfontosabb folyamata a megfigyelés és a tapasztalás. Azért őrizzük a hangyabolyt az iskolában, mert konkrét példán tudjuk bemutatni azt, amit a tankönyv szövege alapján csak elképzelni tudnak a tanulók. S ezzel a természetvédelemre is neveljük diákjainkat – magyarázza Kulik Szilvia.

A lehetőségükhöz mérten próbálnak mindig javítani, szépíteni. Az önkormányzat pályázatokat ad be, jelenleg a tornaterem felújítására beadott pályázat jóváhagyására várnak, de a tavalyi évben elnyert pályázati összegből befejezik a régi nyílászárók cseréjét. Az iskola egyébként jól felszerelt, van a fizika és kémia tanterme, de önálló teremben oktatják az idegen nyelveket és a számítástechnikát, de a zenei foglalkozásokra kialakított teremük is jól felszerelt. Olvasóteremmel és könyvtárral rendelkeznek, speciális szaktanteremben folyik a szlovák nyelv oktatása is. Külön előny, hogy minden osztályban van interaktív tábla.

Beke Beáta

(Forrás: zsmplsevec.edupage.org)

Bodrogközi helyzetkép az iskolai beíratások tükrében

A Töketerebesesi járásban 154 elsőst írtattak be eddig a magyar iskolák valamelyikébe. Az előző év szeptemberében 177 magyar elsős volt a járásban. A járás 17 magyar iskolája a Bodrogközben található. Kérésünkre Fekete Irén, a SZMPSZ irodavezetője adott tájékoztatást az eddig összegyűjtött adatokról. Ezekből látható, hogy az elmúlt évi és az idei létszám közel azonos, bár kis csökkenést mutat, ami azonban szeptemberig még változhat.

Királyhelmecei helyzet

A bodrogközi helyzet azonos az országos jelenséggel, vagyis csökken a magyar elsősök száma. Az elmúlt évben is részletesen beszámoltunk a bodrogközi beíratási adatokról, külön kiemelve a királyhelmecei magyar tanítási nyelvű alapiskola ügyét, mivel a Bodrogköz legnagyobb oktatási intézményéről van szó, és akkor drasztikusan csökkent az első osztályba íratottak száma. Királyhelmeceen soha olyan kevés elsőst nem írtattak magyar iskolába, mint 2016-ban. 2016 szeptemberében mindössze 21 elsőst írtattak be. Azóta a helyzet némileg változott, mondhatni, hogy valamennyire stabilizálódott. 2017-ben 38 gyerek kezdte meg az első osztályt a magyar alapiskolában, idén áprilisban pedig 32 gyereket írtattak be. Nem mindannyian királyhelmeceiek, mivel a közeli falvakból (Bacsikából, Perbenyikből, Vékéről, Bolyból és Tizzacsernyőből) is érkeztek gyerekek az ünnepélyes beíratásra. Az elsősök száma még néhány fővel nőhet a szeptemberi iskolakezdésig. Ez azt jelenti,

hogy szeptemberben két első osztályt tudnak nyitni Királyhelmeceen.

A Bodrogköz központjában lévő, a térség legnagyobb magyar alapiskolájában ezzel a helyzettel mégsem lehetnek elégedettek, mivel Királyhelmeceen az idén 82 iskolaköteles gyerek van. Tehát a számadatokból is látható, hogy több gyereket íratnak a szlovák tanítási nyelvű oktatási intézménybe, mint a magyarba. Ez az arány nem tükrözi a város lakosainak nemzetiségi összetételét, mert Királyhelmeceen zömében magyarok lakják. Nyilvánvaló, hogy a szlovák iskolába íratott gyerekek nagy része magyar nemzetiségű, mert a magyar szülők közül sokan nem a magyar iskola mellett döntenek. Pedig Királyhelmeceen az utóbbi években sok minden változott a magyar iskolában. A lelkes pedagógusok, az iskolavezetés és a város vezetése is külön figyelmet fordított az iskolában folyó munkára, programokra és beruházásokra. Közösségi oldaluk szinte hetente közli az éppen aktuális programok sorát. Az iskola saját forrásból fejlesztésre két év alatt 60 ezer eurót költött. Komp-

lex Instrukciós Programot (KIP) indítottak, amelynek keretében Szlovákiában elsők között új oktatási módszereket vezetnek be és alkalmaznak, folyamatosan csoportfoglalkozásokat szerveznek, és a pedagógusok képzése is zajlik. A projektre folyósított pályázati támogatás teljes összegéből (460 524 euró) projektpartnerként a királyhelmecei alapiskolában 117 811 euró felhasználásával tananyagfejlesztésre, eszközvásárlásra, tankönyvek írására és egyéb segédanyagok létrehozására, valamint szakmai találkozók szervezésére is lehetőség nyílik. Az iskolában pedagógiai asszisztensek, gyógypedagógusok, valamint iskolapszichológusok is segíti a munkát. Nagyon sokat dolgoznak az iskola pedagógusai azért, hogy az iskolát vonzóvá tegyék a szülők és gyerekek számára. Rendszeresen családi programokat, a leendő iskolások és szülei számára „Kukkants be”-programot, versenyeket, különféle vetélkedőket, szórakoztató programokat, táncszínházat szerveznek. A sok munka gyümölcse, úgy tűnik, az idén még nem érett be. A munkát tovább kell folytatni, és talán már az óvodába való beíratás-

kor kellene a szülők számára tájékoztató előadásokat, oktatási szakemberekkel való beszélgetéseket szervezni, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy amelyik magyar gyereket szlovák óvodai osztályba íratnak, az a gyerek a legtöbb esetben szlovák iskolába kerül.

Máshol sem rózsás...

A teljes szervezettségű iskolák csakúgy, mint a kisiskolák adatai változatos képet mutatnak. Van, ahol csökken, van, ahol nő a létszám, de van, ahol éppen mélyponton van.

Királyhelmec tehát az előző évi létszámához képest közel azonos szinten tartja magát. Bélyben nőtt a beíratottak száma a tavalyi évhez képest – az idén 15 elsőt íratnak be. Bolyban csökkent a létszám 24-ről 17 főre, Nagytárkányban szintén csökkent 25-ről 18-ra. Bodrogszerdahely épp mélyponton van. 2013 óta egyetlen évben sem volt ilyen kevés elsősük. A bodrogszerdahelyi óvodába járó gyerekek közül 19 iskolaköteles az idén. Ebből csak öt gyerek megy magyar iskolába az eddigi adatok szerint. Ez az arány nem tükrözi a település nemzetiségi összetételét, hiszen az a magyar nemzetiségű lakosok javára billen. További öt elsős a környékbeli települések óvodáiból érkezik, az iskola természetes vonzáskörzetéből. Szomorón az idén is összevont osztályban tanulnak majd az elsősök (5 kisdíák), mert néhány éve annyira lecsökkent a beíratott gyerekek száma, hogy nem tudnak önálló első osztályt nyitni. Battyánban továbbra is önálló első osztályban tudnak oktatni, ahogyan eddig is. 13 gyereket íratnak be a szülők az iskolába. Nagygéresben 6 elsős lesz. A bodroglői kisiskolák az előző évi adatokhoz hasonló létszámú elsőt jegyeznek. Bacsikában 4, Nagykövesden 1, Zétényben 4, Kisgéresben 6, Perbenyikben 5, Bodrogszentesen 7 magyar elsős lesz. Bodrogszentesen az utóbbi években növekvő létszámot tudnak kimutatni. S ami nagyon öröndetes: a Szentesebe járó óvodások mindegyikét a helyi alapiskolába íratják be a szülők. Vissza tudták fordítani a néhány évvel ezelőtti tendenciát, hogy a szomszédos Királyhelmecre járassák gyerekeiket. Látogatásunkkor a szülők elismerően nyilatkoztak az iskola felszereltségéről, és az ott folyó oktató-nevelő munkáról. Leleszen és a ladmóci kisiskolában előreláthatólag egyetlen elsős gyerek sem lesz.

Az adatokat látva és összegezve elmondható, hogy a nemzeti identitás-tudat erősítésére nagy szükség van a Bodroglőben. Úgy tűnik, sok magyar szülő minden jóakarató támogatás, tájékoztatás, meggyőzés és „érvényesítési bizonyíték” ellenére sem tudatosítja, hogy az anyanyelven való művelődés alapvető és elemi emberi jog, rajtunk múlik, hogy a szlovákiai magyar iskolák tanulóinak jövőbeni létszámát gyarapítva élni tudunk-e vele. Továbbá az sem elég érv sok szülő számára, hogy az anyanyelven szerzett tudás adja a legbiztosabb kapaszkodókat az életben.

A szlovákiai magyarok települések önkormányzatainak is feladata van e téren, hiszen amellet, hogy az iskola helyben tartja fiatalokat, munkahelyeket teremtenek az oktatási intézmények, a magyar iskolák a kultúra ápolásának legfőbb bástyái a kistépüléseken. Szülők, településvezetők, oktatási szakemberek, pedagógusok – mindannyiunk közös felelőssége tenni közös dolgainkért, többek között támogatni a magyar iskolákat, melyek nemzetmegtartó erőt jelentenek, mert továbbadják értékeinket, kultúránkat, történelmünket, erősítik fiatal nemzedékeinket a nemzetiségükhöz való ragaszkodásban.

Tököllyi Angéla

Óvodafejlesztési támogatások Dél - Szlovákiában

A kutatás célja

A Pro Civis kutatásnak célja a szlovák kormányzat valamint az anyaország óvodafejlesztési támogatások feltérképezése és összehasonlítása. Elemzésünkben megvizsgáltuk a támogatások földrajzi és párhovatartozás szerinti eloszlását is. A kutatás egyéb célja volt megvizsgálni, hogy a magyar kormány, illetve annak támogatási forrásait kezelő BGA alapkezelő zrt. óvodaprogramja a szlovákiai, illetve a szlovák kormány szervei által kezelt EU források elosztásakor figyelmen kívül hagyott magyarlakta területeken pótolja az elmaradt fejlesztési forrásokat. Arra kívánunk rámutatni, hogy a magyarlakta régiók arányosan kevesebb forrást szereztek a szlovákiai forrásokból, illetve azok eloszlása nem volt kellően arányos, és ezért szorulnak anyaországi anyagi támogatásra, hogy óvodáikat fejlesszék.

A kutatás során 3 támogatási programot vettünk figyelembe.

- A szlovák Környezetvédelmi Minisztériumhoz tartozó Környezetvédelmi Alap támogatási programja /2017/ - a kutatás során használt rövidítése SzKA
- A szlovák Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium vidékfejlesztési támogatási programja /2017/ - a kutatás során használt rövidítése FVM-IROP
- Magyarország Kormányának határon túli óvodafejlesztési programja, amelynek forrásait Szlovákiában a BGA Komárom kft. kezeli. /2017/ - a kutatás során használt rövidítése BGA

1 A Környezetvédelmi Alap támogatási programja

1.1 Pályázatok

A Szlovák Környezetvédelmi Alap (a továbbiakban SzKA) támogatási programjában számos óvoda is kérvényezett támogatást. A projektek elsősorban az adott intézmények épületeinek energiatakarékosabbá tételét célozták meg

Az óvodafejlesztésre 196 támogatási kérelem érkezett a Szlovák Környezetvédelmi Alaphoz. A kérelmek tekintetében 27 igénylés vonatkozott magyar tannyelvű óvodákra.

1.2 Sikeres pályázatok

1.2.1 Összes sikeres óvoda

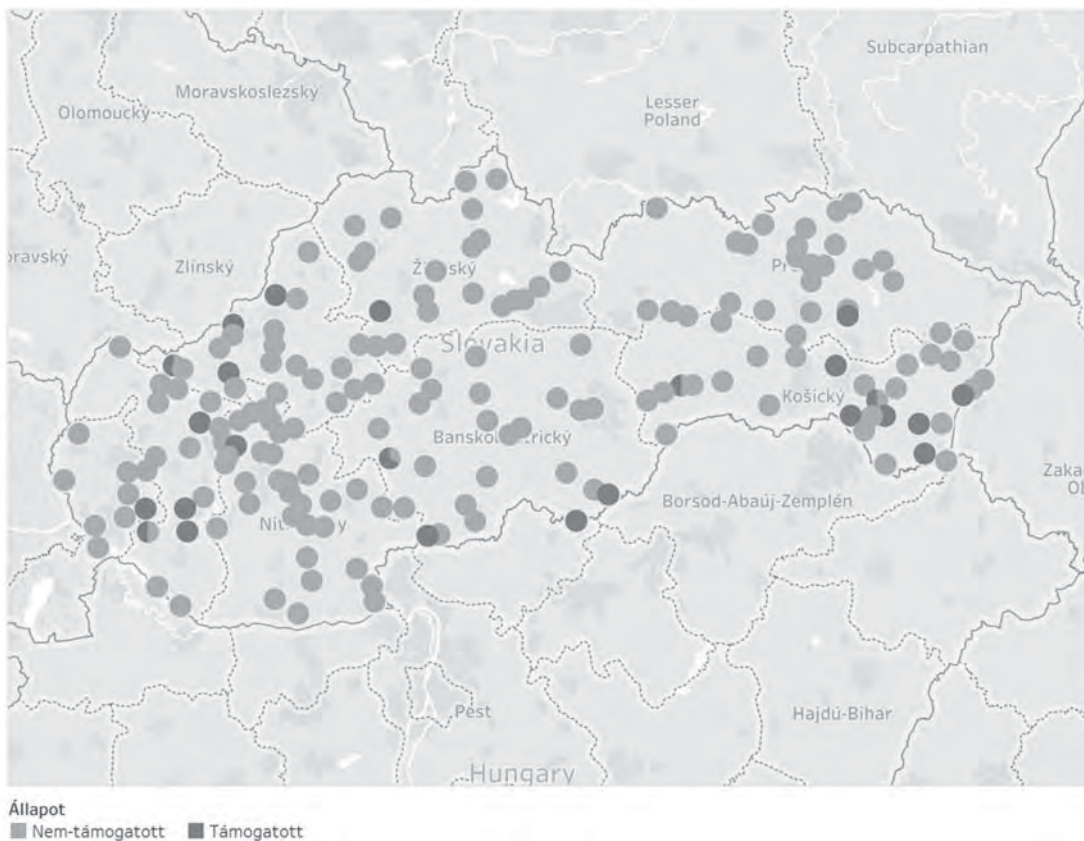
A Környezetvédelmi Alap összesen 25 óvodafejlesztési kérelmet támogatott a 2017-es évben, ebből 8 magyar nevelési nyelvű intézmény volt.

Az óvodákra összesen 2. 479 776, 00 eurónyi támogatást folyósított az alap. Az összeg 55,5%-a került magyar vagy „két” tannyelvű óvodákhoz. Vagyis a támogatott óvodáknak ugyan csak közel harmada magyar, a támogatási összegnek több, mint a felét kapták magyar projektek.

Amennyiben a támogatások területi eloszlását vizsgáljuk, a magyarok által lakott területek esetében a következő eredményeket kapjuk:

- A Pozsonyi kerületben 9 (1 magyar tannyelvű) pályázatot adtak be, támogatást egyetlen óvoda kapott, mégpedig a Zonctornyon működő magyar nevelési nyelvű óvoda.
- A Nyitrai kerületben a 30 kérvényező óvoda (köztük 7 magyar) közül egy sem volt sikeres, tehát a kerület déli részében élő nagy arányú magyarság óvodafejlesztés nélkül maradt ebben a kiírásban.
- A Nagyszombati kerületben (19 beadott / 5 magyar) 5 óvoda kapott támogatást, közülük 2 magyar nevelési nyelvű.
- A Besztercebányai kerületben (28 beadott / 6 magyar) támogatott 4 óvoda közül 3 magyar nevelési nyelvű.
- A Kassai kerületben (38 beadott / 8 magyar) 6 támogatott intézmény közül 2 óvoda magyar nevelési nyelvű.

A 196 óvodafejlesztési támogatási kérelemnek és sikerességüknek eloszlását a mellékelt térképen szemléltetjük. Mint látható, a szlovák pályázatok esetében is van két, kiemelten elhanyagolt kerület, mégpedig az Eperjesi és a Zsolnai.

1. Térkép: SzKA – Az összes benyújtott és támogatott óvodafejlesztési projekt összehasonlítása

1.2.2 Sikeres magyar óvodák

A magyar nevelési nyelvű óvodák összesen 27 pályázatot nyújtottak be, ebből sikeres lett 8 kérelem, ami 29,62 százalékos sikerességet jelent nevelési nyelv szerinti bontásban. „Érdekes” jelenség viszont, hogy a Komáromi, Vágsellyei, Lévai, Érsekújvári járások pályázatai nem lettek sikeresek. A tömbmagyarság vonatkozásában fehér foltnak tekinthető a Dunaszerdahelyi járás is (az ország egyik legnagyobb járása, 120 ezer lakossal, a legtöbb magyar nemzetiségűvel), ahol csupán egy sikeres pályázat volt.

2. Térkép: SzKA - A sikeres óvodafejlesztési projektek területi eloszlása nevelési nyelv szerint

3. Térkép: SzKA – A támogatott és nem támogatott magyar óvodafejlesztési projektek összehasonlítása

1.3 Párthovatartozás szerinti eloszlás

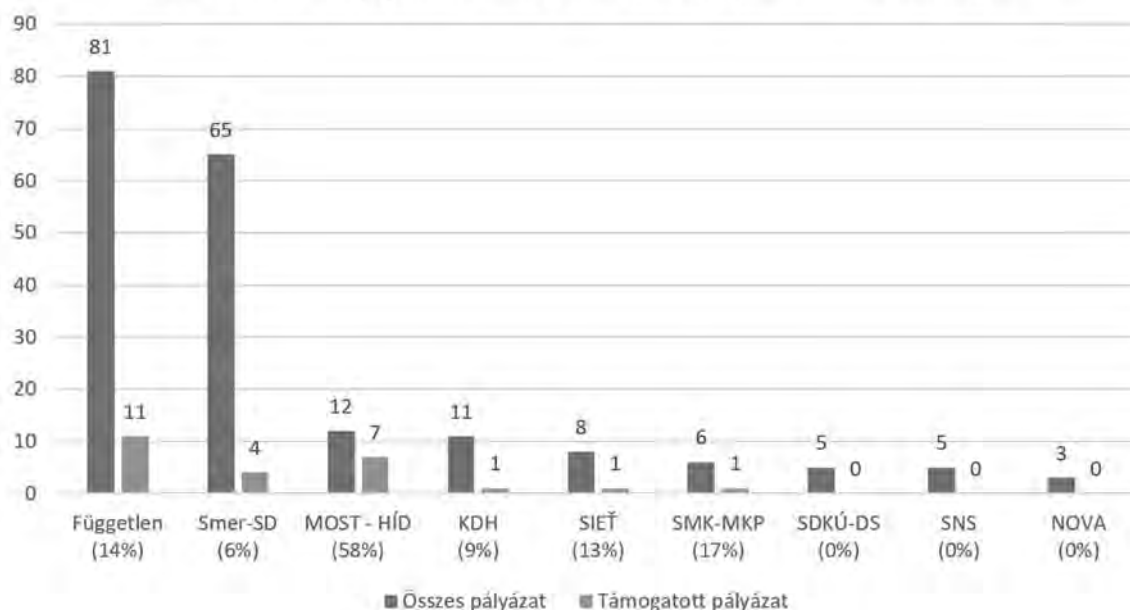
1.3.1 Összes pályázat

Elemzésünk következő vizsgált adata az adott pályázatok esetében a polgármester politikai színezetére vonatkozik.

Az országosan benyújtott 196 óvodafejlesztési pályázatból a legtöbbet olyan önkormányzatok óvodáira nyújtották be, amelyek polgármestere függetlenként indult a választásokon. A második helyet a SMER-SD párt polgármesterei foglalják el. A párt-politikai hovatartozást a hivatalos választási statisztikai adatokból állapítottuk meg, nem vettük figyelembe azt a tény, hogy néhány függetlenül induló polgármester vagy valamely párt tagja volt, vagy időközben valamely politikai szervezet tagjává vált. Nem foglalkoztunk azzal sem, hogy a választások alkalmával független jelöltet melyik politikai párt támogatta.

Külön vizsgálatnak vetettük alá a pályázati sikeresség kérdését pártokhoz tartozás szerint. Országos viszonylatban a Most-Híd polgármesterei által vezetett települések óvodáinak pályázatai voltak a legsikeresebbek. Az összes óvodafejlesztési pályázatból 12 kérelmet adtak be a Most-Híd párt színeiben megválasztott polgármesterek által vezetett önkormányzatok, ami az összes óvodai pályázatot 6%-át teszi ki. A benyújtott 12-ből 7 volt sikeres, ami 58%-os sikerességi arányt jelent. Ez toronymagasan a legjobb sikerességi arány a vizsgált időszakban. Az MKP-s polgármesterek által vezetett falvak 6 pályázatából 1 lett sikeres, azaz a sikerességi arány 17 százalékos. Mivel előzőleg a magyar nevelési nyelvű óvodákkal foglalkoztunk, a tejjesség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy ez az 1 MKP-s pályázat az adott település szlovák nevelési nyelvű óvodájára vonatkozott.

SzKA - Összes benyújtott és támogatott kérelem politikai színezet szerint

1. Grafikon: SzKA – Az összes benyújtott és támogatott kérelem, valamint a sikerességi arány összehasonlítása politikai színezet szerint

4. Térkép: SzKA - Összes támogatott óvodafejlesztési kérelem politikai színezet szerint

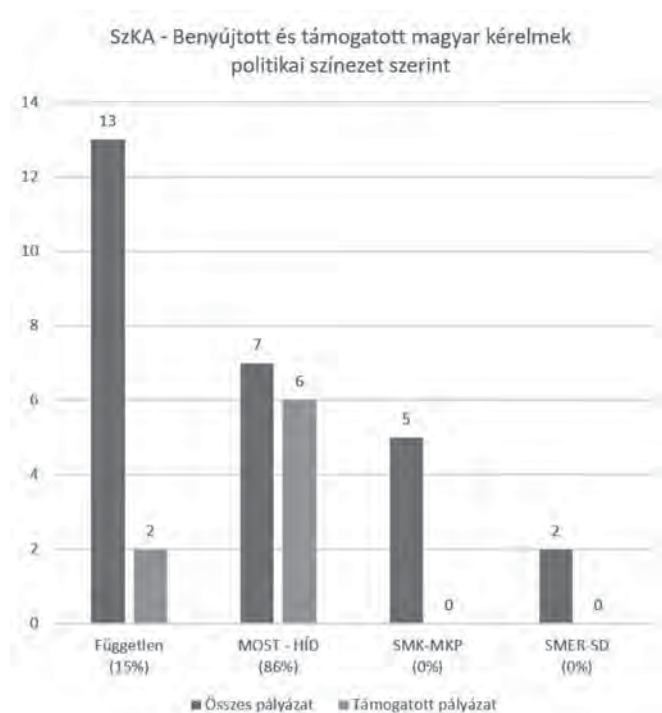

1.3.2 Magyar pályázatok

A 27 magyar vonatkozású pályázat 4 különböző politikai párthoz köthető az őket működtető önkormányzatok polgármestereinek elkötelezettsége szerint. A Most-Híd, az MKP és a független polgármesterek mellett 2 kérvény olyan önkormányzattól érkezett, amelynek polgármestere a SMER-SD párt színeiben lett megválasztva.

A sikerességi arány tekintetében ebben az esetben is a Most-Híd polgármestereihez köthető projektek voltak a legsikeresebbek. Olyannyira igaz ez, hogy mindössze egyetlen magyar, Most-Híd vonatkozású pályázat nem volt sikeres, az összes többi támogatásban részesült. Az összesen 8 támogatott magyar óvoda közül mindössze 2 működik olyan önkormányzat területén, amelynek a polgármestere nem a Most-Híd párt színeiben indult az önkormányzati választásokon. Ez 86%-os sikerességi arányt jelent a Most-Híd esetében, míg egészsében a magyar óvodák összes pályázatának 30%-a volt sikeres.

A térképre vetítve újra kiemelni a Nyitrai kerületet, amelyben magyar óvoda fejlesztésére csak MKP-s, illetve független polgármester vezette önkormányzatok pályáztak, és nincs egyetlen támogatott pályázat sem.

2. Grafikon: SzKA - A benyújtott és támogatott magyar kérelmek, valamint a sikerességi arány összehasonlítása politikai színezet szerint

5. Térkép: SzKA - Támogatott magyar kérelmek területi eloszlása politikai színezet szerint

2 A Szlovák Köztársaság Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériuma - vidékfejlesztési támogatás

2.1 Pályázatok

A szlovák Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban FVM) kezeli az EU integrált regionális operatív programjának (IROP) szlovákiai forrásait. Ennek tekintetében a 2017-es vidékfejlesztési támogatásokat a tanulmány céljaira belföldi támogatásnak tekintjük, mert bár a forrása nem közvetlenül belföldi, az elbírálás, döntéshozás és elosztás mind belföldi kezelésben van.

A vidékfejlesztési támogatások keretén belül az óvodákra szánt támogatások külön felhívási fejezetet képeztek „Gyermekek általános óvodai beiskolázásának növelése” címen, melynek a konkrét célja az óvodák befogadóképességének növelése volt, tehát kizárólag olyan óvodai pályázatokkal lehetett „indulni”, melyek a gyermeklétszám bővítését célozták meg. A meglévő ingatlanok kizárólag csak tatarozást megcélzó költségeire nem lehetett pályázni. Az FVM – IROP felhívására 2017-ben 326 benyújtott pályázatot tart nyilván a minisztérium, ebből 152 kapott pozitív elbírálást, tehát a beadványok majdnem a fele sikeres volt, egészen pontosan 46,63%-uk. A minisztérium tájékoztatása szerint ez 4 780 fős óvodai kapacitásnövelést jelent.

A jóváhagyott támogatások értéke összesen 49. 322 138 eurót tett ki. Ez majdnem húszszorosa a Környezetvédelmi Alap óvodafelújításokra megítélt támogatási összegének.

A beadványok túlnyomó többsége a nyugati országrészből, főleg a Pozsonyi kerületből, a Nagyszombati kerület középső, illetve a Nyitrai kerület északi részéből érkezett. Lényegesen kevesebb pályázatot nyújtottak be a Besztercebányai és Kassai kerületben, illetve azok déli részén, tehát a kérelmek területi eloszlása aránylag hűen tükrözi Szlovákia lakosságának sűrűségét az egyes területeken.

Az országosan benyújtott 326 pályázatból 16-ot azonosítottunk magyarként (az összes pályázat 4,9%-át). Az SzKA pályázati kiírásához képest tehát ebben a kiírásban kevesebb magyar óvoda pályázott. A legtöbb magyar beadvány a Nagyszombati kerülethez köthető, szám szerint 6, ezek is főleg a magyarok lakta területek északi határán találhatóak. A keleti tömbmagyarság területéről, tehát a Nagymihályi és Töketerbesi járásból összesen 1 pályázat érkezett, amely támogatás nélkül maradt.

2.2 Sikeres pályázatok

2.2.1 Összes sikeres pályázat

A támogatást kapott óvodák területi eloszlása szintén hasonló arányokat mutat, tehát a támogatások a nyugati országrészben sűrűsödnek, annak is főleg a már említett Pozsony – Nagyszombat – Nyitra tengelyén. A Nagyszombati és Nyitrai kerület déli része, valamint a Kassai kerület délkeleti régiója csak minimális szintű támogatáshoz jutott, aminél ismét meg kell említenünk az említett területekhez tartozó pályázatok alacsony számát is. A Környezetvédelmi Alaphoz hasonlóan tehát a támogatott projektek területi eloszlása sokkal arányosabban hat. Talán csak a Kassai kerület keleti része szűrhet szemet, ugyanis Kassa városától keletre nincs támogatott beadvány.

6. Térkép: FVM-IROP - Összes támogatott óvoda tanítási nyelv szerint

7. Térkép: FVM-IROP - Benyújtott és támogatott magyar kérelmek összehasonlítása

2.2.2 Sikeres magyar pályázatok

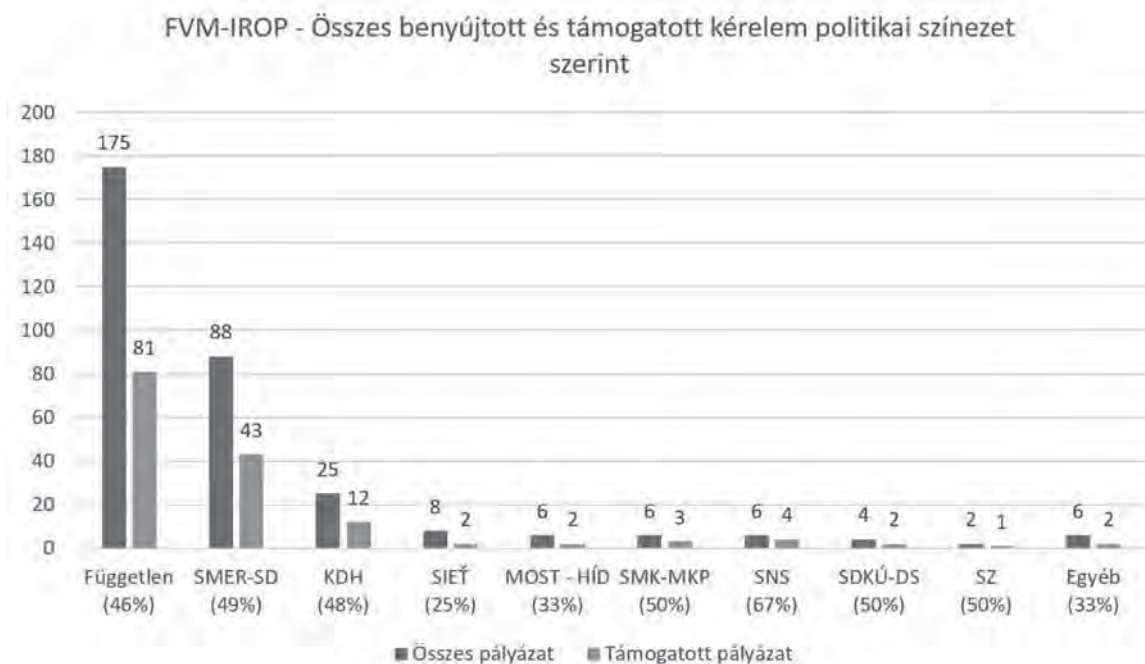
A 16 magyar kérelem közül 9 volt sikeres ebben a támogatási programban, tehát a magyar nevelési nyelvű óvodák sikerességi aránya 56,25%. A Nagyszombati kerületben található a legtöbb támogatást elnyert magyar óvoda, ahol 4 beadvány kapott pozitív elbírálást. A Nyitrai kerületben 3, míg a Besztercebányai és Kassai kerületben 1-1 magyar pályázat nyert.

2.3 Párthovatartozás szerinti eloszlás

2.3.1 Összes pályázat

A Környezetvédelmi Alap támogatási programjához hasonlóan a vidékfejlesztési támogatás esetében is a legtöbb pályázat független polgármester vezette önkormányzattól érkezett. A politikai pártok közül a Smer-SD, illetve a KDH pártokhoz köthető polgármesterek önkormányzataitól érkezett a legtöbb pályázat.

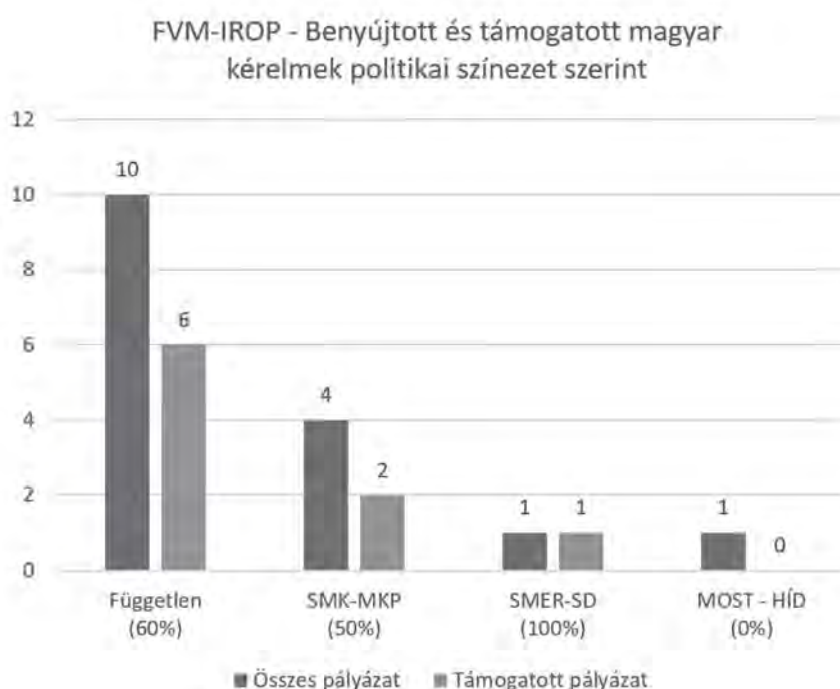
A sikerességi arány valamivel kiegyensúlyozottabb képet mutat, mint a Környezetvédelmi Alap esetében megfigyelhettük. A Szlovák Nemzeti Párt polgármesterei vezette önkormányzatok óvodái lettek a legsikeresebbek, 6-ból 4 támogatott pályázattal, tehát 66,7%-os sikerességi aránnyal, de a benyújtott és támogatott kérelmek számához képest több párttól is elmaradtak.

3. Grafikon: FVM-IROP -Az összes benyújtott és támogatott kérelem, valamint a sikerességi arány összehasonlítása politikai színezet szerint

2.3.2 Magyar pályázatok

A 16 magyar vonatkozású pályázathoz köthető önkormányzatok polgármestereit politikai színezet szerint 4 különböző csoportba tudjuk besorolni. A legtöbb pályázat független polgármester vezette önkormányzattól érkezett. Utánuk következnek az MKP, 1-1 pályázattal pedig a Smer-SD, illetve Most-Híd pártok polgármesterei. A támogatott pályázatok párthovatartozás szerinti eloszlása hasonló arányokat mutat. A független polgármesterekhez köthető pályázatok voltak a nyerők, 63%-os sikerességi arányt mutatva. Az MKP-hoz köthető pályázatok fele kapott támogatást, a Smer-SD-hez köthető önkormányzat egyetlen pályázata sikeres volt, míg a Most-Hídhöz köthető egyetlen pályázat nem kapott támogatást.

3 Anyaországi óvodafejlesztési program

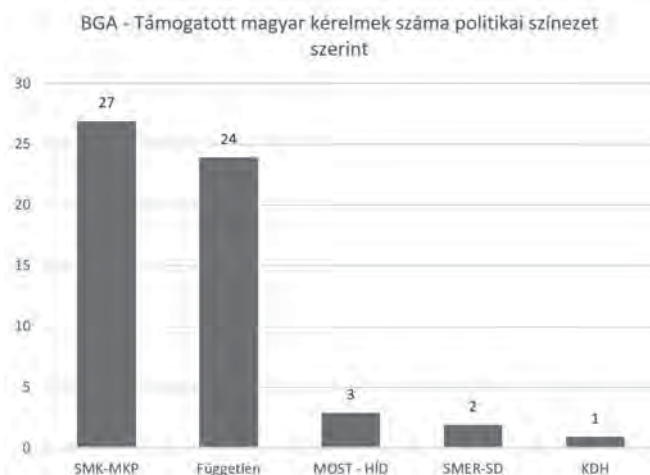
3.1 Pályázatok

2017-ben Magyarország Kormánya a határon túli magyar területeken meghívásos óvodafejlesztési programot hirdetett, melynek kezelésével a Bethlen Gábor Alapkezelő zrt.-t (a továbbiakban BGA) és annak határon túli képviselőit bízta meg. Ennek megfelelően Szlovákiában a támogatásokat a BGA Komárom kft. kezelte. A meghirdetett program célja a magyar nevelési nyelvű, települési fenntartású óvodák ingatlan-beruházásainak és eszközfejlesztésének támogatása volt. A programon belül tehát csak magyar óvodák kaptak támogatást, így csak ebből a szempontból tudjuk vizsgálni a támogatásokat. Ennek megfelelően a támogatások területileg az ország déli régióiban oszlottak el.

A támogatások területi eloszlása tükrözi a lakosságsűrűséget, tehát a legtöbb támogatott projekt ebben az esetben is az ország nyugati felében található, de számos kérelem kapott támogatást Közép- és Kelet-Szlovákiában is.

8. Térkép: BGA – A támogatott magyar óvodák területi eloszlása

5. Grafikon: BGA – Támogatott magyar kérelmek politikai színezet szerint

3.2 Párthovatartozás szerinti eloszlás

A támogatott óvodák közül a legtöbb (27) MKP vezette önkormányzat vezetése alatt működik. Jelentős még azoknak az óvodáknak a száma, amelyek fenntartói független polgármester vezette önkormányzatok. Az említettekén kívül támogatást kaptak még Most-Híd, Smer-SD, illetve KDH vezette önkormányzatok is.

4 Összesített adatok a magyar óvodákra vonatkozóan

4.1 Sikeres pályázatok

Ha csak a szlovákiai támogatási programokat nézzük, a 43 magyar óvodákra vonatkozó kérelemből 17 kapott támogatást, ami 40%-os sikerességet jelent. Ha viszont a 3 támogatási programot összesítjük, akkor összesen 74 sikeres magyar pályázatot kapunk, melyekből 57, tehát az összes támogatott projekt 77%-a anyaországi forrásból valósult meg.

Ha az összesítő térképen megnézzük a szlovákiai támogatások területi eloszlását, akkor újra megfigyelhetjük a már említett fehér voltokat, elsősorban a nyugati országrész déli régióiban.

9. Térkép: Szka, FVM-IROP – A szlovákiai programban támogatott magyar óvodák

A Komáromi járásban egy óvoda sem részesült szlovákiai támogatásban (sem szlovák, sem magyar nevelési nyelvű), a Dunaszerdahelyi járásban 3 magyar nevelési nyelvű óvoda volt sikeres a szlovákiai programok valamelyikében. Tehát abban a régióban, ahol a legtöbb magyar lakos él, mindössze 3 magyar nevelési nyelvű óvoda kapott fejlesztési támogatást a két szlovákiai kiírásban.

Az anyaországi források az említett fehér foltokban keletkezett támogatási lyukakat fedik le. Összesen 5 olyan járást sorolhatunk fel, amelyben a magyar óvodák a szlovákiai programokban támogatás nélkül maradtak, míg anyaországi forrásból ugyanezen járásokban összesen 14 magyar óvoda kapott fejlesztési támogatást. A következő táblázat számszerűsítve mutatja az anyaországi programban támogatott projektek hatását a magyar nevelési nyelvű óvodák támogatásának összképére az egyes járásokban.

	Szlovákiai forrásból támogatott magyar óvodák száma	Magyarországi forrásból támogatott magyar óvodák száma	Összesen támogatott óvodák száma	Anyaoszági forrásból támogatott óvodák aránya
Dunaszerdahelyi	3	16	19	84%
Érsekújvári	2	4	6	67%
Galántai	3	4	7	57%
Kassa IV	1	0	1	0%
Kassa-vidéki	0	1	1	100%
Komáromi	0	5	5	100%
Lévai	0	3	3	100%
Losonci	1	1	2	50%
Nagykürtösi	1	3	4	75%
Nagy Mihályi	1	1	2	50%
Rimaszombati	2	6	8	75%
Rozsnyói	0	4	4	100%
Szenci	1	2	3	67%
Szobránci	0	1	1	100%
Töketerebes	1	3	4	75%
Vágsellyei	1	3	4	75%
Összesen	17	57	74	77%

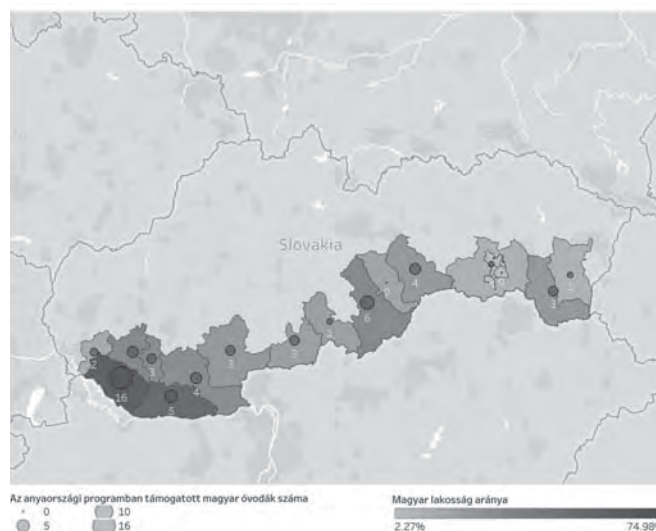

A térkép is jól mutatja, hogy az anyaországi támogatási program kitölti a szlovákiai programok után maradt fehér foltokat.

Ha pedig az anyaországi programban nyújtott támogatásokat összehasonlítjuk az adott járások magyar lakosságának arányával, azt láthatjuk, hogy a támogatás főleg a többen élő magyarságot célozta meg, ugyanis a legtöbb támogatott projekt a Dunaszerdahelyi, Komáromi és Rimaszombati járásban található.

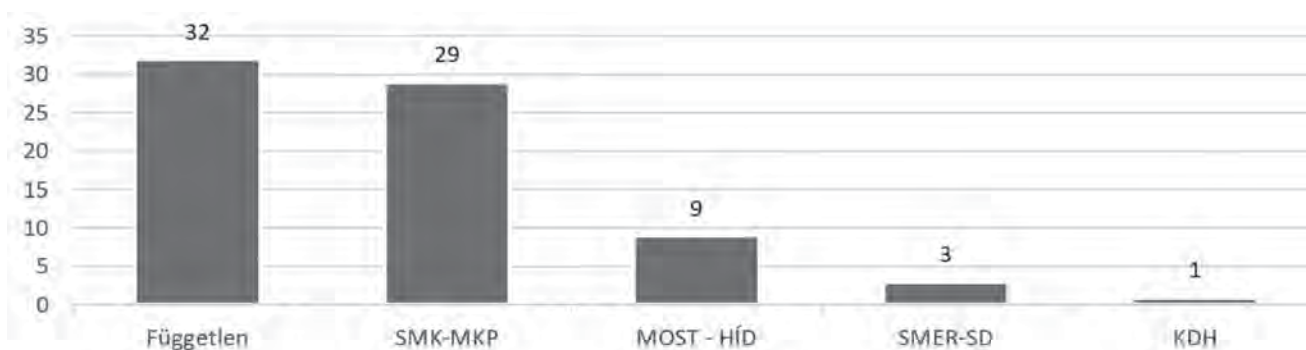
10. Térkép: SzKA, FVM-IROP, BGA –Támogatott magyar óvodák területi eloszlása támogatási programok szerint

11. Térkép: BGA - Az anyaországi támogatási programban támogatott magyar óvodák számának és a magyar lakosság arányának összehasonlítása

4.2 Párthovatartozás szerinti eloszlás

A 3 vizsgált programban támogatott összes magyar óvodát tekintve a legtöbb olyan településen található, amelyet független polgármester vezet. Hasonló az MKP-s polgármesterek vezetete támogatott önkormányzatok száma, ami főleg az anyaországi támogatási programnak köszönhető. A Most-Híd vezetete önkormányzatok 9 óvodája kapott támogatást, ebből 6 a Környezetvédelmi Alap támogatási programjában, 3 pedig a magyarországi forrásból megvalósuló program keretében került megítélésre. Az említettek mellett támogatást kapott még 3 Smer-SD vezetete, valamint 1 KDH vezetete önkormányzat projektje is.

6. Grafikon: SzKA, FVM-IROP, BGA - Sikeres magyar óvodák száma politikai színezet szerint

5 Zárszó

A kutatás során a szlovákiai óvodák, és azon belül a magyar nevelési nyelvű óvodák vissza nem térítendő pénzügyi támogatási lehetőségeit vizsgáltuk a 2017-es évre vonatkozóan, illetve összehasonlítottuk a szlovákiai és anyaországi forrásból megvalósult projektek hatását a magyar nevelési nyelvű óvodákra.

A két szlovákiai programot tekintve a Környezetvédelmi Alap támogatási rendszerében szembetűnő a Nyitrai kerület elhanyagolása, illetve ennek megfelelően a támogatott projektek alacsony száma az ország dél-nyugati részén. A földművelésügyi minisztérium programjának esetében hasonló fehér folt maradt a Kassai kerület keleti része.

Politikai színezet szempontjából az SzKA támogatási programjában magas sikerességi arányt mutatnak a Most-Híd vezette önkormányzatok, különösen a magyar nevelési nyelvű óvodák esetében, míg az FVM-IROP programjában az eredmények ebből a szempontból teljesen arányosnak tekinthetők.

A két szlovákiai támogatási programot összesítve egyértelműen látszik, hogy az ország déli régióiban, pontosabban a többen élő magyarság területein elmaradtak a támogatások.

A magyar kormány határon túli óvodákat támogató programja sikeresen egészítette ki a szlovákiai támogatási rendszereket azokon a déli területeken, ahol szlovák részről alacsonyabb volt a támogatott magyar óvodák száma. 5 magyarlakta járás 14 magyar nevelési nyelvű óvodája csak ennek a programnak köszönhetően jutott óvodafejlesztési támogatáshoz 2017-ben.

6 Források és metodika

A kutatás során az adatokat mindhárom esetben a támogatási programot koordináló szervezet honlapján nyilvánosságra hozott eredményekből nyertük.

- A szlovák Környezetvédelmi Alap támogatási programjának nyilvános eredményei az intézmény honlapján <http://www.envirofond.sk/sk/prehlady>
- A szlovák Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatási programjának nyilvános eredményei és összefoglaló értékelése a minisztérium honlapján <http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=1&navID2=1&sID=67&id=12054>
- Magyarország Kormányának meghívásos óvodafejlesztési programjának felhívása az azt koordináló Bethlen Gábor Alapkezelő zrt. honlapján http://bgazrt.hu/tamogatasok/palyazatok_tamogatasok_2017_en/felvideki_ovodafejlesztes_meghivasos_palyazati_felhivas_2017_en/ovodafejlesztes_1/

Az óvodák nevelési nyelvének megállapításánál elsősorban azt vizsgáltuk, szerepel-e az intézmény nevében a nevelési nyelv. Amennyiben nem, a magyarlakta települések óvodáinak honlapjai, illetve azok hiányában a település honlapja alapján határoztuk meg a nevelési nyelvet. Néhány esetben telefonos megkereséssel szereztük be a szükséges adatot.

A polgármesterek politikai színezetét a 2014-es önkormányzati választások hivatalos eredményei alapján határoztuk meg. Ennek alapján az egyes polgármestereket azokhoz a pártokhoz soroltuk, amelyek színeiben a választásokon tisztséget nyertek. Figyelembe vettük természetesen az időközben bekövetkezett változásokat is, tehát az adatbázis a 2017-ben aktuális képet mutatja.

A 2014-es önkormányzati választások hivatalos eredményei a Szlovák Statisztikai Hivatal honlapján <http://volby.statistics.sk/oso/oso2014/oso2014/sk/data.html>

MAGYAR7

68 színes oldalon ajtót nyitunk a felvidéki magyar világra

Közélet, politika – tájékozódjon tőlünk minden fontos eseményről, döntésről, a hírek háttéréről

Gazdaság – tőlünk tudja meg, mennyi az annyi

Kultúra – járjon velünk színházba, szóljon a mi muzsikánk, olvasson velünk

Interjú – értékes emberek, izgalmas kérdések, érdekes válaszok

Riport – ott vagyunk, ahol a dolgok történnek

Életmód – megmutatjuk, mi a trend

Sport – szurkoljon velünk a feledhetetlen pillanatokért

Régióink – a Felvidék minden zugába eljutunk, hogy a vidék hangja mindenkihez eljusson

TV-műsor – nálunk nézze meg, mit nézzen

Nem kevés, amit kínálunk, nem sokért – heti 1 euróért.

Velünk nyerhet is!

Ha év végéig előfizeti lapunkat, mindössze 20 eurót fizet!

Legyen részese előfizetői játékunknak, melynek fődíja egy Citroën C-Elysée személygépkocsi.

Lapunk megrendelhető a www.ma7.sk oldalon, csekkes vagy banki befizetéssel a következő címen: Nadácia Pro Media - Pro Media Alapítvány
Nám. Sv. Štefana 296/6 | 929 01 Dunajská Streda | Bank: VÚB Banka | Számlaszám: SK18 0200 0000 0039 3395 6358
Banki átutalás esetén a megjegyzésben kérjük feltüntetni a megrendelő adatait: név, postacím, e-mail!

A kitöltött megrendelőt küldjük szerkesztőségünk címére: Pro Media Alapítvány, Ružová 7226, 929 01 Dunajská Streda

www.ma7.sk

MEGRENDELŐ

Vezetéknév:

Keresztnév:

Cím

Település:

Írányítószám:

Utca:

Házaszám:

Ország:

Születési év:

Telefonszám:

Megjegyzés:

E-mail:

Hozzájárulok az adatvédelmi nyilatkozatban meghatározott személyes adataim kezeléséhez.

Jelen nyomtatvány aláírásával az érintett személy a T. 122/2013-as számú a Személyes adatok védelméről szóló törvény 11. paragrafusára alapsítva irásban hatalmazza fel az Üzemeltetőt, Nadácie Pro Media – Pro Media Alapítvány, statisztikai száma: 51 022 281, székhely 929 01 Dunajská Streda, Námestie sv. Štefana 296/6 (továbbiakban, mint „Üzemeltető”) a nyomtatványban feltüntetett személyes adatok feldolgozására és azok tárolására az Üzemeltető információs rendszerében (R előfizető). Az érintett személy a személyes adatainak megadásával hozzájárul ahhoz, hogy azokat az Üzemeltető besorolja a Magyar7 hetilap előfizetőinek adatbázisába, azokat átadja a Magyar7 hetilap elosztójának, H & K Plus s.r.o., statisztikai száma: 51 471 965, székhely: 925 03 Horné Saliby 1119 a hetilap kézbesítése céljából, valamint azokat felhasználja saját marketing céljaira, mindent elektronikusan vagy bármilyen más formában. A személyes adatokat az Üzemeltető arra jogosult személyekkel dolgoztatja fel, és az adatok biztonságos elhelyezésére kerülnek, korlátozott hozzáféréssel.

Az érintett személy kijelenti, hogy a nyomtatványban feltüntetett személyes adatok megadása önkéntesen történt, melyek valódiak és időszereiek. Az érintett személy beleegyezését adja, hogy az Üzemeltető által megbízott vállalat H & K Plus s.r.o., statisztikai száma: 51 471 965, székhely: 925 03 Horné Saliby 1119 adatbázisába meghatározatlan időre besorolja. Az érintett személy személyes adatainak felhasználására vonatkozó hozzájárulása annak visszavonásig érvényes. Egyúttal tudomásul veszi, hogy a hozzájárulása visszavonható írásban vagy elektronikus formában is, ami a hozzájárulása visszavonásának az Üzemeltetőnek történő kézbesítését követően lép hatályba.